

Ιδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Η Ελληνική Οικονομία

1/07

Τριμηνιαία Έκθεση

Αρ. Τεύχους 47, Φεβρουάριος 2007

Χορηγός **attica bank**

Οι Συγγραφείς

Η ανάλυση της πορείας της Ελληνικής Οικονομίας αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας των Ερευνητών του IOBE. Τα κείμενα αυτά είναι ανυπόγραφα και οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν τη συνισταμένη των διαφόρων αντιλήψεων και απόψεων. Επίσης, οι απόψεις που εκφράζονται εδώ δεν ανταποκρίνονται κατ' ανάγκη προς αυτές των οργανισμών που υποστηρίζουν, χρηματοδοτούν ή συνεργάζονται με το Ίδρυμα. Η ανάλυση στην παρούσα Έκθεση βασίζεται σε στοιχεία που ήταν διαθέσιμα μέχρι 02/02/2007.

Το IOBE

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε με σκοπό να προωθεί την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής

Χορηγός

Copyright © 2007 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

ISSN 1106 - 4315

Απαγορεύεται η με οιοδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: (210 9211200-10), Fax: (210 9233977)

E-mail: iobe@ath.forthnet.gr - <http://www.iobe.gr>

Περιεχόμενα

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	9
Ευνοϊκό το διεθνές περιβάλλον.....	9
Η ελληνική οικονομία σε αναπτυξιακή τροχιά.....	9
Σημαντική πρόοδος στη δημοσιονομική προσαρμογή το 2006.....	9
Η πορεία των μεταρρυθμίσεων.....	10
Ο κίνδυνος του πολιτικού κύκλου.....	10
Άνοδος της απασχόλησης – μείωση της ανεργίας.....	11
Επιβράδυνση του πληθωρισμού το 2006, προοπτικές περαιτέρω αποκλιμάκωσης.....	11
Σε άνοδο η νέα επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα. Μετρήσεις του Global Enterpreunership Monitor.....	12
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	13
2.1 Τάσεις και Προοπτικές της Διεθνούς Οικονομίας.....	13
Το Παγκόσμιο Περιβάλλον.....	13
Οι οικονομίες της ΕΕ και της Ευρωζώνης.....	17
2.2 Το Οικονομικό Περιβάλλον στην Ελλάδα.....	19
Οικονομικό κλίμα.....	19
Η Οικονομική Πολιτική.....	24
Δημοσιονομική Πολιτική.....	25
Εκτέλεση Προϋπολογισμού 2006.....	25
Προϋπολογισμός 2007.....	26
Διαρθρωτική Πολιτική.....	28
3. ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.....	29
3.1 Μακροοικονομικές Εξελίξεις.....	29
Οικονομική δραστηριότητα το 2006.....	29
Μεσοπρόθεσμες προοπτικές.....	31
3.2 Εξελίξεις και Προοπτικές στη Βιομηχανία.....	34
Παραγωγή.....	34
Επενδύσεις στη Βιομηχανία.....	37
<i>Επενδύσεις το 2007.....</i>	<i>38</i>
<i>Κατανομή των επενδύσεων.....</i>	<i>39</i>
<i>Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις.....</i>	<i>40</i>
3.3 Απασχόληση – Ανεργία.....	41
3.4 Τιμές Καταναλωτή.....	45
Εξελίξεις κατά το 2006.....	45
Προβλέψεις για το 2007.....	48
3.5 Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών.....	51
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.....	51
Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων.....	51
Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών.....	51
4. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2006.....	54
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ.....	61

Πίνακες

Πίνακας 2.1	Διεθνές Περιβάλλον – Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ετήσια % μεταβολή, σε πραγματικές τιμές).....	14
Πίνακας 2.2	IFO - Εκτιμήσεις για την παγκόσμια οικονομία (Δείκτες, 1995=100).....	15
Πίνακας 2.3	IFO - Δείκτης οικονομικού κλίματος στις οικονομικές ζώνες (1995=100).....	16
Πίνακας 2.4	Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, ΕΕ25, Ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές) ..	17
Πίνακας 2.5	Μηνιαίος Δείκτης EuroCOIN του CEPR	19
Πίνακας 2.6	Βραχυχρόνιοι Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	21
Πίνακας 2.7	Κρατικός Προϋπολογισμός (ποσά σε εκατ. €).....	27
Πίνακας 3.1	Συγκεντρωτικός Πίνακας Μακροοικονομικών Μεγεθών (ετήσιες % μεταβολές)	29
Πίνακας 3.2	Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών μετά την προτεινόμενη αναθεώρηση του ΑΕΠ –Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί (προσωρινά αποτελέσματα, σταθερές τιμές 1995)	30
Πίνακας 3.3	Σύγκριση Προβλέψεων για επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες για τα έτη 2005 – 2008 (σε σταθερές αγοραίες τιμές 1995, ετήσιες % μεταβολές)	32
Πίνακας 3.4	Εγχώρια Δαπάνη και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν – Εκτιμήσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής (σε σταθερές αγοραίες τιμές έτους 1995)	33
Πίνακας 3.5	Εξαμηνιαία Έρευνα Επενδύσεων στη Μεταποίηση (Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)	38
Πίνακας 3.6	Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης (2002-2006 ανά τρίμηνο).....	41
Πίνακας 3.7	Η ανεργία (%) κατά φύλο και ομάδες ηλικιών	43
Πίνακας 3.8	Η ανεργία (%) κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης	43
Πίνακας 3.9	Προσωρινό Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών (εκατ. ευρώ).....	52
Πίνακας 4.1	Συμμετοχή στην επιχειρηματική δραστηριότητα (% ατόμων ηλικίας 18-64 ετών) ανά χώρα 2006.....	58

Διαγράμματα

Διάγραμμα 2.1	Μηνιαίος Δείκτης EuroCOIN του CEPR	18
Διάγραμμα 2.2	Δείκτης Οικονομικού Κλίματος 2002-2006 (εποχικά εξομαλυνμένα στοιχεία)	20
Διάγραμμα 2.3	Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών.....	22
Διάγραμμα 2.4	Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών, 1999-2006 (εποχικά εξομαλυνμένα στοιχεία)	23
Διάγραμμα 3.1	Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής στη Μεταποίηση (2000=100), % μεταβολή με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.....	34
Διάγραμμα 3.2	Επίπεδο Αποθεμάτων και Παραγγελιών στη Βιομηχανία (διαφορά % θετικών αρνητικών απαντήσεων).....	36
Διάγραμμα 3.3	Προσκόμματα στην παραγωγική δραστηριότητα (% επιχειρήσεων)	36
Διάγραμμα 3.4	Ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού	37
Διάγραμμα 3.5	Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης).....	39
Διάγραμμα 3.6	Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία ...	40
Διάγραμμα 3.7	Εξέλιξη του ποσοστού του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού και του ποσοστού των ανέργων επί του εργατικού δυναμικού.....	42
Διάγραμμα 3.8	Προβλέψεις για την απασχόληση (Διαφορά θετικών – αρνητικών απαντήσεων)	44
Διάγραμμα:3.9	Εξέλιξη δομικού πληθωρισμού (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)	45
Διάγραμμα 3.10	Εξέλιξη πληθωρισμού (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)	47
Διάγραμμα:3.11	Συμβολή των Κausίμων στη διαμόρφωση του πληθωρισμού (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)	47
Διάγραμμα 3.12	Εξέλιξη Εναρμονισμένων Δεικτών Τιμών Καταναλωτή Ελλάδα και ΕΕ-25 (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές).....	48
Διάγραμμα: 3.13	Προβλέψεις για τις τιμές προϊόντων και υπηρεσιών (% επί του συνόλου των έγκυρων απαντήσεων)	50

Πίνακες Παραρτήματος

ΜΕΡΟΣ Α (ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ)	63
I-A. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	65
I-1α. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (μονάδες αγοραστικής δύναμης, PPS, E.E-25=100).....	65
I-2α. Παραγωγικότητα Εργασίας ανά απασχολούμενο άτομο (ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, (E.E-25=100) PPS, / αριθμό εργαζομένων)	66
II-A. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	67
II-1α. Ποσοστό Απασχόλησης (% απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 15-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού)	67
II-2α. Ποσοστό απασχόλησης μεγαλύτερων ηλικιακά ατόμων (% απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 55-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού)	68
III-A. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ	69
III-1α. Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη σε Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) (% του ΑΕΠ).....	69
III-2α. Επίπεδο μόρφωσης ατόμων ηλικίας 20-24 ετών (% πληθυσμού 20-24 ετών που έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον την δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	70
IV-A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΘΡΩΣΗ	71
IV-1α. Συγκριτικά επίπεδα τιμών (ιδιωτική τελική κατανάλωση, συμπεριλαμβάνονται οι έμμεσοι φόροι E.E-25=100)	71
IV-2α. Επιχειρηματικές Επενδύσεις (ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ιδιωτικών επιχειρήσεων ως % του ΑΕΠ).....	72
V-A. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	73
V-1α. Ποσοστό πληθυσμού στο όριο της φτώχειας (% ατόμων με διαθέσιμο εισόδημα κάτω του 60% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος)	73
V-2α Διασπορά ποσοστών συνολικής απασχόλησης ανά περιφέρεια (Συντελεστής διασποράς ποσοστών απασχόλησης μεταξύ περιφερειών της κάθε χώρας, NUTS 2).....	74
V-3α Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (% των ανέργων άνω των 12 μηνών στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού)	75
VI-A. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	77
VI-1α. Εκπομπές αερίων που σχετίζονται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου (ποσοστιαία μεταβολή από το έτος βάσης ως προς τους στόχους του Κιότο, σε ισοδύναμα CO ₂).....	77
VI-2α. Ενεργειακή ένταση της οικονομίας (ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας ως προς ΑΕΠ (σταθερές τιμές 1995), kilogram ισοδύναμου πετρελαίου (kgoe) ανά 1000 €).....	78
VI-3α. Όγκος μεταφερόμενων εμπορευμάτων (ως προς του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές 1995, σε τόνους ανά χλμ, Δείκτης 1995=100)).....	79

ΜΕΡΟΣ Β (ΆΛΛΟΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ)	81
I-B. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	83
I-1β. Ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ σε σταθερές τιμές 1995 (% μεταβολής σε σχέση με το προηγούμενο έτος)	83
I-2β. Μεταβολή της απασχόλησης (ετήσια μεταβολή της συνολικής απασχόλησης).....	84
I-3β. Πληθωρισμός (ετήσιος ρυθμός μεταβολής του <i>Εν.Δ.Τ.Κ</i>).....	85
I-4β. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (ως % του <i>ΑΕΠ</i>).....	86
I-5β. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (ως % του <i>ΑΕΠ</i>)	87
II-B. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	89
II-1β. Ποσοστό Ανεργίας (άνεργοι ως μερίδιο του εργατικού δυναμικού), εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία	89
II-2β. Δια βίου εκπαίδευση (% πληθυσμού 25-64 ετών που συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης)	90
III-B. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ	91
III-1β. Δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση (% του <i>ΑΕΠ</i>)	91
III-2β. Πρόσβασης στο Διαδίκτυο (Νοικοκυριά) (% των νοικοκυριών που έχουν την δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο)	92
III-3β. Δαπάνες για τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (IT) (% του <i>ΑΕΠ</i>).....	93
IV-B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ	95
IV-1β. Τιμές τηλεπικοινωνιών, 2005 (ευρώ/10 λεπτά συνομιλίας).....	95
IV-2β. Τιμές ηλεκτρικού ρεύματος (Βιομηχανική χρήση) (σε ευρώ ανά <i>kWh</i>)	96
IV-3β. Τιμές ηλεκτρικού ρεύματος (Νοικοκυριά) (σε ευρώ ανά <i>kWh</i>)	97
IV-4β. Αξία κρατικών προμηθειών, για τις οποίες έχει γίνει δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε (% του <i>ΑΕΠ</i>)	98
IV-5β. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (μέση αξία εισροών και εκροών άμεσων ξένων επενδύσεων ως προς το <i>ΑΕΠ</i> επί 100).....	99
V-B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	101
V-1β. Κατανομή εισοδήματος (Δείκτης του συνολικού εισοδήματος του 20% του πληθυσμού που αμείβεται με υψηλά εισοδήματα ως προς το 20% του πληθυσμού που αμείβεται με χαμηλά εισοδήματα).....	101
V-2β. Άτομα με επίπεδο μόρφωσης μέχρι και γυμνάσιο (δευτεροβάθμια) χωρίς περαιτέρω εκπαίδευσή ή κατάρτιση (ως % πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλή δευτεροβάθμια και δεν είναι σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης).....	102

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ευνοϊκό το διεθνές περιβάλλον

Η παγκόσμια οικονομία το 2006 αναπτύχθηκε με ταχύ ρυθμό, ενώ προβλέπεται ότι και το 2007 η τάση θα είναι θετική, αν και είναι ενδεχόμενο να περιορισθεί ελαφρά ο ρυθμός ανόδου. Στην ΕΕ ειδικότερα, η αύξηση του ΑΕΠ το 2006 ήταν ταχύτερη από τις αρχικές προβλέψεις, ενώ το 2007 είναι ενδεχόμενο να παρουσιασθεί μικρή επιβράδυνση (από 2,8% σε 2,4%).

Η ελληνική οικονομία σε αναπτυξιακή τροχιά

Η συνεχής βελτίωση του οικονομικού κλίματος που έχει καταγραφεί από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας του IOBE καθ' όλη τη διάρκεια του 2006 αποτυπώνεται και στην εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών, ιδιαίτερα στην άνοδο του ΑΕΠ. Η τελευταία υπερέβη αισθητά τις αρχικές προβλέψεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι με την άνοδο του 2006 συμπληρώνεται μια περίοδος αδιάτάρακτης ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας που διαρκεί ήδη δεκατρία χρόνια. Ακόμη σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι τα τελευταία δέκα χρόνια οι ρυθμοί ανόδου της Ελλάδας ήταν ταχύτεροι από τους αντίστοιχους της Ευρωζώνης, με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν εισόδημα από 64% του μέσου όρου της Ευρωζώνης, που ήταν το 1998, να φτάνει το 80% το 2006.

Το 2007 και 2008 προβλέπεται ότι η ανάπτυξη θα συνεχισθεί με τους ίδιους ταχείς ρυθμούς. Κινητήρια δύναμη της ανόδου,

όπως σε όλη την πρόσφατη περίοδο, αναμένεται να είναι πάλι η εγχώρια ζήτηση, με ισχυρή ιδιωτική κατανάλωση και αυξημένες ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις.

Σημαντική πρόοδος στη δημοσιονομική προσαρμογή το 2006.

Η δημοσιονομική εξυγίανση αποτέλεσε βασική προτεραιότητα της Κυβέρνησης τα τελευταία τρία χρόνια. Από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα προκύπτει ότι η επίτευξη των στόχων είναι ικανοποιητική και η εικόνα των δημοσιονομικών μεγεθών αισθητά βελτιωμένη.

Το σοβαρότερο επίτευγμα στον τομέα αυτό είναι η μείωση του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης, ως ποσοστού του ΑΕΠ, κάτω από το όριο του 3%. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι η μείωση αυτή συνδυάστηκε με διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας και μείωση της ανεργίας.

Το 2007, αν και ο Προϋπολογισμός δεν αλλάζει τα δεδομένα της δημοσιονομικής πολιτικής, φαίνεται ότι η συμβολή του στην προώθηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης θα είναι σχετικά περιορισμένη. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται σε τρία δεδομένα: πρώτον, στην σχετικά βραδύτερη μείωση του ελλείμματος, ως ποσοστού του ΑΕΠ, δεύτερον, στην επίσης σχετικώς βραδεία μείωση του χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ και, το σημαντικότερο, στην ταχύτερη άνοδο των πρωτογενών δαπανών.

Όμως σταθερή και βιώσιμη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης επιτυγχάνεται μόνο με τη δημιουργία υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων. Όπως έχει δείξει η διεθνής εμπειρία, ο έλεγχος και η σταδιακή μείωση των πρωτογενών δαπανών είναι ο πιο ενδεδειγμένος τρόπος για διατηρήσιμη δημοσιονομική προσαρμογή.

Η επικέντρωση της δημοσιονομικής πολιτικής στις δαπάνες καθίσταται επιτακτική ανάγκη αν ληφθεί υπόψη ο καθοριστικός ρόλος των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας στη δημοσιονομική διαχείριση. Οι δαπάνες αυτές θα διευρύνονται με ταχείς ρυθμούς τα επόμενα χρόνια, για τους γνωστούς δημογραφικούς λόγους και θα περιορισθούν ακόμη περισσότερο τα περιθώρια της δημοσιονομικής πολιτικής.

Με δεδομένο ότι τα προβλεπόμενα μεγέθη του προϋπολογισμού του 2007 συνιστούν μικρές μόνο βελτιώσεις έναντι του 2006, είναι σαφές ότι η εκτέλεσή του θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα συνεπής για να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί. Ωστόσο, το γεγονός ότι το 2007 είναι προεκλογικό έτος δημιουργεί αυξημένη αβεβαιότητα για την αυστηρή τήρηση των ορίων που έχουν τεθεί, ιδιαίτερα για τις δαπάνες.

Η πορεία των μεταρρυθμίσεων

Το 2006 χαρακτηρίζεται από αυξημένη κινητικότητα στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών, με την εξαγγελία και νομοθέτηση αρκετών ρυθμίσεων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων. Μια πρώτη εκτίμηση για την πορεία υλοποίησης των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ), είναι

ότι έχουν γίνει ήδη σημαντικά βήματα, τα οποία εκτιμάται ότι είχαν θετική επίπτωση στην οικονομική δραστηριότητα και συνέβαλαν στην παρατηρούμενη βελτίωση του κλίματος.

Ωστόσο, η μεταρρυθμιστική πολιτική εμφανίζεται πιο διστακτική στα μεγάλα ζητήματα της κοινωνικής ασφάλισης, της αποτελεσματικότητας του κράτους της Δημόσιας Διοίκησης και της Παιδείας.

Στους τομείς αυτούς οι προσπάθειες είναι μέχρι στιγμής περιορισμένες, ενώ οι θετικές προτάσεις που εξαγγέλλονται δεν προωθούνται με τους ρυθμούς που απαιτούνται. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι η προώθηση μεταρρυθμίσεων σε αυτές τις κρίσιμες περιοχές συναντά και θα συναντήσει έντονες αντιδράσεις από ομάδες που θεωρούν ότι θίγονται από τις αλλαγές. Για να μη λάβουν οι αντιδράσεις αυτές συγκρουσιακό χαρακτήρα, που θα θέσει σε κίνδυνο τις μεταρρυθμίσεις, πρέπει να καταδειχθούν με σαφήνεια και πειστικότητα πρώτον, η απόλυτη αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων και δεύτερον, τα οφέλη που θα προκύψουν για όλους. Η συναίνεση της κοινωνίας στις αλλαγές είναι απαραίτητη για την πραγματοποίησή τους και κατακτάται μόνο αν η ίδια η κοινωνία έχει πεισθεί ότι το τελικό αποτέλεσμα είναι προς όφελος του συνόλου.

Ο κίνδυνος του πολιτικού κύκλου

Την περίοδο αυτή το σημαντικότερο ίσως ζήτημα που τίθεται για την οικονομική πολιτική, τόσο στο διαρθρωτικό όσο και το δημοσιονομικό της σκέλος είναι οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις του πολιτικού κύ-

κλου, που εμφανίζεται συνήθως στα προεγκλογικά έτη, όπως το τρέχον. Δύο στοιχεία επιδρούν στη διάρκεια του πολιτικού κύκλου: πρώτον η μειωμένη αντίσταση στα αιτήματα για περισσότερες παροχές και η διστακτικότητα στην προώθηση αλλαγών που συναντούν ισχυρές αντιστάσεις. Τα δύο αυτά στοιχεία οδηγούν σε χαλαρότερη δημοσιονομική στάση και αναβλητικότητα στις διαρθρωτικές αλλαγές. Αν συμβούν αυτά είναι ενδεχόμενο να περιορισθεί η μέχρι τώρα θετική επίδραση της οικονομικής πολιτικής στην οικονομική δραστηριότητα.

Άνοδος της απασχόλησης – μείωση της ανεργίας

Το 2006, φαίνεται ότι οι ταχείς αναπτυξιακοί ρυθμοί άρχισαν να επηρεάζουν εντονότερα την απασχόληση δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας : το γ' τρίμηνο του 2006 ο αριθμός των απασχολούμενων εμφανίζεται αυξημένος κατά 108 χιλ. άτομα σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005. Η άνοδος αυτή οφείλεται κατά μεγάλο ποσοστό - πάνω από το 50% -στην αύξηση των απασχολούμενων σε κλάδους του Δημοσίου τομέα. Συγκεκριμένα, η απασχόληση στη Δημόσια Διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εμφανίζεται κατά 35700 άτομα αυξημένη, και η απασχόληση στην Εκπαίδευση κατά 21400 άτομα. Ειδικότερα στην πρώτη η οποία σχετίζεται αμιγώς με τον Δημόσιο τομέα, το σύνολο των εργαζομένων φτάνει τις 386700, ποσοστό 8,6% του συνόλου της απασχόλησης, έναντι 8% που ήταν πριν από ένα χρόνο.

Η άνοδος της απασχόλησης είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της ανεργίας στο χαμη-

λότερο επίπεδο των τελευταίων οκτώ ετών (8,3%), κι αυτό παρά το γεγονός ότι το ποσοστό του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω είναι το υψηλότερο των τελευταίων ετών και ξεπερνά το 53,5%. Η μείωση πάντως της ανεργίας δεν άλλαξε τα βασικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της όσον αφορά τις γυναίκες, τους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους.

Επιβράδυνση του πληθωρισμού το 2006, προοπτικές περαιτέρω αποκλιμάκωσης

Κατά το 2006 καταγράφηκε μικρή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού η οποία όμως θα πρέπει να θεωρηθεί σημαντική για μια οικονομία με ταχεία ανάπτυξη.

Για το α' εξάμηνο του 2007, οι προβλέψεις δείχνουν περαιτέρω επιβράδυνση του πληθωρισμού, ενδεχομένως και κάτω από το 3%.

Οι παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ακόμα ευνοϊκότερη πορεία τον πληθωρισμό, σχετίζονται με τον κύκλο ανόδου των επιτοκίων ενώ και οι μεσομακροπρόθεσμες προβλέψεις για τις τιμές πετρελαίου –συγκλίνουν σε μία ήπια εικόνα.

Θετικές ενδείξεις για άμβλυνση των πιέσεων από την πλευρά της προσφοράς, προκύπτουν και από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας του IOBE. Οι βραχυπρόθεσμες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη των τιμών τους στο προσεχές διάστημα εμφανίζονται πιο ήπιες σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο και βρίσκονται στα περσινά επίπεδα.

Σε άνοδο η νέα επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα. Μετρήσεις του Global Entrepreneurship Monitor

Από τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας Έκθεσης για την Επιχειρηματικότητα του 2006 του GEM και την προκαταρκτική επεξεργασία των εθνικών δεδομένων προκύπτει ότι στην Ελλάδα κατά το 2006 ένα 7,9% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών βρισκόταν στα αρχικά στάδια επιχειρηματικής δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης). Με αυτήν την επίδοση, η Ελλάδα βελτιώνει τη θέση της στην παγκόσμια κατάταξη (19^η θέση / 42 χώρες, 4^η θέση / 21 ευρωπαϊκές χώρες). Είναι η 2^η χρονιά που καταγράφεται αυξητική πορεία της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων, δηλαδή των ατόμων που είχαν ξεκινήσει κάποιες προκαταρκτικές ενέργειες στην κατεύθυνση έναρξης κάποιας επιχείρησης (επίδοξοι επιχειρηματίες) και όσων είχαν πράγματι ξεκινήσει μια επιχείρηση για τουλάχιστον τρεις αλλά λιγότερο από 42 μήνες (νέοι επιχειρηματίες). Μάλιστα το 2006, αυξάνεται το ποσοστό των ατόμων που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία, δηλαδή σε αυτούς που πράγματι προχώρησαν στην έναρξη του εγχειρήματός τους.

Από την άλλη πλευρά όμως η άνοδος αυτή είναι ως έναν βαθμό αποτέλεσμα της σημαντικής ανόδου των επιχειρηματιών ανάγκης, των ατόμων δηλαδή που βασικό κίνητρο ανάληψης επιχειρηματικής δράσης είναι η έλλειψη καλύτερων επιλογών για εργασία και όχι η εκμετάλλευση κάποιας επιχειρηματικής ευκαιρίας. Με το ποσοστό των επιχειρηματιών ανάγκης να ανέρχεται στο 20,7% (14,2% το 2005), η Ελλάδα κατατάσσεται στην 3^η χαμηλότερη θέση στην Ευρώπη. Από τα υπόλοιπα στοιχεία της φετινής έρευνας μπορούν να σημειωθούν:

- Το 14,2% του πληθυσμού 18-64 ετών δηλώνει ότι έχει σκοπό να ξεκινήσει μια επιχείρηση τα επόμενα τρία χρόνια (15,4% το 2005).
- Το 2,7% δηλώνει ότι κατά διάρκεια της προηγούμενης χρονιάς διέκοψε τη λειτουργία μιας επιχείρησης στη διοίκηση της οποίας συμμετείχε (2,9% το 2005).
- Το 22% πιστεύει ότι υπάρχουν επιχειρηματικές ευκαιρίες στην περιοχή όπου ζει (16% το 2005).
- Επιπλέον το 58% - το υψηλότερο ποσοστό παγκοσμίως – δηλώνει ότι ο φόβος της αποτυχίας δρα αποτρεπτικά στην έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας (ευρωπαϊκός μέσος όρος στο 38%). Αυτός είναι και ο ισχυρότερος ανασταλτικός παράγοντας στην εκδήλωση επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.
- Σταθερά σχεδόν δύο στα τρία νέα εγχειρήματα εκδηλώνονται σε δραστηριότητες, πελάτης των οποίων είναι ο καταναλωτής ως φυσικό πρόσωπο (38% ο μέσος ευρωπαϊκός όρος). Πρόκειται δηλαδή για «ρηχές» δραστηριότητες, με την έννοια ότι δεν εκδηλώνονται σε ολόκληρη την «αλυσίδα αξίας» μέχρι το τελικό προϊόν, αλλά μόνο στον έσχατο κρίκο της.
- Επιπλέον, αν και το 35% των νέων επιχειρηματιών δηλώνει ότι χρησιμοποιεί τεχνολογίες / διαδικασίες που δεν ήταν διαθέσιμες πριν από ένα χρόνο, ο βαθμός καινοτομικότητας είναι εξαιρετικά περιορισμένος. Το ποσοστό των νέων εγχειρημάτων που παράγουν ένα προϊόν που δείχνει νέο σε όλους ή μερικούς από τους δυνητικούς πελάτες και ταυτόχρονα λανσάρεται σε μια αγορά με λίγους ή/και κανέναν ανταγωνιστή, είναι μόλις 5,7% (4^η χαμηλότερη επίδοση στις χώρες του GEM).

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1 Τάσεις και Προοπτικές της Διεθνούς Οικονομίας

Το Παγκόσμιο Περιβάλλον

Το 2006, το κλίμα στην παγκόσμια οικονομία διατηρήθηκε ευνοϊκό. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών, ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας αγγίζει το 5,1%, οριακά ταχύτερος απ' ό,τι τον προηγούμενο χρόνο. Κινητήριες δυνάμεις ανάπτυξης αποτελούν το διεθνές εμπόριο και η επιτάχυνση των επιχειρηματικών επενδύσεων, ως αποτέλεσμα της αύξησης της κερδοφορίας. Οι πρόσφατες θετικές εξελίξεις στις χρηματιστηριακές αγορές είναι ενδεικτικές της «υγιούς» χρηματοοικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων και των θετικών προσδοκιών τους για την ανάπτυξή τους στο μέλλον. Σημαντική επίδραση είχε και η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία προβλέπεται ότι θα διατηρήσει την ανοδική της πορεία σε συνδυασμό με την ανάκαμψη της απασχόλησης. Παρά τη σημαντική άνοδο των τιμών του πετρελαίου το πρώτο οκτάμηνο του 2006, η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα ενισχύθηκε και από τη διεύρυνση του διεθνούς εμπορίου (αύξηση κατά 9% το 2006).

Για το 2007 και 2008, οι τελευταίες εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών αναφέρονται σε επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας. Ο ρυθμός ανάπτυξης, εκτιμάται (Ε. Επιτροπή), ότι θα υποχωρήσει στο 4,6-4,7% (4,9% η εκτίμηση του IMF για το 2007), κυρίως λόγω των

χαμηλότερων επιδόσεων της οικονομίας των ΗΠΑ και της επιβράδυνσης του ρυθμού μεγέθυνσης του παγκόσμιου εμπορίου σε 7%, λόγω περιορισμένης παγκόσμιας παραγωγής.

Η δυναμικότητα της οικονομίας των **ΗΠΑ** αναμένεται ότι θα περιοριστεί σημαντικά το 2007 (ρυθμό ανάπτυξης 2,3% εκτιμά η Ε. Επιτροπή). Οι επενδύσεις σε κατοικίες έχουν ήδη υποχωρήσει ραγδαία, ενώ και η κατανάλωση των νοικοκυριών είναι αρκετά διστακτική. Η αύξηση όμως της απασχόλησης και η άνοδος του διαθέσιμου εισοδήματος αναμένεται ότι θα τονώσουν την αγορά και θα αντισταθμίσουν την αρνητική τάση των καταναλωτικών δαπανών.

Η **Ιαπωνία** σημείωσε ταχεία οικονομική ανάπτυξη ιδιαίτερα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2006, υποστηριζόμενη κυρίως από την ισχυρή εγχώρια ζήτηση. Η κατανάλωση ενισχύθηκε περαιτέρω λόγω του θετικού οικονομικού κλίματος και των προοπτικών αύξησης της απασχόλησης, ενώ σημαντική συνεισφορά είχαν και οι επενδύσεις, οι οποίες ανέκαμψαν. Τα παραπάνω οδήγησαν σε ένα ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ της τάξης του 2,7% (2006), ρυθμός που αναμένεται να περιοριστεί τα επόμενα δύο χρόνια, όχι όμως κάτω από τα επίπεδα του 2%.

Η οικονομική μεγέθυνση της **Κίνας** παρέμεινε εύρωστη και το 2006. Στο πρώτο μισό του έτους ο ρυθμός μεγέθυνσης επιταχύνθηκε στο 10,9%, από 10,2% το 2005, υποστηριζόμενος από τις καθαρές εξαγωγές και τις επενδυτικές δαπάνες. Η «σφι-

χτή» οικονομική πολιτική στον τομέα των επενδύσεων και η περιοριστική νομισματική πολιτική το τρίτο τρίμηνο, επιβράδυναν στο 10,4% το ρυθμό ανάπτυξης, ενώ ακόμη μεγαλύτερη επιβράδυνση προβλέπει η Ε. Επιτροπή για το 2007 και 2008 (9,8-9,7%).

Στη **Ρωσία**, η ισχυρή εγχώρια ζήτηση και οι υψηλές τιμές ενέργειας τροφοδότησαν και το 2006 την ανάπτυξη (6,7%), εικόνα που δεν αναμένεται να αλλάξει το 2007 και 2008 (μεγέθυνση στην περιοχή του 6,4%). Στις **υπόλοιπες χώρες της πρώην ΕΣΣΔ**, μετά την ύφεση του 2005 (ρυθμός

6,4% από 11% το 2004), η οικονομική δραστηριότητα ανέκαμψε το 2006 (8,1%), λόγω κυρίως της ενίσχυσης της Ουκρανικής οικονομίας.

Η οικονομική μεγέθυνση στη **Λατινική Αμερική** άγγιξε το 4,7% το 2006. Με την εγχώρια ζήτηση σχετικά ισχυρή και τις εξωτερικές συνθήκες να παραμένουν ευνοϊκές (ισχυρή παγκόσμια ζήτηση, υψηλές τιμές αγαθών και καλές χρηματοπιστωτικές συνθήκες), η οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή προβλέπεται να κινηθεί γύρω στο 3,7 με 4,0% τα επόμενα δύο χρόνια.

Πίνακας 2.1

Διεθνές Περιβάλλον – Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ετήσια % μεταβολή, σε πραγματικές τιμές)

	2006	2007	2008
ΑΕΠ			
ΗΠΑ	3,4	2,3	2,8
Ιαπωνία	2,7	2,3	2,1
Ασία (εκτός Ιαπωνίας)	8,4	8,0	8,0
εκ των οποίων			
Κίνα	10,4	9,8	9,7
ASEAN4+Κορέα	5,1	4,9	5,0
Ευρωζώνη	2,6	2,1	2,2
ΕΕ-25	2,8	2,4	2,4
Υποψήφιες χώρες (στην ΕΕ)	6,1	6,1	6,1
Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών (CIS)	7,1	6,7	6,7
εκ των οποίων			
Ρωσία	6,7	6,4	6,4
MENA	5,5	5,4	5,2
Λατινική Αμερική	4,7	4,0	3,7
Υποσαχάρια Αφρική	4,6	6,1	5,5
Παγκόσμια οικονομία	5,1	4,6	4,7
Παγκόσμια οικονομία (εκτός ΕΕ-25)	5,7	5,2	5,2
Παγκόσμιο Εμπόριο			
Παγκόσμιες εισαγωγές	9,5	7,6	7,3
Παγκόσμιες εισαγωγές (εκτός ΕΕ-25)	9,1	8,3	7,9
Εξαγωγές εκτός ΕΕ-25	9,6	8,6	7,8

ASEAN4: Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Ταϊλάνδη.

Υποψήφιες χώρες: Βουλγαρία, Κροατία, Ρουμανία, Τουρκία.

MENA (Middle East & North Africa): Αλγερία, Μπαχρέιν, Αίγυπτος, Ιράν, Ιράκ, Ισραήλ, Ιορδανία, Κουβέιτ, Λίβανος, Λιβύη, Μαρόκο, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Συρία, Τυνησία, Ην. Αραβικά Εμιράτα, Υεμένη.

Ασία: Όλες οι χώρες εκτός Ιαπωνίας και ασιατικών MENA χωρών.

Υποσαχάρια Αφρική: Όλες οι χώρες εκτός αφρικανικών MENA χωρών.

Πηγή: European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2006.

Στις νέες **Υποψήφιες προς Ένταξη στην ΕΕ χώρες**, η οικονομική ανάπτυξη παραμένει ισχυρή. Το 2006 ο ρυθμός ανάπτυξης της Τουρκίας κινήθηκε στο 6,0% και έτσι θα διατηρηθεί και τη διετία 2007-2008. Την ίδια περίοδο, στην Κροατία και στην ΠΓΔΜ η αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να κινηθεί περί άνω του 4%, με βασική συνιστώσα την ισχυρή εγχώρια ζήτηση (κατανάλωση και επενδύσεις), ενώ αναμένονται σημαντικές εισροές από Ξένες Άμεσες Επενδύσεις.

Πρόσθετα στοιχεία για το οικονομικό κλίμα στην παγκόσμια οικονομία παρέχονται από τα αποτελέσματα της “World Economic Survey” του IFO της Γερμανίας, η οποία διεξάγεται σε τριμηνιαία βάση σε 91 χώρες (Πίνακες 2.2 και 2.3).

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, ο δείκτης οικονομικού κλίματος είναι πτωτικός τα δύο τελευταία τρίμηνα του 2006. Τον Οκτώβριο, η τιμή του δείκτη ήταν στις 104,7 μονάδες, έναντι 105,6 μονάδων τον Ιούλιο. Η πτώση αυτή ήταν αποτέλεσμα των χαμηλότερων προσδοκιών για τους επόμενους έξι μήνες, εξέλιξη που υπεραντιστάθμισε τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση, οι οποίες κινήθηκαν ανοδικά για πέμπτη συνεχή μέτρηση, αγγίζοντας το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων έξι χρόνων.

Στις βασικές γεωγραφικές και οικονομικές ζώνες, τα αποτελέσματα είναι τα ακόλουθα:

Στη **Δυτική Ευρώπη**, ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε οριακά τον Οκτώβριο, λόγω ηπιότερων θετικών προσδοκιών της πλειονότητας των χωρών για την οικονομική δραστηριότητα των επόμενων μηνών. Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης ωστόσο, συνέχισε την ανοδική πορεία που ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2005 και τον Οκτώβριο πλησίασε το ανώτατο επίπεδο του 2000. Η Αυστρία και η Ελλάδα ήταν οι μόνες χώρες που σημείωσαν τον Οκτώβριο αύξηση του επιμέρους δείκτη των προσδοκιών. Σε όλες τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης οι οικονομικές προσδοκίες ήταν καθοδικές.

Σε επιλεγμένες χώρες εκτός ευρωζώνης, στη **Δανία** και **Νορβηγία**, το οικονομικό κλίμα παραμένει έντονα ευνοϊκό. Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση εκτιμάται πλήρως ικανοποιητική, ενώ και οι προσδοκίες για το πρώτο μισό του 2007 προδιαγράφουν περαιτέρω ενδυνάμωση της δραστηριότητας. Ένα βασικό οικονομικό πρόβλημα των δύο αυτών χωρών, είναι η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, ενώ το ίδιο πρόβλημα κατατάσσεται δεύτερο, μετά την ανεργία, στη **Σουηδία**. Στη **Μεγάλη Βρετανία** προβλέπεται επιβράδυνση της οικονομίας το πρώτο μισό του 2007, ενώ το ίδιο προβλέπεται και στην **Ελβετία**.

Πίνακας 2.2

IFO - Εκτιμήσεις για την παγκόσμια οικονομία (Δείκτες, 1995=100)

Τρίμηνο / Έτος	IV/04	I/05	II/05	III/05	IV/05	I/06	II/06	III/06	IV/06
Οικονομικό Κλίμα	103,8	101,1	97,5	97,5	99,3	109,2	111,0	105,6	104,7
Παρούσα Κατάσταση	105,9	102,3	96,8	93,2	98,6	109,6	113,2	115,1	120,5
Προσδοκίες	101,8	100,0	98,2	101,8	100,0	108,8	108,8	96,5	89,5

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES 4/2006.

Πίνακας 2.3

IFO - Δείκτης οικονομικού κλίματος στις οικονομικές ζώνες (1995=100)

Τρίμηνο / Έτος	IV/04	I/05	II/05	III/05	IV/05	I/06	II/06	III/06	IV/06
Βόρεια Αμερική	103,3	106,8	104,2	111,3	99,8	110,4	114,8	98,0	96,2
Δυτική Ευρώπη	94,7	90,4	83,6	81,0	88,7	99,8	104,9	104,9	99,8
Ασία	106,5	103,7	104,6	104,6	109,3	115,7	114,8	102,8	109,3

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES 4/2006

Οι περισσότερες χώρες της Δυτικής Ευρώπης επισημαίνουν πάντως την ανεργία ως το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν και ακολουθεί η χαμηλή διεθνής ανταγωνιστικότητα.

Στις **ΗΠΑ**, ο δείκτης οικονομικού κλίματος σημείωσε οριακή μείωση το τελευταίο τρίμηνο του 2006. λόγω λιγότερο αισιόδοξων εκτιμήσεων για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση, ενώ παράλληλα διατηρούνται αρνητικές, έστω και οριακά, οι βραχυχρόνιες προσδοκίες. Σύμφωνα με την έρευνα, το πιο σημαντικό πρόβλημα των ΗΠΑ αυτή τη στιγμή σε οικονομικό επίπεδο είναι το δημόσιο έλλειμμα. Στον **Καναδά** συνεχίζεται η πτώση του δείκτη με πιο απαισιόδοξες εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις βραχυχρόνιες προσδοκίες. Ωστόσο, η τρέχουσα οικονομική κατάσταση εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται πολύ ικανοποιητική και θα ήταν ακόμη καλύτερη, εάν η έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού δεν εμποδίζει την περαιτέρω μεγέθυνση της χώρας.

Στην **Ανατολική Ευρώπη**, το κλίμα παρέμεινε και τον Οκτώβριο έντονα θετικό με ευνοϊκές εκτιμήσεις για την τρέχουσα, αλλά και τη βραχυπρόθεσμη οικονομική κατάσταση. Ωστόσο οι χώρες αυτής της ζώνης δοκιμάζονται από πλήθος οικονομικών προβλημάτων όπως υψηλά δημόσια ελ-

λείμματα, έλλειψη εμπιστοσύνης στην ασκούμενη οικονομική πολιτική και ανεργία. Όσον αφορά στις προσδοκίες των χωρών αυτών για το 2007, δεν παρουσιάζονται σημαντικές μεταβολές και παραμένουν στην πλειονότητά τους θετικές. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση έχουν επίσης βελτιωθεί σε Αλβανία, Βουλγαρία και Κροατία. Ενισχυμένες είναι και οι βραχυχρόνιες προβλέψεις της Βουλγαρίας, ενώ οι άλλες δύο χώρες προβλέπουν σταθερότητα τους επόμενους μήνες. Στη Ρουμανία το κλίμα παραμένει θετικό, ενώ στη Σερβία και το Μαυροβούνιο παρότι η τρέχουσα κατάσταση δεν εκτιμάται ικανοποιητική, αναμένεται ανάκαμψη.

Στις χώρες **της πρώην ΕΣΣΔ** το οικονομικό κλίμα είναι έντονα θετικό. Στη Ρωσία η τρέχουσα οικονομική κατάσταση αξιολογείται ως ιδιαίτερα ικανοποιητική, ενώ πολύ αισιόδοξες είναι και οι προβλέψεις για το 2007. Στην Ουκρανία, είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση που συμβάλλει σημαντικά στη εκτίμηση για μη ικανοποιητική τρέχουσα οικονομική κατάσταση.

Στην **Ασία**, το τελευταίο τρίμηνο του 2006 το οικονομικό κλίμα βελτιώθηκε σημαντικά, λόγω θετικότερων εκτιμήσεων για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και πιο αισιόδοξων προβλέψεων για τους πρώτους

μήνες του 2007. Σταθερά θετικό είναι και το κλίμα στην **Λατινική Αμερική**, με αρκετά ικανοποιητική τρέχουσα οικονομική κατάσταση και αισιόδοξες προβλέψεις για το 2007. Η ανεργία εξακολουθεί πάντως να αποτελεί το κύριο οικονομικό πρόβλημα αυτών των χωρών.

Οι οικονομίες της ΕΕ και της Ευρωζώνης

Το 2006 ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ε.Ε. και την Ευρωζώνη εκτιμάται σε 2,8% και 2,6% αντίστοιχα (από 1,7% και 1,4% το 2005). Οι εαρινές προβλέψεις έχουν αναθεωρηθεί προς τα πάνω, λόγω καλύτερων του αναμενόμενου επιδόσεων του πρώτου εξαμήνου του 2006.

Η ισχυρή εγχώρια ζήτηση και το ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον παραμένουν οι κύριοι παράγοντες ενίσχυσης της οικονομικής ανάπτυξης σε ΕΕ-25 και Ευρωζώνη. Η αύξηση της εγχώριας ζήτησης συνδέεται πρωτίστως με την επιτάχυνση των επενδύσεων και δευτερευόντως με την αύξηση

της ιδιωτικής κατανάλωσης, ενώ ισχνά θετική συνεισφορά είχε και το εξωτερικό εμπόριο. Έτσι η εγχώρια ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,5% στην ευρωζώνη (2,8% στην ΕΕ) το 2006, ενισχυμένη από τις επενδύσεις (ρυθμός αύξησης 4,3% στην ευρωζώνη και 4,9% στην ΕΕ) και πιο συγκεκριμένα από τις επιχειρηματικές επενδύσεις σε εξοπλισμό, που συνεχίζουν τη θετική πορεία που διαγράφουν από τις αρχές του 2005.

Η άνοδος της ιδιωτικής κατανάλωσης τα τελευταία πέντε χρόνια υπολείπεται εκείνης των επενδύσεων, γεγονός που εκτιμάται ότι θα αλλάξει σύντομα, με τη σταδιακή ανάκαμψη της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και την ενίσχυση των δεικτών λιανικού εμπορίου, την αύξηση της καταναλωτικής πίστης και τη βελτίωση των συνθηκών στις αγορές εργασίας. Η οριακά θετική συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας (0,3 ποσοστιαίες μονάδες) το 2006 ήταν αποτέλεσμα του υψηλού ρυθμού ανόδου των εξαγωγών (9,8% για την Ε.Ε.-25) και της παράλληλης επιβράδυνσης των εισαγωγών.

Πίνακας 2.4

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, ΕΕ25, Ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές)

	ΕΕ-25			Ευρωζώνη		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
ΑΕΠ	2,8	2,4	2,4	2,6	2,1	2,2
Ιδιωτική Κατανάλωση	2,2	1,9	2,3	2,0	1,6	2,1
Τελική ζήτηση	4,7	3,6	3,5	4,0	3,2	3,2
Επενδύσεις	4,9	3,6	3,3	4,3	3,0	3,0
Απασχόληση	1,4	1,1	0,9	1,4	1,2	1,1
Ανεργία	8,0	7,6	7,3	8,0	7,7	7,4
Πληθωρισμός	2,3	2,3	2,0	2,2	2,1	1,9
Εξαγωγές αγαθών - υπηρεσιών	9,7	6,5	6,2	7,9	6,0	5,8
Εισαγωγές αγαθών - υπηρεσιών	9,3	6,2	6,1	7,5	5,7	5,8
Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης (%ΑΕΠ)	-2,0	-1,6	-1,4	-2,0	-1,5	-1,3
Χρέος Γεν. Κυβέρνησης (%ΑΕΠ)	62,5	61,4	60,4	69,4	68,0	66,9
Ισοζύγιο Τρεχουσών. Συναλλαγών	-0,5	-0,4	-0,4	-0,1	0,1	0,1

Πηγή: European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2006

Θετικές και οι εξελίξεις στην απασχόληση το 2006: ο ετήσιος ρυθμός αύξησης εκτιμάται στο 1,4% (ΕΕ-25 και ευρωζώνη), ενώ σημειώνεται, για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια, άνοδος της απασχόλησης σε επίπεδο επιχειρήσεων, υποδηλώνοντας σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές και υψηλές επιχειρηματικές προσδοκίες.

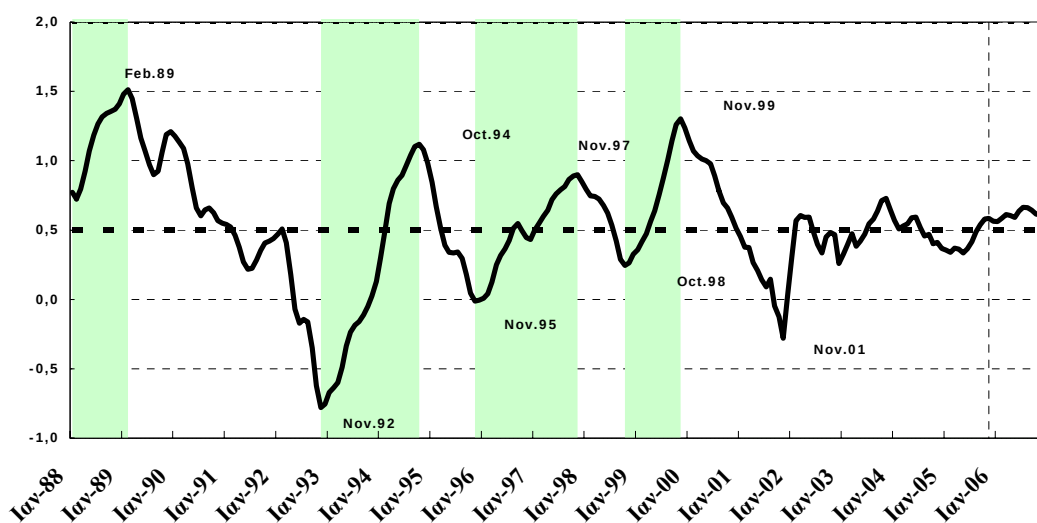
Το 2007 η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας θα επιβραδυνθεί, αλλά δεν θα υποχωρήσει κάτω από 2,4% για την Ε.Ε.-25 (2,1% στην Ευρωζώνη). Η εγχώρια ζήτηση θα επιβραδυνθεί, αλλά θα διατηρηθεί σε επίπεδα ανώτερα του 2%. Οι επενδύσεις επίσης θα επιβραδυνθούν στο 3% στην Ευρωζώνη (4,3% το 2006), ενώ σημαντικά θα περιοριστεί και η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Ωστόσο, η τελευταία αναμένεται το 2008 να επανέλθει σε ρυθμούς αύξησης πάνω από 2%.

Στον εξωτερικό τομέα, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές της ΕΕ θα περιοριστούν σημα-

ντικά τη διετία 2007-2008, ακολουθώντας την τάση του παγκόσμιου εμπορίου. Ωστόσο, η εκτίμηση της Ε. Επιτροπής είναι ότι ο ρυθμός αύξησης των εξαγωγών θα παραμείνει εύρωστος και δεν θα υποχωρήσει κάτω από 7,2% το 2007 (9,8% το 2006). Έτσι η συνεισφορά των καθαρών εξαγωγών στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας θα παραμείνει, έστω και οριακά, θετική.

Σημαντική πληροφόρηση για την πορεία της οικονομίας ειδικά για την Ευρωζώνη αποτελεί η πορεία του πρόδρομου δείκτη οικονομικής δραστηριότητας EuroCOIN που δημοσιεύει το Center of Economic Policy Research (CEPR) σε μηνιαία βάση και προβλέπει την εξέλιξη του ΑΕΠ. Ο δείκτης συνθέτει πλήθος οικονομικών δεδομένων όπως βιομηχανική παραγωγή, τιμές, στοιχεία από την αγορά εργασίας, καθώς και χρηματοοικονομικά στοιχεία και δεδομένα που σχετίζονται με την κυκλική διακύμανση του ΑΕΠ.

Διάγραμμα 2.1
Μηνιαίος Δείκτης EuroCOIN του CEPR

Σημείωση: Θετική κλίση του δείκτη υποδηλώνει αύξοντα ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ. Αρνητική τιμή του δείκτη υποδηλώνει πτώση του επιπέδου οικονομικής δραστηριότητας. Εάν ο δείκτης κινείται κάτω/πάνω από το μέσο ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ (διακεκομμένη ευθεία), η οικονομική μεγέθυνση είναι χαμηλή/υψηλή.

Πηγή: CEPR (www.cepr.org)

Πίνακας 2.5
Μηνιαίος Δείκτης EuroCOIN του CEPR

Μήνας	Ιαν-06	Φεβ-06	Μαρ-06	Απρ-06	Μαϊ-06	Ιουν-06	Ιουλ-06	Αυγ-06	Σεπ-06	Οκτ-06	Νοε-06	Δεκ-06
EuroCOIN	0,56	0,583	0,612	0,605	0,591	0,637	0,664	0,663	0,643	0,615	0,611	0,597

Πηγή: CEPR (www.cepr.org)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του δείκτη, η οικονομική ανάπτυξη στην Ευρωζώνη διατηρήθηκε και το Δεκέμβριο του 2006 σε υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, η πορεία του δείκτη από τον Ιούλιο του 2006 είναι πτωτική, χωρίς όμως αυτό να εγείρει ανησυχίες, αφού συνολικά για το 2006 η πορεία του δείκτη «δείχνει» άνοδο του ΑΕΠ της ευρωζώνης πάνω από 2,5%. Θετική συμβολή στην πορεία του δείκτη τον τελευταίο μήνα (Δεκέμβριο 2006) είχαν οι επιμέρους δείκτες της βιομηχανίας, της αγοράς εργασίας και των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Από την έρευνα “World Economic Survey in the Euro Area” του IFO τέλος, προκύπτει δεύτερη στη σειρά πτώση του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος, το τελευταίο τρίμηνο του 2006, εξαιτίας κυρίως των μετροπαθέστερων προσδοκιών για τους επόμενους έξι μήνες. Από την άλλη πλευρά η εκτίμηση της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης βελτιώθηκε περαιτέρω, με τον αντίστοιχο δείκτη να αγγίζει το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων πέντε ετών. Μόνο η Πορτογαλία εκτιμά κακή τρέχουσα οικονομική κατάσταση, ενώ από την άλλη πλευρά, Αυστρία και Ελλάδα εμφανίζουν πιο αισιόδοξες βραχυχρόνιες προβλέψεις από την προηγούμενη έρευνα. Για το πρώτο εξάμηνο του 2007 πάντως αναμένεται επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα στη Γερμανία, το Βέλγιο και την Αυστρία.

2.2 Το Οικονομικό Περιβάλλον στην Ελλάδα

Οικονομικό κλίμα

Από τα μέσα του 2005, το οικονομικό κλίμα στην Ελλάδα, όπως μετράται από το Δείκτη Οικονομικού Κλίματος, παρουσιάζεται βελτιωμένο. Ο δείκτης στην Ελλάδα φαίνεται να ακολουθεί τη γενική τάση που επικρατεί στο σύνολο της ΕΕ-25, όπου κατά μέσο όρο το 2006 ο δείκτης διαμορφώνεται σε επίπεδα ανώτερα του μακροχρόνιου μέσου όρου.

Ειδικότερα, το 2006 ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα εμφανίζει συνεχή και σταθερή βελτίωση και στα μέσα του έτους διαμορφώνεται σε επίπεδα ανώτερα του μακροχρόνιου μέσου όρου, ενώ τείνει στα υψηλά επίπεδα του 2004. Μέχρι και το Σεπτέμβριο του 2006 - όταν και φτάνει την ανώτερη τιμή του - η άνοδος του δείκτη είναι ταχύτερη της αντίστοιχης στην ΕΕ-25 με αποτέλεσμα να συγκλίνει σταδιακά με τον ευρωπαϊκό δείκτη. Η βελτίωση του οικονομικού κλίματος στη χώρα οφείλεται στην τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και στις θετικότερες εκτιμήσεις και προβλέψεις των επιχειρήσεων από όλους τους τομείς. Αντίθετα ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης, πάρα τις έντονες διακυμάνσεις που σημειώνει τους τελευταίους μήνες, διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα.

Τον Ιανουάριο του 2007, τελευταίο μήνα για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα, σε αντίθεση μάλιστα με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς, αυξάνεται στις 107,6 μονάδες (107,1 μονάδων το Δεκέμβριο). Σημειώνεται ωστόσο ότι από το 2007 η σύγκριση των στοιχείων γίνεται με την ΕΕ-27 και την ΕΕ-13, καθώς εισήλθαν στην πρώτη η Ρουμανία και η Βουλγαρία και στη δεύτερη η Σλοβενία. Στην Ελλάδα ο δείκτης διαμορφώνεται στα υψηλότερα επίπεδα από το Μάιο του 2004, ενώ η άνοδος του ήταν η πέμπτη σημαντικότερη μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ.

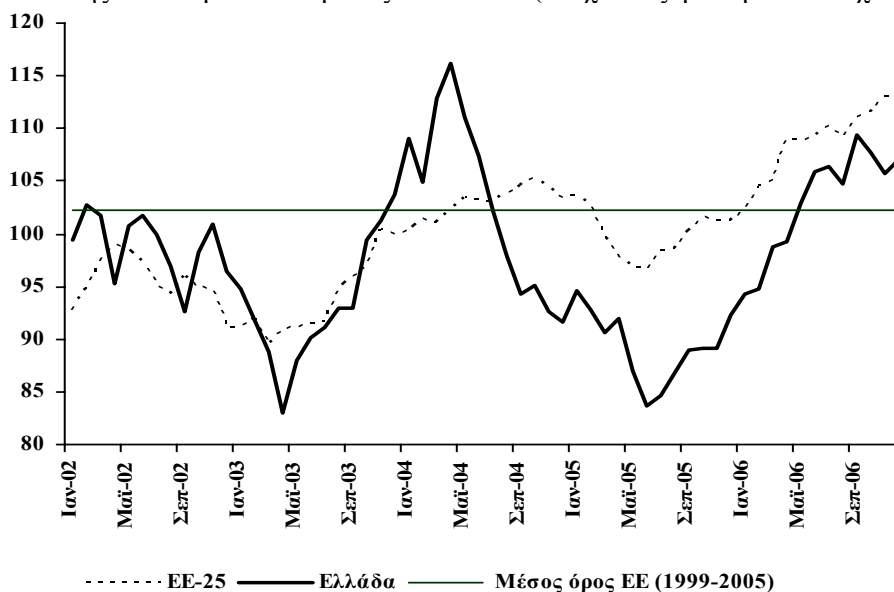
Για τους επιμέρους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας και την καταναλωτική εμπιστοσύνη επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Το 2006 το κλίμα στη **Βιομηχανία** είναι ευνοϊκό και ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται σε υψηλά επίπεδα τόσο στην ΕΕ-25, όσο και στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, ο δείκτης που αποτυπώνει το κλίμα στην ελληνική βιομηχανία, ύστερα από συνεχή άνοδο διαμορφώνεται κατά μέσο όρο το 2006 στις 104,7 μονάδες, τιμή σημαντικά ανώτερη του 2005 (95,7 μονάδες). Κύριο χαρακτηριστικό του κλίματος τη χρονιά που πέρασε ήταν η βελτίωση των εκτιμήσεων για τα επίπεδα παραγγελιών και η υποχώρηση του ποσοστού εκείνων που κρίνουν τη ζήτηση ανεπαρκή. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις προσδοκούν τόνωση της δραστηριότητας και διατυπώνουν ευνοϊκότερες προβλέψεις για την παραγωγή, τις πωλήσεις και τις εξαγωγές τους. Παράλληλα εντείνεται η δραστηριότητα και αυξάνεται το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού (76,2% το 2006 έναντι 72,3% το 2005). Τον Ιανουάριο του 2007 ο δείκτης προσδοκιών αυξάνεται στις 104,5 μονάδες (έναντι 102 μονάδων τον προηγούμενο μήνα) λόγω θετικότερων εκτιμήσεων για τα επίπεδα παραγγελιών και ευνοϊκότερων προσδοκιών για αύξηση της παραγωγής.

Διάγραμμα 2.2

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος 2002-2006 (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πίνακας 2.6
Βραχυχρόνιοι Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας

	Δείκτες Οικονομικού Κλίματος¹		Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών²				Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης¹
	<i>Ε.Ε-25</i>	<i>Ελλάδα</i>	<i>Βιομηχανία</i>	<i>Κατασκευές</i>	<i>Λιανικό Εμπόριο</i>	<i>Υπηρεσίες</i>	
2001	101,5	107,6	105,1	131,9	100,2	100,9	-15
2002	95,5	99,2	104,5	131,6	101,6	78,2	-26
2003	93,8	93,6	100,9	132,7	110,5	84,0	-28
2004	103,0	103,2	102,6	96,1	113,9	95,5	-39
2005	99,9	89,8	95,7	73,5	105,4	94,9	-26
2006	108,9	103,1	104,7	105,7	120,4	105,1	-33
Ιαν-05	103,6	94,6	95,6	69,3	109,8	93,3	-32
Φεβ-05	102,7	92,8	98,4	62,0	101,4	90,9	-32
Μαρτ-05	99,6	90,6	96,1	59,6	107,0	93,8	-33
Απρίλ-05	97,8	91,9	97,7	70,6	108,1	97,0	-35
Μάιος-05	96,9	86,9	94,3	93,7	106,1	97,7	-31
Ιούν-05	96,6	83,6	92,0	82,7	104,7	95,0	-36
Ιούλ-05	98,4	84,6	90,5	65,7	98,1	94,7	-32
Αυγ-05	98,6	86,8	:	:	:	:	-33
Σεπτ-05	100,2	89,0	97,0	69,3	105,7	94,4	-35
Οκτωβ-05	101,5	89,2	96,9	75,4	106,4	96,9	-37
Νοεμ-05	101,2	89,1	95,6	81,7	103,6	96,8	-36
Δεκεμ-05	101,2	92,3	98,4	78,8	108,8	93,2	-36
Ιαν-06	102,2	94,2	99,3	87,9	110,0	92,2	-31
Φεβ-06	104,5	94,7	103,2	94,9	118,7	90,5	-36
Μαρτ-06	105,1	98,7	107,2	105,0	125,2	94,0	-38
Απρίλ-06	109,1	99,3	106,4	95,6	121,4	101,8	-40
Μάιος-06	108,7	102,9	108,3	99,7	114,2	112,7	-36
Ιούν-06	109,2	105,9	107,7	102,9	122,2	111,1	-31
Ιούλ-06	110,2	106,4	103,8	106,9	119,0	113,3	-33
Αυγ-06	109,2	104,8	103,9	115,5	120,8	107,5	-34
Σεπτ-06	111,0	109,3	107,9	132,4	126,0	107,9	-33
Οκτωβ-06	111,5	107,7	105,3	117,0	125,0	109,6	-30
Νοεμ-06	113,1	105,7	102,0	106,2	121,2	110,9	-33
Δεκεμ-06	112,9	107,1	102,0	104,5	120,9	109,2	-28
Ιαν-07	110,7 ³	107,7	104,5	106,0	127,2	111,4	-31

1. Εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία

2. Χωρίς εποχική εξομάλυνση

3. Στοιχεία για ΕΕ-27

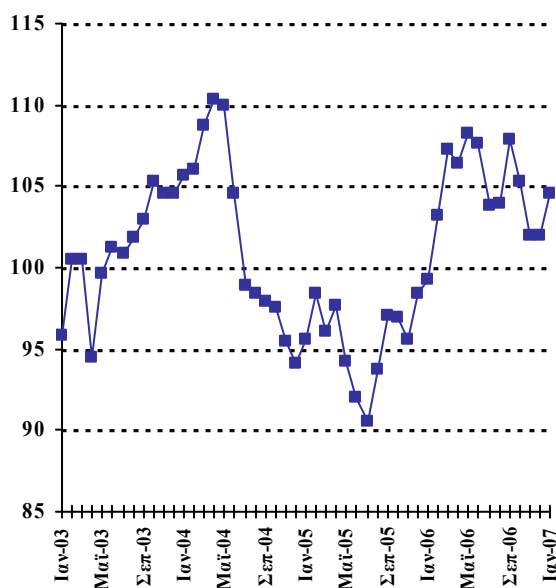
Για τα έτη 2003-2005 δεν λαμβάνεται υπόψη τιμή για τον Αύγουστο, καθώς δεν διεξάγεται Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας. Από το 2006 όμως γίνεται πλέον μια εκτίμηση με βάση τους κινητούς μέσους.

Πηγή: ¹Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG ECFIN ² IOBE

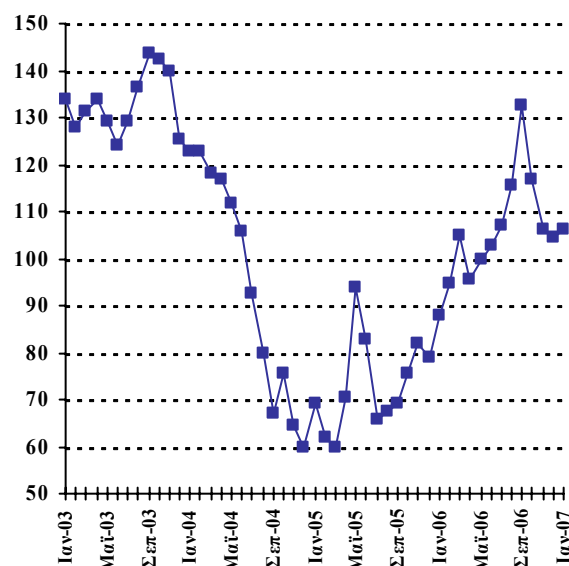
Διάγραμμα 2.3

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών

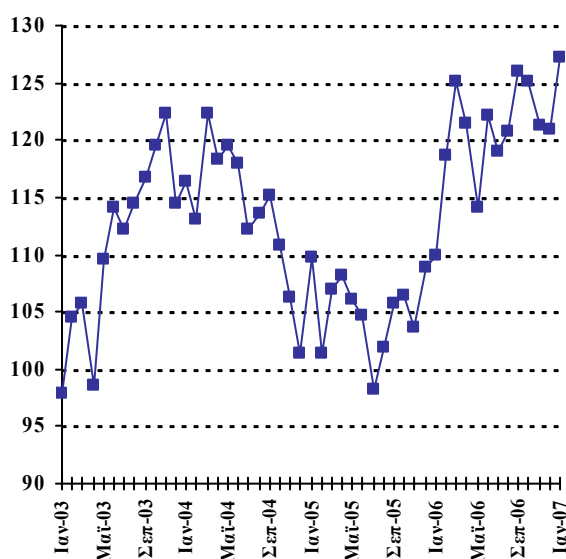
Βιομηχανία (1990=100)

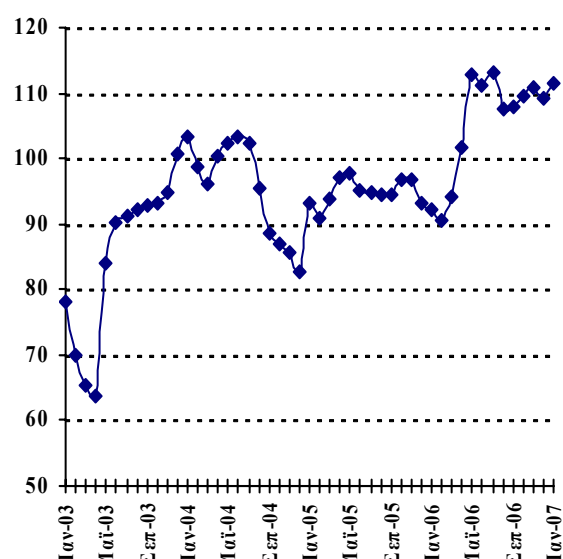
Κατασκευές (1990=100)

Λιανικό Εμπόριο (1993=100)

Υπηρεσίες (1998=100)

Πηγή IOBE

Στις **Κατασκευές** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών το 2006 παρουσίασε πολύ μεγάλη άνοδο, τάση που απλώς μετριάζεται το τελευταίο τρίμηνο, όταν και φαίνεται να βρίσκεται σε φάση διόρθωσης από τα πολύ υψηλά επίπεδα που είχε οδηγηθεί στα μέσα του έτους. Σημειώνεται άλλωστε ότι καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ο δεί-

κτης κινείται σε επίπεδα ανώτερα των αντιστοιχών του 2005 και κατά μέσο όρο φτάνει τις 105,7 μονάδες έναντι μόλις 73,5 μονάδων το 2005. Βασική παράμετρος αυτής της αύξησης είναι οι ενισχυμένες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το πρόγραμμα εργασιών τους, κάτι που τονώνει τις αντίστοιχες προβλέψεις τους για την πορεία της

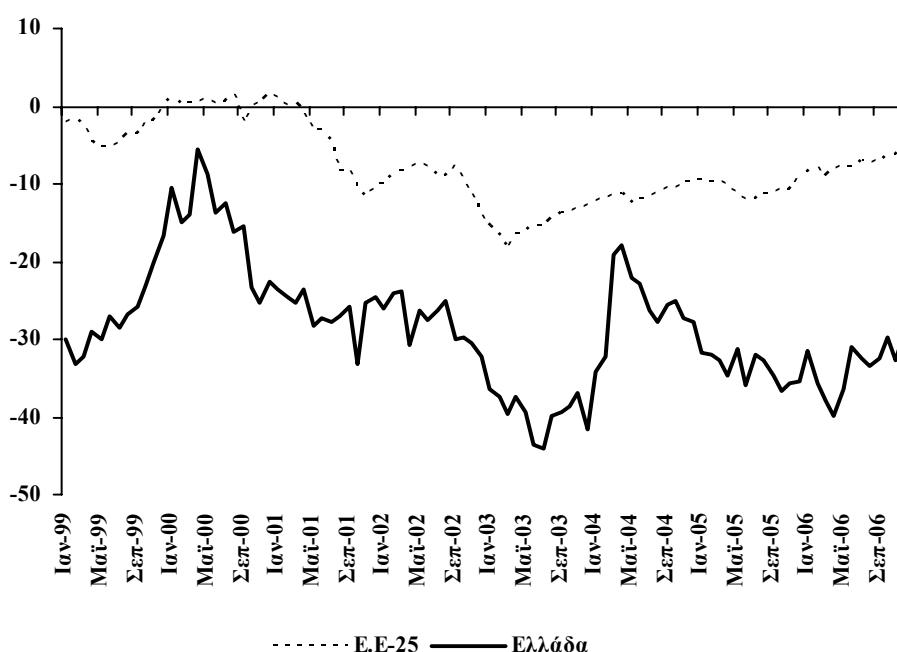
απασχόλησης. Στα αρνητικά στοιχεία για τον κλάδο επισημαίνεται ο περιορισμός του ποσοστού των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η δραστηριότητά του διεξάγεται απρόσκοπτα, καθώς διευρύνεται το ποσοστό εκείνων που αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω ανεπάρκειας χρηματοδότησης, θεσμικού πλαισίου και γραφειοκρατίας. Τον πρώτο μήνα του 2007, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές αυξάνεται στις 106 μονάδες, καθώς περιορίζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει χαμηλό επίπεδο προγράμματος εργασιών. Ωστόσο παραμένει υψηλό το ποσοστό εκείνων που αντιμετωπίζει προσκόμματα στην ομαλή κατασκευαστική δραστηριότητα.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο**, παρά τις έντονες

διακυμάνσεις στη διάρκεια του 2006, διατηρείται επίσης σε υψηλά επίπεδα και κατά μέσο όρο διαμορφώνεται στις 120,4 μονάδες, τιμή ανώτερη του 2005 (105,4 μονάδες). Οι επιχειρήσεις διατυπώνουν εντονότερα θετικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη των πωλήσεων, και εμφανίζονται πιο αισιόδοξες για άνοδο τους προσεχείς μήνες. Τα αποθέματα κυμαίνονται σε σχετικά κανονικά επίπεδα, ενώ οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για αύξηση των παραγγελιών προς τους προμηθευτές διατηρούνται θετικές. Τον Ιανουάριο του 2007 σημειώθηκε εκρηκτική άνοδος του δείκτη προσδοκιών και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, λόγω πολύ θετικότερων εκτιμήσεων για την εξέλιξη των πωλήσεων, τάση που αναμένεται να διατηρηθεί, αφού το 59% των επιχειρήσεων προσδοκά ακόμα μεγαλύτερη άνοδο τους προσεχείς μήνες.

Διάγραμμα 2.4

Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών, 1999-2006 (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Βελτιωμένος έναντι του 2005 είναι και ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** που φτάνει το 2006 τις 105,1 μονάδες (94,9 μονάδες το 2005). Η ανοδική πορεία του δείκτη ξεκίνησε το Μάρτιο, με σχετική πάντως καθυστέρηση έναντι των υπόλοιπων τομέων. Η ταχεία βελτίωση όμως του κλίματος στη συνέχεια, οδήγησε το σχετικό δείκτη το Μάιο του 2006 στην υψηλότερη τιμή των τελευταίων ετών. Σύμφωνα με τα κύρια αποτελέσματα της έρευνας, η πορεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας εκτιμάται βελτιωμένη από μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων, με σημαντική διεύρυνση της ζήτησης. Πράγματι, το ποσοστό εκείνων που επικαλούνται προβλήματα ανεπάρκειας ζήτησης στην ομαλή διεξαγωγή της δραστηριότητάς τους περιορίζεται το 2006 σε 20% (30,5% το 2005). Τέλος, τον Ιανουάριο του 2007, οι ευνοϊκότερες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τη ζήτηση συνέβαλαν στην άνοδο του σχετικού δείκτη και στον τομέα αυτό.

Αντίθετα με τους δείκτες προσδοκιών που αποτυπώνουν το οικονομικό κλίμα στις επιχειρήσεις, ο Δείκτης Εμπιστοσύνης **Καταναλωτών** διατηρείται καθ' όλη τη διάρκεια του 2006 σε χαμηλά επίπεδα. Παρά τις έντονες διακυμάνσεις οι καταναλωτές εμμένουν σε απαισιόδοξες προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας και του δικού τους νοικοκυριού, για την εξέλιξη της ανεργίας και τέλος για τη δυνατότητα αποταμίευσης. Σημειώνεται άλλωστε ότι ο δείκτης στην Ελλάδα υπολείπεται σταθερά και με μεγάλη απόσταση του αντίστοιχου για το σύνολο της ΕΕ-25. Η απόκλιση αυτή το 2006 διευρύνεται σε 29 μονάδες έναντι 23 μονάδων το 2005 και 15 μονάδων το 2004. Τον Δεκέμβριο του 2006 φάνηκαν σημεία βελτίωσης του κλίματος με το δείκτη

να αυξάνεται στις -28 μονάδες (-33 μονάδες το Νοέμβριο) και να αγγίζει την υψηλότερη τιμή από τα τέλη του 2004. Όμως η θετική αυτή τάση δεν φαίνεται να διατηρείται στις αρχές του 2007. Τον Ιανουάριο του 2007 ο δείκτης επανέρχεται σε χαμηλότερα επίπεδα, εξαιτίας δυσμενέστερων προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση της χώρας, αλλά και του ίδιου του νοικοκυριού τους.

Η Οικονομική Πολιτική

Βασικοί στόχοι της οικονομικής πολιτικής και το 2006 ήταν η δημοσιονομική εξυγίανση και η προώθηση μεταρρυθμίσεων σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας. Στη δημοσιονομική πολιτική η πρόοδος ήταν εμφανής με μείωση του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης κάτω του 3% του ΑΕΠ. Στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων έγιναν επίσης βήματα, υπάρχουν όμως ακόμη σοβαρά προβλήματα σε κρίσιμους τομείς. Την περίοδο αυτή το σημαντικότερο ίσως ζήτημα που τίθεται για την οικονομική πολιτική, τόσο στο διαρθρωτικό όσο και το δημοσιονομικό της σκέλος, είναι οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις του πολιτικού κύκλου που εμφανίζεται συνήθως στα προεκλογικά έτη, όπως το τρέχον. Δύο στοιχεία επιδρούν στη διάρκεια του πολιτικού κύκλου: πρώτον η μειωμένη αντίσταση στα αιτήματα για περισσότερες παροχές και η διστακτικότητα στην προώθηση αλλαγών που συναντούν ισχυρές αντιστάσεις. Τα δύο αυτά στοιχεία οδηγούν σε χαλαρότερη δημοσιονομική στάση και αναβλητικότητα στις διαρθρωτικές αλλαγές. Αν συμβούν αυτά, είναι ενδεχόμενο να περιορισθεί η μέχρι

τώρα θετική επίδραση της οικονομικής πολιτικής στην οικονομική δραστηριότητα.

Δημοσιονομική Πολιτική

Η δημοσιονομική εξυγίανση αποτέλεσε βασική προτεραιότητα της Κυβέρνησης τα τελευταία τρία χρόνια. Από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα προκύπτει ότι η επίτευξη των στόχων είναι ικανοποιητική και η εικόνα των δημοσιονομικών μεγεθών αισθητά βελτιωμένη.

Πιο συγκεκριμένα, α) το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης περιορίστηκε το 2006 στο 2,6% του ΑΕΠ (2,1% του αναθεωρημένου ΑΕΠ), από 7,8% του ΑΕΠ το 2004, β) το δημόσιο χρέος αποκλιμακώθηκε από 107,5% του ΑΕΠ το 2005 σε 104,1% του ΑΕΠ το 2006 και γ) και, ίσως πιο σημαντικό, τα δύο προηγούμενα συνδυάστηκαν με τη διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας και τη μείωση της ανεργίας.

Το 2007, αν και ο Προϋπολογισμός δεν αλλάζει τα δεδομένα της δημοσιονομικής πολιτικής, φαίνεται ότι η συμβολή του στην προώθηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης θα είναι πιο περιορισμένη. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται σε τρία δεδομένα: πρώτον, στην σχετικά βραδύτερη μείωση του ελλείμματος, ως ποσοστού του ΑΕΠ, δεύτερον, στην επίσης σχετικώς βραδεία μείωση του χρέους και, το σημαντικότερο, στην ταχύτερη άνοδο των πρωτογενών δαπανών.

Όμως σταθερή και βιώσιμη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης επιτυγχάνεται μόνο με αυστηρό έλεγχο και σταδιακή μεί-

ωση των πρωτογενών δαπανών.¹ Χωρίς αμφιβολία ο περιορισμός των πρωτογενών δαπανών είναι δύσκολο εγχείρημα, αφού απαιτεί πριν από όλα αξιολόγηση και αναδιάρθρωση όλων των κατηγοριών τους. Επιπλέον, είναι δεδομένος ο καθοριστικός ρόλος των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας στη δημοσιονομική διαχείριση, οι οποίες θα διευρύνονται με ταχείς ρυθμούς τα επόμενα χρόνια, για τους γνωστούς δημογραφικούς λόγους, περιορίζοντας ακόμη περισσότερο τα περιθώρια της δημοσιονομικής πολιτικής. Στην τελευταία έκθεση του ΔΝΤ για την Ελλάδα, αναφέρεται ότι τα κόστη κοινωνικής πρόνοιας θα αυξηθούν περίπου στο 10,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2050.² Η προτεραιότητα στον τομέα αυτόν είναι δεδομένη και η άμεση ανάληψη δράσης επιτακτική.

Εκτέλεση Προϋπολογισμού 2006

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 2006 σε ταμειακή βάση, η επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί για το 2006 ήταν ικανοποιητική και η δημοσιονομική προσαρμογή ταχύτερη απ' ό,τι τα προηγούμενα χρόνια.³

¹ Στην πρόσφατη Έκθεση του ΔΝΤ αναφέρεται χαρακτηριστικά: «Η δημοσιονομική σταθεροποίηση πρέπει να εστιασθεί στον έλεγχο των πρωτογενών δαπανών, αφήνοντας έτσι περιθώρια για τις απαιτούμενες επενδύσεις υποδομής και τη μείωση των φόρων. Εξάλλου, όπως δείχνει η διεθνής εμπειρία, ο περιορισμός των πρωτογενών δαπανών μεγιστοποιεί την πιθανότητα διατηρήσιμης δημοσιονομικής προσαρμογής».

² IMF Country Report No. 07/26, January 2007

³ Αναφέρεται εδώ ότι τα στοιχεία του Προϋπολογισμού του 2007 δεν στηρίζονται στην αναθεώρηση του ΑΕΠ που έχει προταθεί από το ΥΠΟΙΟ και που ακόμα δεν έχει εγκριθεί από την Eurostat.

- Οι **συνολικές δαπάνες** του Τακτικού Προϋπολογισμού του 2006 αυξήθηκαν κατά 3,1% και διαμορφώθηκαν στα 50,2 δισεκ. ευρώ. Το ποσό αυτό είναι το ποσό που είχε προϋπολογισθεί για το 2006.
- Οι **πρωτογενείς δαπάνες**, για πρώτη φορά, σημείωσαν περίπου την αύξηση που είχε προϋπολογισθεί (5,3% έναντι 5,2%).
- Τα **έσοδα** αυξήθηκαν ελαφρώς βραδύτερα απ' ό,τι είχε προϋπολογισθεί (9,7% έναντι 10,3%). Σε απόλυτα μεγέθη, τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού ανήλθαν σε 46,3 δισεκ. ευρώ (46,5 δισεκ. ευρώ είχαν προϋπολογισθεί).
- Ο Προϋπολογισμός του 2006 έθετε ως στόχο τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω του 3% του ΑΕΠ. Σήμερα, το **έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης** ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτιμάται στο 2,6% για το 2006, έναντι 5,1% το 2005 και το **Χρέος** στο 104,1% του ΑΕΠ, έναντι 107,5% το 2005. Ωστόσο, το έλλειμμα της Κεντρικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει αρκετά υψηλό (4,4%).
- Ο στόχος του Προϋπολογισμού ήταν τα έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων να αυξηθούν κατά 26,2% και οι δαπάνες να περιοριστούν σε αύξηση 11,7%. Σήμερα, τα ίδια έσοδα και οι εισροές από την ΕΕ εκτιμώνται αυξημένες κατά 38,3% το 2006 και μαζί με τη μικρότερη από την προϋπολογισθείσα αύξηση των δαπανών του ΠΔΕ κατά 8,8% συνιστούν έναν από τους βασικούς λόγους της μείωσης του ελλείμματος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Προϋπολογισμός 2007⁴

Η προσπάθεια για δημοσιονομική εξυγίανση συνεχίζεται με τον Προϋπολογισμό του 2007, με μεσοπρόθεσμο στόχο, σύμφωνα με το ΥΠΟΙΟ, ισοσκελισμένους ή ελαφρά πλεονασματικούς προϋπολογισμούς μέχρι το 2012, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις μας στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης της ΕΕ. Για το 2007 προβλέπεται ότι το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης θα περιορισθεί στο 2,4% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος στο 100,1%.

Οι παραπάνω μεταβολές βασίζονται σε πρόβλεψη για αύξηση του ΑΕΠ το 2007 κατά 7,1% σε τρέχουσες τιμές. Με βάση την πρόβλεψη αυτή τα **συνολικά καθαρά έσοδα** της Κεντρικής Κυβέρνησης προϋπολογίζεται να αυξηθούν κατά 6,2% (2,9 δισεκ. ευρώ) σε σχέση με το 2006. Πιο συγκεκριμένα, τα έσοδα από τη φορολόγηση των φυσικών προσώπων αναμένεται να αυξηθούν με ρυθμό χαμηλότερο από αυτόν του 2006 (6,8% έναντι 9,7%), λόγω της μείωσης των φορολογικών συντελεστών και της αύξησης του αφορολόγητου ορίου. Σημαντική ωστόσο είναι η αύξηση που αναμένεται στα έσοδα από την έμμεση φορολογία (κατά 8,8%). Η αύξηση αυτή είναι σημαντικά ταχύτερη από την άνοδο του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, ενώ γενικότερα, το 2007, η ελαστικότητα του συνόλου των φορολογικών εσόδων έναντι του ΑΕΠ είναι αρκετά υψηλότερη από εκείνη που εκτιμάται για την περίοδο 2004-2006 (1,01 το 2007 έναντι 0,85-0,88 την περίοδο 2004-2006). Η αυξημένη ελαστικότητα των φορολογικών εσόδων βασίζεται προφανώς στην εκτίμηση περιορισμού της φοροδιαφυγής, γεγονός που ενέχει αυξημένες αβεβαιότητες.

⁴ Για μια πιο αναλυτική παρουσίαση των στόχων του Προϋπολογισμού του 2007 βλέπε την προηγούμενη έκθεση: «Η Ελληνική Οικονομία» 2/06 αρ. τεύχους 46, Νοέμβριος 2006.

Οι **δαπάνες** του Τακτικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να αυξηθούν κατά 6,3%, δηλαδή με διπλάσιο ρυθμό απ' ό,τι αυξήθηκαν το 2006 (3,1%). Ταχύτερα σε σχέση με το 2006 θα αυξηθούν και οι πρωτογενείς δαπάνες (7,4% έναντι 5,3%), με κύρια κατεύθυνση, σύμφωνα με τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και την αύξηση των επιχορηγήσεων των ασφαλιστικών ταμείων. Υπενθυμίζεται ότι το 42,3% της αύξησης των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού πλην των χρεολυσίων οφείλεται στις δαπάνες για μισθούς και συντάξεις και το 38,3% στην αύξηση των επιχορηγήσεων των ασφαλιστικών ταμείων.

Όσον αφορά το **δημόσιο χρέος**, εκτιμάται

μείωσή του σε 100,1% του ΑΕΠ το 2007 από 104,1% του ΑΕΠ το 2006. Σε ονομαστικούς όμως όρους, το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται ότι θα αυξηθεί κατά 6,5 δισεκ. ευρώ σε σχέση με το 2006 και κατά 27 δισεκ. ευρώ σε σχέση με το 2004. Έτσι, παρά τις ευνοϊκές συνθήκες που διαμορφώνονται από την ισχυρή ανάπτυξη της χώρας και τα χαμηλά επιτόκια, η μείωση του χρέους, έστω και ως ποσοστό του ΑΕΠ, δεν είναι ανάλογα ταχεία. Μια ενδεχόμενη επιβράδυνση της Ελληνικής οικονομίας, αύξηση των επιτοκίων ή κάμψη του πληθωρισμού που επιβραδύνει την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, θα επαναφέρουν στην επιφάνεια το πρόβλημα του δημοσίου χρέους και η προσέγγισή του τότε θα είναι ακόμη πιο δύσκολη.

Πίνακας 2.7

Κρατικός Προϋπολογισμός (ποσά σε εκατ. €)

	2005	2006		2007	Μεταβολή (%)	
	Ετήσιες πραγμ/σεις	Προυπ/σμός	Ετήσιες πραγμ/σεις *	Προυπ/σμός	06/05	07/06
Τακτικός Προϋπ/σμός						
1. Καθαρά έσοδα	42.206	46.550	46.293	49.170		
α. Τακτικά Έσοδα	44.760	47.650	47.913	51.370	7,0	7,2
β. Μη τακτικά έσοδα		1.100	772			
γ. Επιστροφές φόρων	2.554	2.200	2.392	2.200	-6,3	-8,0
2. Δαπάνες	48.686	50.190	50.194	53.360	3,1	6,3
α. Πρωτογενείς δαπάνες	38.566	40.590	40.605	43.610	5,3	7,4
β. Τόκοι	9.774	9.600	9.589	9.750	-1,9	1,7
γ. Μη επαναλαμβανόμενες δαπάνες ⁽¹⁾	345					
Πρόγραμμα Δημοσίων Επεν- δύσεων						
Έσοδα	2.686	3.490	3.714	3.890	38,3	4,7
Δαπάνες	7.524 ⁽²⁾	8.400	8.184	8.750	8,8	6,9
Έλλειμμα ΚΠ	-11.318	-8.550	-8.371	-9.050	-26,0	-8,1
(% ΑΕΠ)	-6,2	-4,4	-4,35	-4,3		

* Προσωρινά στοιχεία Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους

(1) Αφορά τακτοποίηση παλαιότερης οφειλής του Ελληνικού Δημοσίου προς την ΑΤΕ

(2) Στα ανωτέρω ποσά περιλαμβάνονται και κονδύλια ύψους 141 εκατ. ευρώ του 2004 και 17 εκατ. ευρώ του 2005 τα οποία ενώ έχουν εκταμιευθεί δεν είχαν εκδοθεί τα σχετικά συμψηφιστικά εντάλματα.

Πηγή: ΥΠΟΙΟ, Κρατικός Προϋπολογισμός 2007, Νοέμβριος 2006 και Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, Πορεία Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού 2006, Αρ. Δελτίου 12, Δεκέμβριος 2006 (Ετήσιες Πραγμ/σεις 2006). Επεξεργασία ΙΟΒΕ.

Με δεδομένο ότι τα προβλεπόμενα μεγέθη του προϋπολογισμού συνιστούν μικρές μόνο βελτιώσεις έναντι του 2006, είναι σαφές ότι η εκτέλεσή του θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα συνεπής για να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί. Ωστόσο, το γεγονός ότι το 2007 είναι προεκλογικό έτος δημιουργεί αυξημένη αβεβαιότητα για την αυστηρή τήρηση των ορίων που έχουν τεθεί ιδιαίτερα για τις δαπάνες.

Διαρθρωτική Πολιτική

Το 2006 χαρακτηρίζεται από αυξημένη κινητικότητα στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών, με την εξαγγελία και νομοθέτηση αρκετών ρυθμίσεων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων. Μια πρώτη εκτίμηση για την πορεία υλοποίησης των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ), είναι ότι έχουν γίνει μεν σημαντικά βήματα, υπολείπονται όμως πολλά να γίνουν σε κρίσιμους τομείς όπως η παιδεία, η υγεία, η απελευθέρωση των αγορών και η δημόσια διοίκηση. Σε αδρές γραμμές, οι πρωτοβουλίες που υλοποιήθηκαν τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του ΕΠΜ περιλαμβάνουν το νέο επενδυτικό νόμο, τη μείωση των εταιρικών φορολογικών συντελεστών, την επιμήκυνση του ωραρίου των καταστημάτων, τη μείωση των διοικητικών εμποδίων, το νέο νόμο για την απλοποίηση της αδειοδότησης των μεταποιητικών επιχειρήσεων, την αναμόρφωση του πτωχευτικού δικαίου και του δικαίου των Α.Ε, τις συμπράξεις

του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος των τραπεζών και το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Εκτιμάται ότι οι παραπάνω πρωτοβουλίες έχουν θετική επίπτωση στην οικονομική δραστηριότητα και συνέβαλαν στην παρατηρούμενη βελτίωση του κλίματος. Ωστόσο, η μεταρρυθμιστική πολιτική εμφανίζεται πιο διστακτική στα μεγάλα ζητήματα της κοινωνικής ασφάλισης, της αποτελεσματικότητας του κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης και στην Παιδεία.

Στους τομείς αυτούς οι προσπάθειες είναι μέχρι στιγμής περιορισμένες, ενώ οι θετικές προτάσεις που εξαγγέλλονται δεν προωθούνται με τους ρυθμούς που απαιτούνται. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η προώθηση μεταρρυθμίσεων σε αυτές τις κρίσιμες περιοχές συναντά και θα συναντήσει έντονες αντιδράσεις από ομάδες που θεωρούν ότι θίγονται από τις αλλαγές. Για να μη λάβουν οι αντιδράσεις αυτές συγκρουσιακό χαρακτήρα, που θα θέσει σε κίνδυνο τις μεταρρυθμίσεις, πρέπει να καταδειχθούν με σαφήνεια και πειστικότητα πρώτον, η απόλυτη αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων και δεύτερον, τα οφέλη που θα προκύψουν για όλους.

Η συναίνεση της κοινωνίας στις αλλαγές είναι απαραίτητη για την πραγματοποίησή τους και κατακτάται μόνο αν η ίδια η κοινωνία έχει πεισθεί ότι το τελικό αποτέλεσμα είναι προς όφελος του συνόλου.

3. ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

3.1 Μακροοικονομικές Εξελίξεις

Οικονομική δραστηριότητα το 2006

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το 2006 ο **ρυθμός ανάπτυξης** της ελληνικής οικονομίας επιταχύνθηκε πάνω από 4,0%, έναντι 3,7% το 2005, υπερβαίνοντας τις αρχικές εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών για ανάπτυξη περί το 3,8%.

Αξίζει να σημειωθεί ότι με την άνοδο του 2006 συμπληρώνεται μια περίοδος αδιατάρακτης ανάπτυξης της ελληνικής οικονο-

μίας που διαρκεί ήδη δεκατρία χρόνια. Ακόμη σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι τα τελευταία δέκα χρόνια οι ρυθμοί ανόδου της Ελλάδας ήταν ταχύτεροι από τους αντίστοιχους της Ευρωζώνης, με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν εισόδημα από 64% του μέσου όρου της Ευρωζώνης που ήταν το 1998 να φτάνει το 80% το 2006.

Κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης ήταν και πάλι η **εγχώρια ζήτηση**, η οποία συνεισέφερε θετικά πάνω από 5 ποσοστιαίες μονάδες στην οικονομική μεγέθυνση με τις επενδύσεις να την υποστηρίζουν δυναμικά.

Πίνακας 3.1

Συγκεντρωτικός Πίνακας Μακροοικονομικών Μεγεθών (ετήσιες % μεταβολές)

	1996-2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές)	4,0	3,7	4,0	3,9	4	4,1
Ιδιωτική Κατανάλωση	3,3	3,7	3,8	3,7	3,7	3,7
Δημόσια Κατανάλωση	3,3	3,1	2,1	1,1	0,7	0,7
Ακαθ. Επενδύσεις Παγίου Κεφάλαιου	8,5	-1,4	9,1	7,7	7,7	7,8
Εξαγωγές	6,8	3	5,1	6,5	7,3	7,6
εκ των οποίων αγαθά	1,4	8,2	12	9	8,5	8,6
Εισαγωγές	7,4	-1,2	6,5	7	7,3	7,4
εκ των οποίων αγαθά	6,7	-0,1	6,6	6,9	7,1	7,3
Απασχόληση	1,0	1,3	1,7	1,8	1,8	1,8
Ποσοστό Ανεργίας	10,9	10,4	9,2	8,2	7,4	6,5
Πληθωρισμός	3,7	3,5	3,2	3	2,8	2,6
% ΑΕΠ						
Εμπορικό Ισοζύγιο	-15,8	-16,2	-16,6	-16,7	-16,7	-16,7
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών	-6,9	-9,2	-10,8	-9,5	-9,2	-8,8
Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης	-5,5	-5,2	-2,6	-2,4	-1,8	-1,2
Χρέος Γεν. Κυβέρνησης	109,9	107,5	104,1	100,1	95,9	91,3

Πηγή: ΥΠΟΙΟ

Πίνακας 3.2

Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών μετά την προτεινόμενη αναθεώρηση του ΑΕΠ –
Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί
(προσωρινά αποτελέσματα, σταθερές τιμές 1995)

Τρίμηνο	ΑΕΠ		Τελική Κατανάλωση		Επενδύσεις		Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	εκατ. €	% μεταβ. τριμήνου	εκατ. €	% μεταβ. τριμήνου	εκατ. €	% μεταβ. τριμήνου	εκατ. €	% μεταβ. τριμήνου	εκατ. €	% μεταβ. τριμήνου
α' 2003	33736	5,2%	28111	3,1%	9644	13,5%	6100	2,4%	9726	2,9%
β' 2003	33579	4,4%	27880	3,1%	8955	7,7%	6186	3,4%	9748	2,7%
γ' 2003	34200	4,9%	28436	2,7%	9408	11,2%	6460	5,6%	10220	5,3%
δ' 2003	34087	4,9%	28750	3,8%	9459	13,2%	6400	4,5%	10552	8,5%
2003	135602	4,85%	113177	3,2%	37466	11,4%	25146	3,4%	40246	4,85%
α' 2004	35363	4,8%	29260	4,1%	10204	5,8%	6043	-0,9%	10115	4,0%
β' 2004	35149	4,7%	28994	4,0%	9454	5,6%	6773	9,5%	10287	5,5%
γ' 2004	35772	4,6%	29815	4,8%	9717	3,3%	7202	11,5%	10983	7,5%
δ' 2004	35726	4,8%	29927	4,1%	10047	6,2%	7011	9,5%	11096	5,2%
2004	142010	4,7%	117996	4,2%	39422	5,2%	27029	7,4%	42481	5,5%
α' 2005	36606	3,5%	30228	3,3%	10263	0,6%	6480	7,2%	10256	1,4%
β' 2005	36487	3,8%	29850	3,0%	9171	-3,0%	6976	3,0%	9608	-6,6%
γ' 2005	37149	3,8%	30648	2,8%	9774	0,6%	7357	2,2%	10650	-3,0%
δ' 2005	37066	3,8%	30786	2,9%	10218	1,7%	7210	2,8%	11077	-0,2%
2005	147308	3,7%	121512	3,0%	39426	0,0%	28023	3,8%	41591	-2,1%
α' 2006	38111	4,1%	31256	3,4%	10974	6,9%	6594	1,8%	10558	2,9%
β' 2006	37969	4,1%	31005	3,9%	10445	13,9%	7153	2,5%	10587	10,2%
γ' 2006	38794	4,4%	31658	3,3%	10521	7,6%	7898	7,4%	11273	5,8%

Σημείωση: Τα παραπάνω στοιχεία είναι αναθεωρημένα κατά περίπου 26% σε σχέση με τις προηγούμενες καταγραφές των τριμηνιαίων εθνικών λογαριασμών. Επισημαίνεται όμως ότι το ύψος της αναθεώρησης δεν έχει ακόμα εγκριθεί.

Πηγή: ΕΣΥΕ

Πιο συγκεκριμένα το 2006 οι επενδύσεις ανακάμπτουν σε σχέση με το 2005, προσεγγίζοντας ρυθμό αύξησης της τάξης του 9,1%. Η συνολική επενδυτική δραστηριότητα το 2006 επηρεάστηκε κυρίως από τη βελτίωση του κλίματος που καταγράφεται με ευκρίνεια στις έρευνες οικονομικής συγκυρίας του ΙΟΒΕ. Εκτιμάται ότι προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλε και η οικονομική πολιτική, με μέτρα όπως π.χ. ο αναπτυξιακός νόμος (3299/2004) και ο νόμος για τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Οι επενδύσεις στις κατασκευές ε-

κτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 18% το 2006, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ δείχνουν αύξηση κατά 15,5% σε τρέχουσες τιμές για την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου έναντι μείωσης κατά 31,6% την αντίστοιχη περίοδο του 2005.

Από την άλλη πλευρά, και η ιδιωτική κατανάλωση διατήρησε τη δυναμική της το 2006 (ρυθμό αύξησης 3,8%), με το δείκτη του όγκου του λιανικού εμπορίου να αυξάνεται κατά 7,5% την περίοδο Ιανουαρίου – Οκτωβρίου έναντι 3,6% το 2005.

Η συμβολή του **εξωτερικού τομέα** στην ανάπτυξη ήταν οριακά αρνητική όπως είχε προβλεφθεί από το IOBE, αφού η αύξηση των εισαγωγών ήταν ταχύτατη (6,5%) και αρκετά υψηλότερη από αυτή που αναμενόταν από το ΥΠΟΙΟ (4,9% στο ΠΣΑ 2005-2008). Πολύ χαμηλότερες από τις προβλεπόμενες ήταν και οι εξαγωγές, οι οποίες περιορίστηκαν σε ρυθμό αύξησης 5,1% (η πρόβλεψη του ΥΠΟΙΟ ήταν 6,8%). Ως αποτέλεσμα, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών (σε εθνολογιστική βάση) αυξήθηκε κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 2005 και διαμορφώθηκε στο 10,8% του ΑΕΠ.

Η ισχυρή ανάπτυξη συνέβαλε στη μείωση του ποσοστού ανεργίας στο 9,2% (10,4% το 2005), ενώ σημαντική διαρθρωτική μεταβολή στην αγορά εργασίας αποτελεί το γεγονός ότι η ελαστικότητα της απασχόλησης ως προς το ΑΕΠ αυξήθηκε από 0,297 σε 0,354. Αυτό σημαίνει ότι η ανάπτυξη συνοδεύεται από θετικές επιδράσεις και σε όρους απασχόλησης.

Μεσοπρόθεσμες προοπτικές

Το 2007 και 2008 η **ανάπτυξη** της ελληνικής οικονομίας αναμένεται να συνεχισθεί με τους ίδιους ταχείς ρυθμούς (4,0%). Το εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον θα παραμείνει ευνοϊκό και η εγχώρια ζήτηση θα διατηρήσει τη δυναμική της, με ισχυρή ιδιωτική κατανάλωση και αυξημένες ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις. Στον εξωτερικό τομέα, το θετικό παγκόσμιο εμπορικό κλίμα εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί, αν και πιθανώς με επιβραδυνόμενους ρυθμούς, η διεθνής ζήτηση θα διευρυνθεί και

οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προβλέπεται ότι θα συνεχίσουν να αυξάνονται. Σημαντική όμως, λόγω της ισχυρής εγχώριας ζήτησης και των αυξημένων επενδύσεων, θα είναι και η αύξηση των εισαγωγών σε αγαθά και υπηρεσίες διατηρώντας το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε επίπεδα άνω του 9% (ως ποσοστό του ΑΕΠ).

Η **ιδιωτική κατανάλωση**, με την αύξηση των καταναλωτικών δανείων και την συνέχεια της ανόδου της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών, θα διατηρήσει τη δυναμική της και θα παραμείνει το στοιχείο της ζήτησης με τη μεγαλύτερη συμβολή στην άνοδο του ΑΕΠ. Εκτιμάται ότι και το 2007 ο ρυθμός αύξησης δε θα υποχωρήσει κάτω από 3,5%. Σε αυτό συνηγορούν και τα αποτελέσματα των ερευνών συγκυρίας που διαμορφώνουν μια αρκετά θετική, αν και πρώιμη ακόμα, εικόνα για το 2007. Πιο συγκεκριμένα: α) ο δείκτης εμπιστοσύνης των καταναλωτών ανακάμπτει σημαντικά τον Δεκέμβριο και οι προβλέψεις των καταναλωτών για την κατάσταση του νοικοκυριού τους και την γενικότερη κατάσταση της χώρας γίνονται λιγότερο απαισιόδοξες και β) ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο, που καταρτίζει το IOBE, κινείται έντονα ανοδικά το τελευταίο διάστημα σε επίπεδα πολύ υψηλότερα από το μακροχρόνιο μέσο όρο (120,4 μονάδες το 2006 έναντι 105,4 μονάδων το 2005) (Διάγραμμα 2.3). Μάλιστα, στο αντίστοιχο ερώτημα που αναφέρεται στις προβλέψεις των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου για τις πωλήσεις τους το προσεχές τρίμηνο, η πλειονότητα των επιχειρήσεων το Δεκέμβριο του 2006 εκτιμά αύξηση.

Πίνακας 3.3

Σύγκριση Προβλέψεων για επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες για τα έτη 2005 - 2008
(σε σταθερές αγοραίες τιμές 1995, ετήσιες % μεταβολές)

	ΥΠΟΙΟ				ΕΕ				ΟΟΣΑ				ΔΝΤ			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
ΑΕΠ	3,7	4,0	3,9	4,0	3,7	3,8	3,7	3,7	3,7	4,0	3,8	3,8	3,7	4,1	3,8	3,5
Τελική Ζήτηση	:	:	:	:	2,5	4,4	4,0	4,0	2,1	4,4	4,1	3,9	2,4	4,7	4,0	3,4
Ιδιωτ. Κατανάλωση	3,7	3,8	3,7	3,7	3,7	3,4	3,2	3,0	3,7	3,6	3,5	3,5	3,7	3,9	3,4	2,8
Ακαθ. Επενδ. Παγίου Κεφαλαίου	-1,4	9,1	7,7	7,7	-1,4	6,3	6,2	5,4	-1,4	7,1	6,1	5,8	0,2	8,2	7,0	:
Ανεργία (%)	10,4	9,2	8,2	7,4	9,8	9,3	8,9	8,6	10,4	9,6	9,2	8,8	9,9	9	8,8	8,6
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	3,7	3,7	3,2	3	3,7	3,6	3,2	3,3	3,7	3,2	3,1	3,1	3,4	3,4	3,3	3,3
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-5,2	-2,6	-2,4	-1,8	-5,2	-2,6	-2,6	-2,4	-5,1	-2,6	-2,6	-2,6	-4,2	-2,2	-2,0	-1,9
Ακαθ. Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	107,5	104,1	100,1	95,9	107,5	104,8	101	96,4	:	:	:	:	85	83	80	78

Πηγή: Επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας & ανάπτυξης 2006-2009, ΥΠΟΙΟ, Δεκέμβριος 2006, European Commission, Economic forecasts, Autumn 2007, OECD Economic Outlook No 80 Preliminary edition, November 2006, Κρατικός Προϋπολογισμός για το 2007, Εισηγητική Έκθεση, Νοέμβριος 2006. IMF Country report 07/26 January 2007

Ένας δεύτερος παράγοντας που θα συντείνει στην ισχυρή άνοδο του ΑΕΠ το 2007 και 2008 θα είναι οι **επενδύσεις παγίου κεφαλαίου**, αν και η αύξησή τους προβλέπεται μικρότερη σε σχέση με το 2006. Οι ιδιωτικές επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν κατά 8,2% κατά μέσο όρο (σε σταθερές τιμές) το 2007, ενώ ο αντίστοιχος ρυθμός αύξησης των επενδύσεων σε εξοπλισμό θα είναι 8,1%. Το ΥΠΟΙΟ βασίζει αυτές τις προβλέψεις στην υπόθεση ότι η επενδυτική δραστηριότητα θα ενισχυθεί σημαντικά, λόγω των μειωμένων φορολογικών συντελεστών, των κινήτρων του νέου επενδυτικού νόμου, την ευρύτερη υλοποίηση έργων στο πλαίσιο των ΣΔΙΤ, αλλά και του θετικού κλίματος που δημιουργούν οι διαθέσεις για διαρθρωτικές κινήσεις και μεταρρυθμίσεις. Το θετικό αυτό κλίμα πρέπει να διατηρηθεί, χωρίς υπαναχωρήσεις ή ελαστικότερες προσεγγίσεις, υπαγο-

ρευόμενες από την προοπτική της επόμενης εκλογικής αναμέτρησης.

Σε ό,τι αφορά τον **εξωτερικό τομέα**, η Ε. Επιτροπή προβλέπει για το 2007 επιβράδυνση τόσο των εξαγωγών, όσο και των εισαγωγών (από ρυθμό 6,6% και 6,3% αντίστοιχα το 2006, σε 5,9% και 5,1% το 2007). Ευοίωνες είναι οι προβλέψεις του ΔΝΤ, το οποίο εκτιμά ότι οι εξαγωγές θα επιταχυνθούν, ενώ ταυτόχρονα θα επιβραδυνθούν σημαντικά οι εισαγωγές (Πίνακας 3.3). Το ΥΠΟΙΟ αν και εκτιμά ότι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και το άνοιγμα της Ελλάδας στις Βαλκανικές χώρες θα οδηγήσουν σε ακόμη περισσότερες εξαγωγές το 2007 (ρυθμός αύξησης εξαγωγών 6,5% από 5,1% το 2006), σε αντίθεση με την Ε. Επιτροπή και το ΔΝΤ, προβλέπει και επιτάχυνση των εισαγωγών τα επόμενα δύο έτη

κατά 7,2% ετησίως. Ωστόσο και οι τρεις φορείς συγκλίνουν στο ότι ο εξωτερικός τομέας της ελληνικής οικονομίας θα έχει έστω και οριακά αρνητική επίδραση στη μεταβολή του ΑΕΠ τα επόμενα χρόνια (μικρότερη όμως αρνητική επίδραση απ' ό,τι είχε το 2006) και ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα περιοριστεί κάτω από το 10% του ΑΕΠ.

Στην αγορά εργασίας οι προβλέψεις για

την **απασχόληση** είναι ότι θα αυξηθεί με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης περί το 1,6% την περίοδο 2007-2009. Η ανεργία δείχνει να υποχωρεί κάτω από το επίπεδο του 9%, οι μισθοί, αν και θα αυξηθούν λιγότερο απ' ό,τι το 2006, θα συνεχίσουν να αυξάνονται περισσότερο από τον πληθωρισμό, ενώ σε πραγματικούς όρους η αύξηση τους εκτιμάται ελαφρώς ταχύτερη από την άνοδο της παραγωγικότητας.

Πίνακας 3.4

Εγχώρια Δαπάνη και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν – Εκτιμήσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής
(σε σταθερές αγοραίες τιμές έτους 1995)

	2005	2006	2007	2008
<i>Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές</i>				
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	3,7	3,8	3,7	3,7
Ιδιωτική Κατανάλωση	3,7	3,4	3,2	3,0
Δημόσια Κατανάλωση	3,1	1,9	1,7	3,8
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	-1,4	6,3	6,2	5,4
Εξοπλισμός	0,5	5,6	6,2	5,8
Τελική Ζήτηση	2,5	4,4	4,0	4,0
Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	2,9	6,6	5,9	5,6
Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	-1,2	6,3	5,1	4,9
Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα	2,5	4,9	3,7	3,8
Απασχόληση	1,3	1,4	1,3	1,3
Αποδοχές Εργαζομένων κατά Κεφαλή	6,5	5,9	5,0	5,0
Πραγματικό Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας	0,4	-0,1	-0,6	-0,8
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	3,7	3,6	3,2	3,3
Αποπληθωριστής Ιδιωτικής Κατανάλωσης	3,7	3,5	3,0	3,1
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,5	3,3	3,3	3,3
<i>Συμβολή στη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ</i>				
Εγχώρια Ζήτηση	2,7	4,2	4,0	4,0
Καθαρές Εξαγωγές	1,0	-0,5	-0,3	-0,3
Αποθέματα σε κατοικίες	0,0	0,1	-0,1	0,0
<i>Σε ποσοστό του ΑΕΠ</i>				
Εμπορικό Ισοζύγιο	-16,2	-16,9	-16,6	-16,3
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	-5,2	-2,6	-2,6	-2,4
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-9,2	-8,5	-8,0	-7,5
Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	107,5	104,8	101,0	96,4
<i>Σε ποσοστό</i>				
Ανεργία (% του εργατικού δυναμικού)	9,8	9,3	8,9	8,6
Ρυθμός Αποταμίευσης Νοικοκυριών (ακαθάριστη αποταμίευση προς ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα)	6,6	4,4	3,6	3,3

Πηγή: European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2007

3.2 Εξελίξεις και Προοπτικές στη Βιομηχανία

Παραγωγή

Η βιομηχανική παραγωγή το 2006 εκτιμάται ότι αυξήθηκε, ενώ το 2005 είχε μειωθεί. Η ανάκαμψη ήταν αισθητά ταχύτερη στο πρώτο εξάμηνο του έτους και επιβραδύνθηκε προς τα τέλη. Την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου, για την οποία υπάρχουν στοιχεία, η μέση άνοδος της βιομηχανικής παραγωγής ήταν 1,1%, ενώ την ίδια περίοδο του 2005 είχε μειωθεί κατά 0,8%.

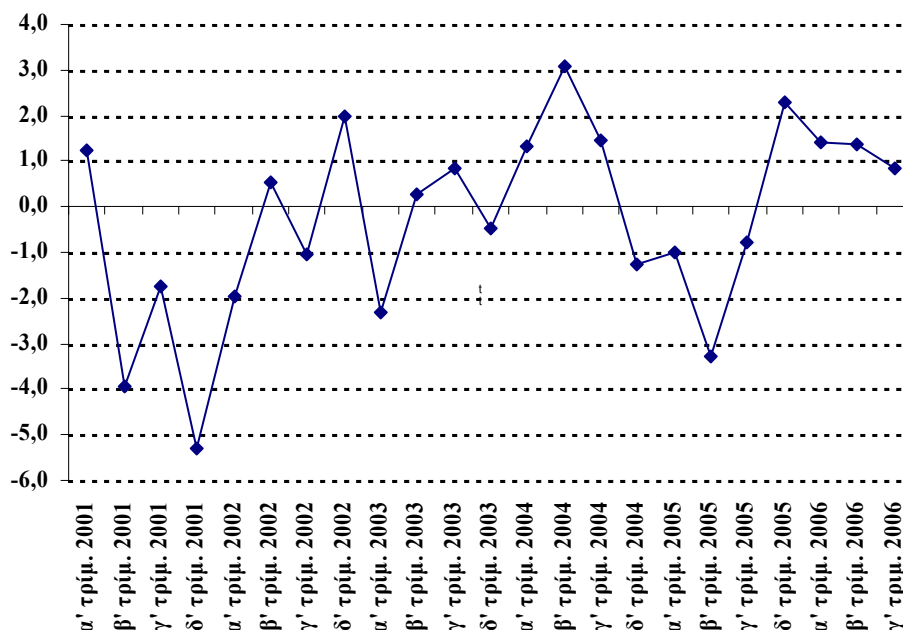
Σύμφωνα με τις πρώτες ενδείξεις για το 2007 προβλέπεται ότι η βιομηχανική παραγωγή θα διατηρηθεί ανοδική πιθανώς και με ταχύτερο ρυθμό απ' ό τι το 2006. Η

πρόβλεψη στηρίζεται αφενός στις πρώτες ενδείξεις των ερευνών συγκυρίας στη βιομηχανία και αφετέρου στην προβλεπόμενη γενικότερη βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα:

Η αύξηση του όγκου παραγωγής το 2006 ήταν εντονότερη στα **κεφαλαιουχικά αγαθά** και είναι η υψηλότερη κατά την τελευταία πενταετία. Από το δεύτερο τρίμηνο του έτους αντιστρέφεται η αρνητική πορεία που ξεκίνησε στα μέσα του 2004, με αποτέλεσμα η μέση αύξηση για την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου να φτάσει το 5,9%. Κατά το 2006 επομένως η ζήτηση για κεφαλαιουχικά αγαθά αυξάνεται έντονα, κάτι που υποστηρίζεται και από την καταγραφόμενη αύξηση των επενδύσεων για αντικατάσταση του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού (στοιχεία έρευνας επενδύσεων στη Βιομηχανία).

Διάγραμμα 3.1

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής στη Μεταποίηση (2000=100),
% μεταβολή με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους

Σημαντική επιβράδυνση σε σχέση με το 2005 παρατηρείται στα **διαρκή καταναλωτικά αγαθά**. Η μέση αύξηση του όγκου παραγωγής είναι της τάξης του 1,8%, σημαντικά βραδύτερη της αντίστοιχης περιόδου του 2005 (11%). Στα ενδιάμεσα αγαθά σημειώνονται έντονες διακυμάνσεις: το πρώτο και τρίτο τρίμηνο η μέση ετήσια μεταβολή είναι αρνητική, η πτώση όμως αντισταθμίζεται από την άνοδο που σημειώθηκε στο δεύτερο τρίμηνο και στα τέλη του έτους.

Σε αντίθεση με τις άλλες κατηγορίες, η παραγωγή **μη διαρκών καταναλωτικών αγαθών** περιορίζεται, καθώς διατηρεί σταθερά πτωτική πορεία τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους. Ωστόσο η τάση αυτή φαίνεται να αντιστρέφεται το δίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου όταν και σημειώνεται οριακή άνοδος κατά 0,7% έναντι του αντίστοιχου δίμηνου του 2005. Συνολικά πάντως κατά μέσο όρο η υποχώρηση είναι της τάξης του -1,5% (έναντι -0,8% το 2005).

Σε κλαδικό επίπεδο, άνοδος του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής στο 11-μηνο του 2006 σημειώνεται σε 14 από τους 23 κλάδους της μεταποίησης. Η υψηλότερη επίδοση καταγράφεται στους κλάδους «Μηχανές γραφείου και Η/Υ» (12,6%) και «Ιατρικών οργάνων και Οργάνων ακριβείας» (28,8%). Ωστόσο, σημαντική συμβολή στην εξέλιξη του δείκτη προήλθε από την ανοδική πορεία των δυο βασικότερων κλάδων της μεταποίησης, ήτοι στα «Τρόφιμα – Ποτά» και στα «Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα» (2,3% και 6,9% αντίστοιχα). Οι αυξήσεις αυτές, με δεδομένο τον υψηλό συντελεστή βαρύτητας, που αποδίδεται σε αυτούς, είχε ως αποτέλεσμα

η συμβολή τους στη μεταβολή του δείκτη μεταποίησης να φτάνει τις 0,5 και 0,8 μονάδες αντίστοιχα.

Αντίθετα στους κλάδους «Συσκευές ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών», «Κλωστοϋφαντουργία» και «Είδη ένδυσης» παρατηρούνται οι σημαντικότερες μειώσεις του δείκτη, με βραδύτερο ρυθμό όμως σε σχέση με το 2005.

Πρόσθετα στοιχεία για την πορεία της μεταποίησης στη διάρκεια του 2006 προκύπτουν από το νέο δείκτη της ΕΣΥΕ για τον **κύκλο εργασιών στη μεταποίηση**. Ο δείκτης αυτός την περίοδο Ιανουαρίου- Νοεμβρίου αυξάνεται κατά 13,3%, ρυθμός σημαντικά ταχύτερος του 2005 (7%). Η αύξηση αυτή συνδέεται αφενός με την ισχυροποίηση της δραστηριότητας στην εγχώρια αγορά (άνοδος του δείκτη στο 10,8% έναντι 2,6 το 2005) και αφετέρου με τη διατήρηση σε πολύ υψηλά επίπεδα της ζήτησης εξωτερικού (άνοδος κύκλου εργασιών κατά 21,6% έναντι 23,4% το 2005).

Ανάλογες θετικές ενδείξεις και βελτίωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτυπώνονται και στις έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στη **Βιομηχανία** που διεξήχθησαν στη διάρκεια του έτους. Η γενική εικόνα για το 2006 εμφανίζει τις επιχειρήσεις να διατυπώνουν θετικότερες εκτιμήσεις για το επίπεδο ζήτησης, ενώ υποχωρεί και το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι η ανεπάρκειά της αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα δραστηριότητας. Οι προσδοκίες για τόνωση της δραστηριότητας είναι ευνοϊκές, ενώ εντείνεται η παραγωγική δυναμικότητα των επιχειρήσεων. Έτσι οι επιχειρήσεις εμφανίζονται το 2006 πιο αισιόδοξες για την εξέλιξη των περισσότερων βασικών μεγεθών που

αποτυπώνουν τη δραστηριότητά τους, όπως είναι η παραγωγή, οι πωλήσεις και εξαγωγές. Αναλυτικότερα:

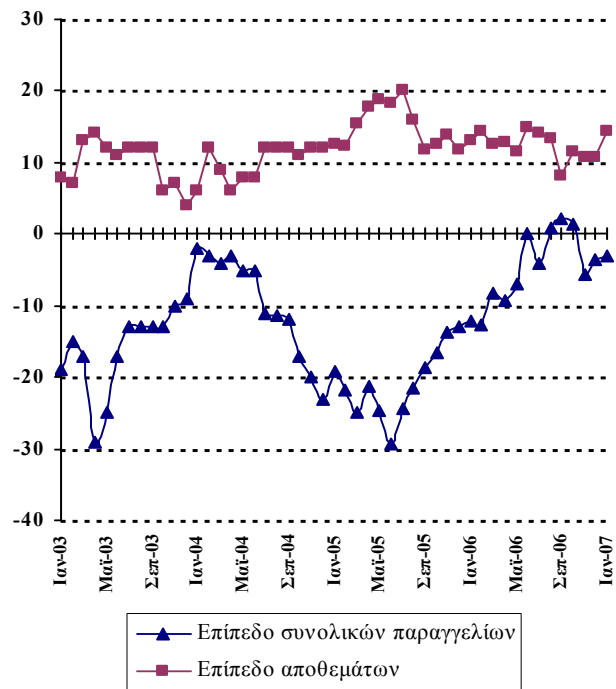
Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία κινήθηκε το 2006 σε επίπεδα σαφώς ανώτερα του προηγούμενου έτους, αλλά και του μακροχρόνιου μέσου όρου (1999-2005). Κατά μέσο όρο, ο δείκτης διαμορφώνεται στις 104,7 μονάδες έναντι 95,7 μονάδων το 2005. Ο δείκτης προσεγγίζει την ανώτερη τιμή του το Μάιο, όταν και επηρεάζεται κυρίως από τις αισιόδοξες προσδοκίες για άνοδο της παραγωγής, οι οποίες επαληθεύτηκαν όπως δείχνουν και τα επίσημα στοιχεία.

Αλλά και οι εκτιμήσεις για το **επίπεδο παραγγελιών** είναι ευνοϊκότερες το 2006 σε σχέση με το 2005. Το ποσοστό εκείνων που κρίνει το επίπεδο παραγγελιών κατώτερο του κανονικού περιορίζεται, με αποτέλεσμα η διαφορά του ποσοστού θετικών (ανώτερο) – αρνητικών (κατώτερο) απαντήσεων να διαμορφώνεται σε υψηλότερα κατά μέσο όρο επίπεδα (-5 το 2006 έναντι -21 το 2005). Άλλωστε, γενικά περιορίζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η ανεπάρκεια ζήτησης παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή της δραστηριότητάς του και αυξάνει αντίστοιχα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν απρόσκοπτη λειτουργία. Επίσης θετικότερες του 2005 χαρακτηρίζονται και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις **νέες παραγγελίες** που δέχτηκαν. Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα του δείκτη νέων παραγγελιών στη μεταποίηση που δημοσιεύει η ΕΣΥΕ. Η άνοδος του δείκτη την περίοδο Ιανουάριος – Νοέμβριος 2006 φτάνει το 11,9% έναντι της αντίστοιχης περιό-

δου του 2005, όταν και είχε σημειωθεί μείωση.

Διάγραμμα 3.2

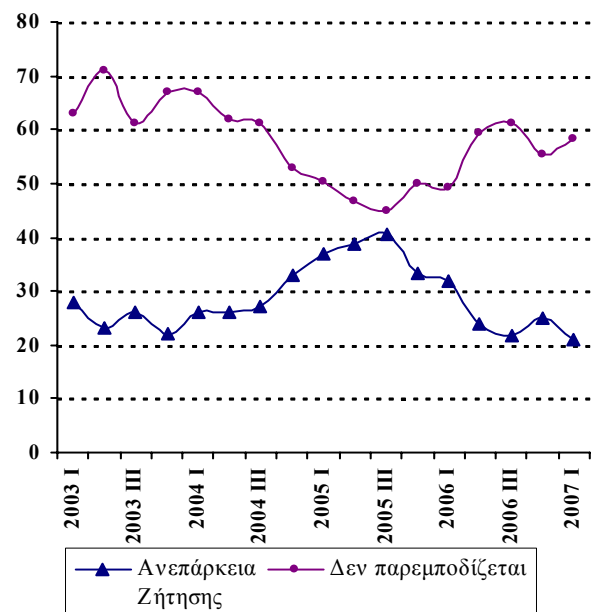
Επίπεδο Αποθεμάτων και Παραγγελιών στη Βιομηχανία
(διαφορά % θετικών αρνητικών απαντήσεων)

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3.3

Προσκόμματα στην παραγωγική δραστηριότητα (% επιχειρήσεων)

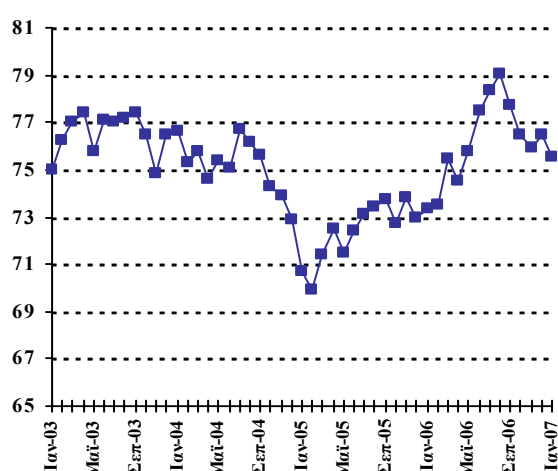

Πηγή: IOBE

Η ενίσχυση της παραγωγικής δραστηριότητας αποτυπώνεται στους **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** και στο **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού**. Το τελευταίο εκτιμάται σε 76,2%, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής σε 4,8 (72,3% και 4,5 μήνες αντίστοιχα το 2005).

Διάγραμμα 3.4

Ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού

Πηγή: IOBE

Τον πρώτο μήνα του 2007, το κλίμα παραμένει θετικό. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών αυξάνεται στις 104,5 μονάδες, τιμή ανώτερη του Ιανουαρίου 2006. Οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών βελτιώνονται, ενώ περιορίζεται έναντι του Οκτωβρίου το ποσοστό των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζει ανεπάρκεια ζήτησης. Επίσης εντονότερα θετικές είναι οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις πωλήσεις και την παραγωγή τους προσεχείς μήνες. Τέλος, οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής αυξάνονται, ενώ το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού αν και περιορίζεται έναντι του Δεκεμβρίου, παραμένει υψηλό και ανώτερο του αντίστοιχου μήνα του 2005.

Επενδύσεις στη Βιομηχανία

Ενδεικτικά στοιχεία για το επενδυτικό κλίμα που επικράτησε στη Βιομηχανία το 2006 και τις αντίστοιχες προοπτικές για το 2007 δίνει η τελευταία έρευνα επενδύσεων του IOBE (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2006). Η έρευνα παρέχει ενδείξεις αφενός για την πορεία της επενδυτικής δαπάνης το 2006, μέσω μιας πρώτης απολογιστικής εκτίμησης, και αφετέρου για την τάση των επιχειρήσεων προς επένδυση το 2007.

Επενδύσεις το 2006

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι επενδυτικές δαπάνες που πραγματοποιήσαν οι επιχειρήσεις το 2006 είναι αυξημένες έναντι του προηγούμενου έτους. Η άνοδος εκτιμάται στο 8,3%, ελαφρώς χαμηλότερη απ' αυτή που είχε αρχικά προβλεφθεί. Η εξέλιξη αυτή δείχνει βελτίωση της επενδυτικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια του 2006. Αν η εκτίμηση αυτή επιβεβαιωθεί στις αρχές του 2007 (έρευνα Μαρτίου), όταν και δίνεται η τελική εκτίμηση της πραγματοποιηθείσας επενδυτικής δαπάνης, τότε μπορεί βάσιμα να θεωρηθεί ότι το 2006 αντιστρέφεται το αρνητικό επενδυτικό κλίμα των προηγούμενων ετών.

Το επενδυτικό κλίμα πάντως φαίνεται να διαφοροποιείται μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα διατυπώνουν ευνοϊκότερες εκτιμήσεις και αναθεωρούν τα επενδυτικά τους προγράμματα προς τα πάνω: στις αρχές του έτους υπολόγισαν αύξηση 8,5%, ενώ μέχρι το τέλος του ίδιου χρόνου προχώρησαν σε ενίσχυση των δαπανών με ρυθμό 11% έναντι του 2005. Αντίθετα, τα σαφώς ευοίωνα επενδυτικά σχέδια των επι-

χειρήσεων του δημόσιου τομέα αναθεωρούνται προς τα κάτω και στα τέλη του έτους εκτιμάται περιορισμός των δαπανών έναντι του 2005.

Η ανοδική, αλλά βραδύτερη του αρχικού προγραμματισμού, αύξηση των επενδυτικών δαπανών αποτελεί χαρακτηριστικό τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και της Ευρωζώνης, όπου σημειώθηκε αύξηση κατά 5% και 4% αντίστοιχα (εκτίμηση Μαρτίου: 8%). Με βάση αυτά τα στοιχεία, η Ελλάδα κατατάσσεται στη 2^η υψηλότερη θέση στην Ευρωζώνη, ενώ στην ΕΕ-25 λαμβάνει την 9^η θέση λόγω της έντονης επενδυτικής δραστηριότητας των 10 νέων μελών.

Στους κυριότερους κλάδους της μεταποίησης οι εξελίξεις ήταν συνοπτικά οι ακόλουθες: (α) στα Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός σημειώθηκε αύξηση των δαπανών έναντι του 2005, οριακά ανώτερη της αρχικά προβλεπόμενης, (β) στην Ένδυση-Υπόδηση εκτιμάται επίσης αύξηση, αν και ασθενέστερη της αρχικά προγραμματισμένης (45%), (γ) στον κλάδο της Κλωστοϋφαντουργίας σημειώνεται προς τα πάνω ανα-

θεώρηση των εκτιμήσεων με τη μείωση των επενδυτικών δαπανών να περιορίζεται σε μόλις 0,5% (Μάρτιος-Απρίλιος 39,9%), (δ) αντίθετα στους κλάδους Χημικά και Μη Μεταλλικά Ορυκτά οι εκτιμήσεις για το πρόγραμμα επενδύσεων είναι δυσμενέστερες. Στις αρχές του χρόνου είχε προβλεφθεί ότι οι επενδυτικές δαπάνες θα παρουσίασουν άνοδο σε σχέση με το 2005, ενώ τώρα οι δαπάνες αυτές εμφανίζονται μειωμένες.

Επενδύσεις το 2007

Με βάση την πρώτη πρόβλεψη για το 2007, η επενδυτική δαπάνη στη βιομηχανία αναμένεται να υποχωρήσει οριακά. Η πρόβλεψη αυτή ενδέχεται εν μέρει να οφείλεται στην εκπλήρωση επενδυτικών στόχων το 2006. Άλλωστε οι επενδύσεις που πραγματοποιεί ιδιαίτερα ο βιομηχανικός τομέας είναι μακράς διάρκειας, με μεγάλο κύκλο ζωής. Παρόμοια εικόνα εμφανίζουν και άλλες χώρες της ΕΕ-25, όπως η Ιρλανδία, η Σουηδία, η Λετονία και η Πολωνία, όπου μετά την ανοδική πορεία των επενδύσεων το 2006, το 2007 προβλέπεται μείωση.

Πίνακας 3.5

Εξαμηνιαία Έρευνα Επενδύσεων στη Μεταποίηση (Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

	2002	2003	2004	2005	2006		2007
	Εκτίμηση Μαρτ. 03	Εκτίμηση Μαρτ. 04	Εκτίμηση Μάρτ.05	Εκτίμηση Μαρτ.06	Πρόβ. Μαρτ. 06	Πρόβ. Νοέμ. 06	Προβ. Νοέμ. 06
Τρόφιμα, Ποτά, Καπνός	-5,0	3,0	2,4	5,1	2,8	3,3	-4,5
Κλωστοϋφαντουργία	-31,8	39,1	-48,9	-4,4	-39,9	-0,5	0,9
Ένδυση-Υπόδηση	-6,6	0,8	20,6	-48,4	127,6	45,1	-39,2
Χημικά	-28,1	-6,3	2,7	-13,9	15,2	-46,0	58,9
Μη μεταλλικά Ορυκτά	28,5	-21,4	-22,9	-1,7	3,4	-6,9	31,5
Βασική Μεταλλουργία	-20,9	-7,8	-16,5	8,6	96,7	:	:
Σύνολο Μεταποίησης	-20,7	-8,2	-20,3	-9,6	14,8	8,3	-2,1
Ιδιωτικές	-21,5	-8,0	-20,9	-11,7	8,5	11,0	-1,3
Δημόσιες	14,3	-17,9	3,3	179,9	148,5	-22,0	-16,2

Πηγή: IOBE

Οι προβλέψεις για τους κύριους κλάδους της μεταποίησης έχουν ως εξής: (α) στα Χημικά και Μη Μεταλλικά Ορυκτά αναμένεται αντιστροφή της αρνητικής τάσης του 2006 και αύξηση των επενδύσεων με ταχείς ρυθμούς, (β) στο κλάδο της Κλωστοϋφαντουργίας σημειώνεται αντιστροφή του αρνητικού επενδυτικού κλίματος των προηγούμενων ετών και οι επιχειρήσεις διατυπώνουν επενδυτικά σχέδια για αύξηση της δαπάνης (0,9%), (γ) στα Τρόφιμα – Ποτά - Καπνό και στην Ένδυση – Υπόδηση αναμένεται περιορισμός των δαπανών έναντι του 2006, όταν και εκτιμάται ότι ήταν αυξημένες.

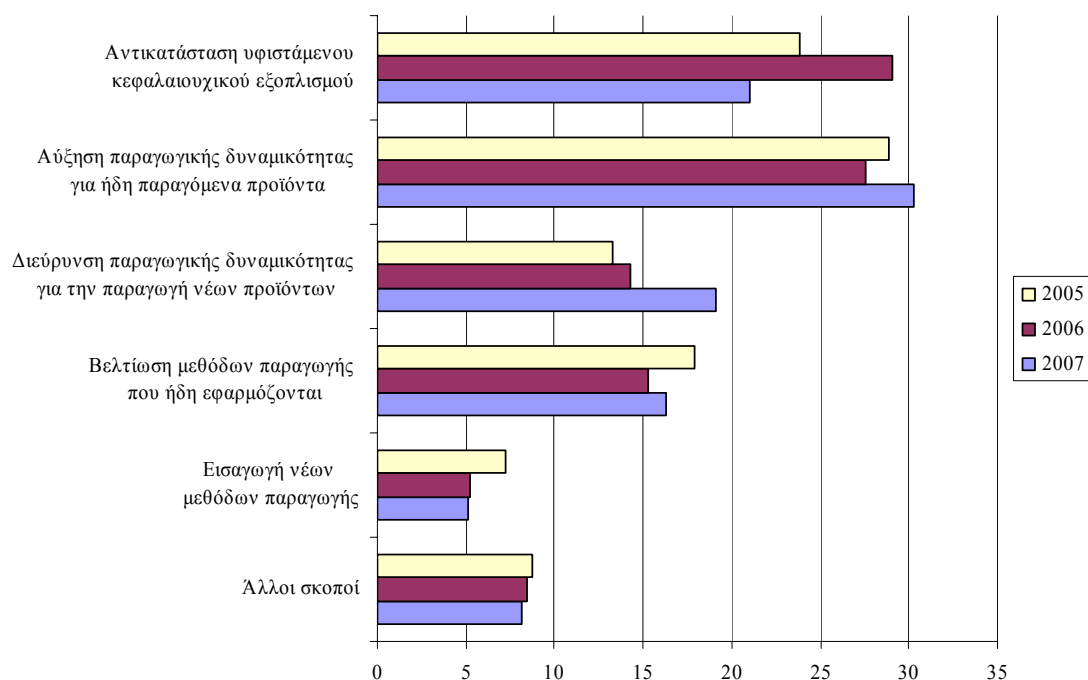
Κατανομή των επενδύσεων

Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στις έρευνες επενδύσεων του IOBE προχωρούν

σε μια κατάταξη των επενδυτικών δαπανών που προγραμματίζουν ανάλογα με το σκοπό τους. Οι προτεινόμενοι σκοποί είναι: α) αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, β) αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας, γ) διεύρυνση της δυναμικότητας για παραγωγή νέων προϊόντων, δ) βελτίωση των μεθόδων παραγωγής, ε) εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής και τέλος στ) άλλοι σκοποί (προστασία περιβάλλοντος, οροι ασφάλειας κ.λ.π). Είναι εμφανές ότι οι λόγοι αυτοί σε ένα βαθμό αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων). Η αναλυτική πάντως απεικόνιση των σκοπών οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία των επενδύσεων προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, άνοιγμα σε νέες αγορές ή τόνωση της θέσης στις ήδη υπάρχουσες.

Διάγραμμα 3.5

Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι επιχειρήσεις φαίνεται να στηρίζουν τη θέση τους στην αγορά που ήδη δραστηριοποιούνται, ενώ αυξάνουν σταδιακά το ποσοστό των δαπανών τους για είσοδο σε νέες αγορές. Πάντως, εμφανίζονται διστακτικές στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών και μεθόδων παραγωγής. Το βασικό αυτό συμπέρασμα στηρίζεται στα ακόλουθα:

(α) Βασική προτεραιότητα των επιχειρήσεων το 2006 ήταν η αντικατάσταση του υφιστάμενου εξοπλισμού, σκοπός που απορροφά το 29,1% των συνολικών δαπανών, ενώ ακολουθεί πολύ κοντά η αύξηση της δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα. Η αντικατάσταση όμως των παγίων φαίνεται να ολοκληρώνεται σε μεγάλο βαθμό μέσα στο έτος, καθώς το 2007 το ποσοστό των δαπανών αυτών περιορίζεται στο 21%. Προτεραιότητα για το 2007 φαίνεται έτσι να δίνεται στην αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα (30,3%).

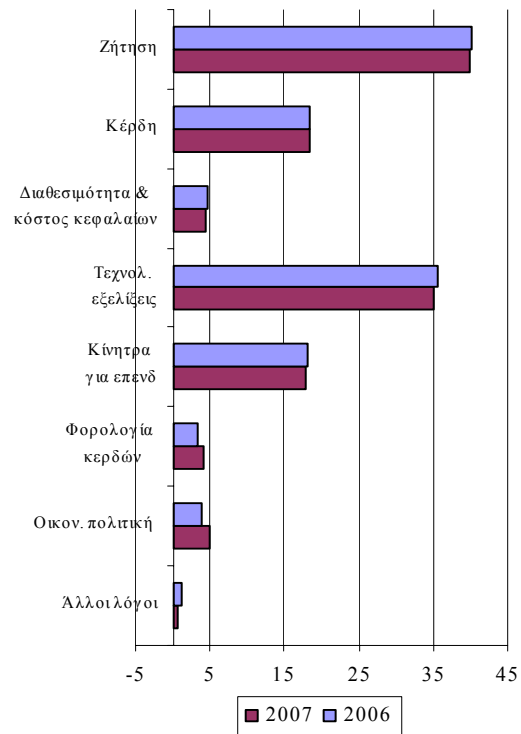
(β) Συνολικά, οι δαπάνες που πραγματοποιούν το 2006 οι επιχειρήσεις στην κατεύθυνση της αναβάθμισης και επέκτασης της παραγωγικής τους δυναμικότητας για ήδη όμως παραγόμενα προϊόντα, καλύπτουν το 42,9% του συνόλου, ενώ το 2007 το ποσοστό αυτό διευρύνεται σε 46,6%.

(γ) Σε ότι αφορά ενέργειες που σχετίζονται με νέα προϊόντα, συνολικά ένα 19,5% των δαπανών, τοποθετείται με σκοπό τη διεύρυνση της δυναμικότητας και την τεχνολογική αναβάθμιση με νέες μεθόδους παραγωγής. Το 2007 το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο σε 24,2%, αποκλειστικά λόγω της ενίσχυσης των επενδυ-

κών προγραμμάτων για διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας.

Διάγραμμα 3.6

Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία (δείκτης σημαντικότητας)

Πηγή: IOBE

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Δεν υπάρχουν ουσιαστικές μεταβολές των εκτιμήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν (αρνητικά ή θετικά)⁵ την επενδυτική δραστηριότητα. Η προσδοκώμενη ζήτηση για τα προϊόντα και οι τεχνολογικές εξελίξεις αποτελούν τους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων τόσο το 2006, όσο και το 2007. Επίσης θετική είναι η επίδραση από τα κέρδη των επιχειρήσεων και

⁵ Οι απαντήσεις συνοψίζονται σε ένα δείκτη σημαντικότητας που κινείται σε κλίμακα 100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν την επίδραση ως πολύ θετική και -100 αντιστρόφως.

τα κίνητρα για επενδύσεις. Σε ότι αφορά τους υπόλοιπους παράγοντες, όλοι φαίνεται έστω και οριακά να επιδρούν θετικά στην επενδυτική απόφαση, εκτίμηση που διατηρείται στα ίδια επίπεδα και το 2007.

3.3 Απασχόληση – Ανεργία

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού, το ποσοστό της ανεργίας το γ' τρίμηνο του 2006 υποχώρησε σημαντικά, στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων οκτώ ετών (8,3%), κι αυτό παρά το γεγονός ότι το ποσοστό του **εργατικού δυναμικού** στο σύνολο του

πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω είναι το υψηλότερο των τελευταίων ετών και ξεπερνά το 53,5%.

Ο **αριθμός των απασχολούμενων** το γ' τρίμηνο του 2006 ανήλθε σε 4.494,2 χιλιάδες άτομα (4.385,6 χιλιάδες άτομα το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005). Το γ' τρίμηνο του 2006, 111 χιλιάδες άτομα, τα οποία ήταν άνεργα πριν από ένα έτος βρήκαν απασχόληση, 78 χιλιάδες άτομα μετακινήθηκαν από τον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό σε θέσεις απασχόλησης, ενώ 74,6 χιλιάδες άτομα, τα οποία πριν ένα χρόνο ήταν απασχολούμενοι, την περίοδο αυτή ήταν άνεργοι.

Πίνακας 3.6

Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης (2002-2006 ανά τρίμηνο)

Περίοδος αναφοράς	Γενικό Σύνολο	Εργατικό Δυναμικό					
		Σύνολο	% του πληθυσμού	Απασχολούμενοι	% εργατικού δυναμικού	Ανεργοί	% εργατικού δυναμικού
α' τρίμηνο 2002	8.944,0	4.600,5	51,4	4.076,5	88,6	524,0	11,4
β' τρίμηνο 2002	8.957,7	4.652,2	51,9	4.190,2	90,1	462,1	9,9
γ' τρίμηνο 2002	8.971,3	4.682,5	52,2	4.223,6	90,2	458,9	9,8
δ' τρίμηνο 2002	8.984,1	4.688,8	52,2	4.212,8	89,8	476,0	10,2
α' τρίμηνο 2003	8.996,7	4.712,2	52,4	4.224,5	89,6	487,7	10,4
β' τρίμηνο 2003	9.008,9	4.728,4	52,5	4.286,6	90,7	441,8	9,3
γ' τρίμηνο 2003	9.020,8	4.748,3	52,6	4.309,1	90,7	439,2	9,3
δ' τρίμηνο 2003	9.033,1	4.748,9	52,6	4.277,9	90,1	471,1	9,9
α' τρίμηνο 2004	9.044,8	4.792,9	53,0	4.249,1	88,7	543,8	11,3
β' τρίμηνο 2004	9.056,9	4.823,2	53,2	4.330,5	89,8	492,7	10,2
γ' τρίμηνο 2004	9.069,9	4.827,5	53,2	4.341,6	89,9	485,9	10,1
δ' τρίμηνο 2004	9.082,5	4.831,8	53,2	4.331,4	89,6	500,4	10,4
α' τρίμηνο 2005	9.094,0	4.827,3	53,1	4.324,8	89,6	502,6	10,4
β' τρίμηνο 2005	9.102,6	4.848,8	53,3	4.381,9	90,4	466,9	9,6
γ' τρίμηνο 2005	9.112,9	4.855,3	53,3	4.385,6	90,3	469,8	9,7
δ' τρίμηνο 2005	9.122,3	4.854,3	53,2	4.383,4	90,3	470,9	9,7
α' τρίμηνο 2006	9.136,0	4.873,1	53,3	4.400,0	90,3	473,1	9,7
β' τρίμηνο 2006	9.150,1	4.880,2	53,3	4.452,8	91,2	427,4	8,8
γ' τρίμηνο 2006	9.164,2	4.902,5	53,5	4.494,2	91,7	408,3	8,3

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Σε επίπεδο τομέα οικονομικής δραστηριότητας, η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005, σημειώθηκε στον τριτογενή τομέα (2,5%) ο οποίος συγκεντρώνει και το 66,1% του συνόλου των εργαζομένων. Στον δευτερογενή τομέα η αύξηση ήταν της τάξης του 1,2%, ενώ στον πρωτογενή τομέα η απασχόληση συνεχίζει την πτωτική της πορεία (-2,6%). Οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη αύξηση είναι εκείνοι της δημόσιας διοίκησης (κατά 10,2%), της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος (κατά 10,3%) και της εκπαίδευσης (κατά 7%). Πιο συγκεκριμένα περίπου 35700 άτομα βρήκαν απασχόληση στη Δημόσια διοίκηση και άλλοι 21400 στην Εκπαίδευση, κάτι που σημαίνει ότι πάνω από τα μισά άτομα από τους 111 χιλ. που βρήκαν απασχόληση την εξεταζόμενη περίοδο κατευθύνθηκαν στο Δημόσιο. Ενδεικτικά οι εργαζόμενοι στην

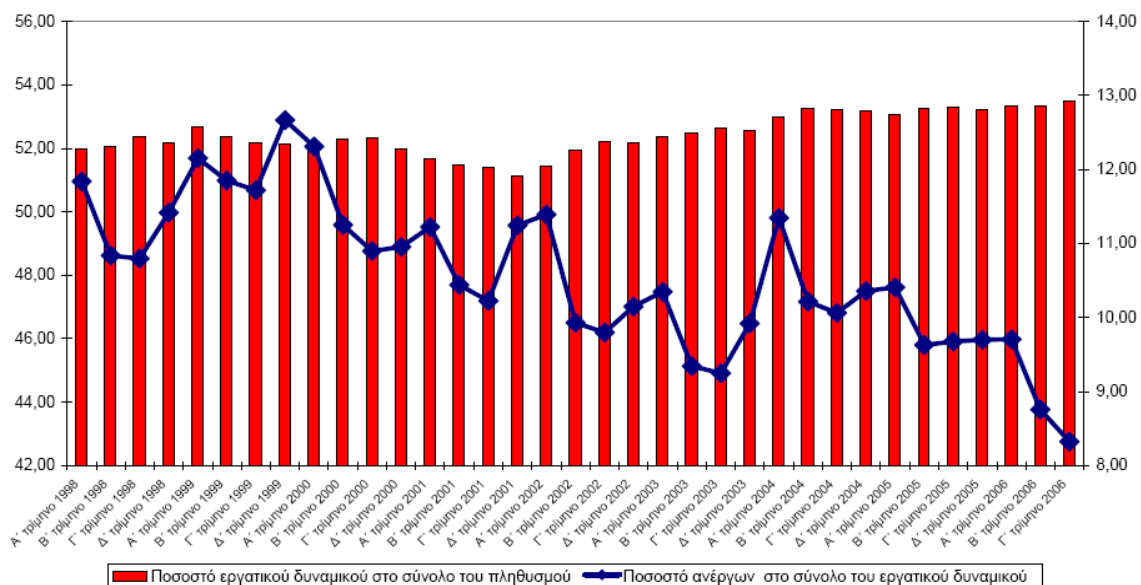
κατηγορία Δημόσια Διοίκηση, άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση αποτελούσαν το γ' τρίμηνο του 2005 το 8% των απασχολούμενων και το τρίτο τρίμηνο του 2006 αποτελούν πλέον το 8,6%.

Η μερική απασχόληση, αν και παρουσίασε άνοδο, παρέμεινε χαμηλή (5,6% του συνόλου των απασχολούμενων), ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι το 42,6% απασχολείται μερικώς, όχι από δική του επιλογή, αλλά επειδή δεν μπορεί να βρει πλήρη απασχόληση και ένα 12,2% διότι φροντίζει μικρά παιδιά ή ενήλικες.

Οι μακροχρόνια άνεργοι αποτελούν το 58,5% του συνόλου, ενώ το ποσοστό των «νέων ανέργων», δηλαδή αυτών που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας ανέρχεται στο 38,1% του συνόλου των ανέργων.

Διάγραμμα 3.7

Εξέλιξη του ποσοστού του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού και του ποσοστού των ανέργων επί του εργατικού δυναμικού

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Πίνακας 3.7
Η ανεργία (%) κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Ηλικία	Γ' τρίμηνο					
	2005			2006		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
15-29	13,5	26,2	19,3	11,8	25,0	17,6
30-44	4,9	14,0	8,7	4,2	11,6	7,4
45-64	3,3	7,7	4,9	2,6	6,3	4,0
65+	0,6	3,7	1,4	0,4	1,4	0,6
Σύνολο	6,0	15,0	9,7	5,1	13,0	8,3

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Πίνακας 3.8
Η ανεργία (%) κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης

Επίπεδο εκπαίδευσης	Γ' τρίμηνο					
	2005			2006		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,8	10,9	7,9	5,6	9,8	7,3
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	4,7	11,0	7,8	3,9	9,1	6,4
Πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	7,0	17,8	12,4	6,7	15,8	11,2
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης*	6,8	17,9	11,1	5,4	15,6	9,4
Απολυτήριο τριτάξιας Μέσης Εκπαίδευσης	6,9	16,3	9,7	5,5	14,6	8,2
Απολυτήριο Δημοτικού	4,5	11,6	7,2	4,1	9,7	6,2
Μερικές τάξεις Δημοτικού	4,0	7,1	5,3	4,1	4,0	4,1
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	6,9	14,3	10,4	6,8	5,5	6,2
Σύνολο	6,0	15,0	9,7	5,1	13,0	8,3

* Περιλαμβάνονται και οι μη απόφοιτοι με, τουλάχιστον, ένα χρόνο φοίτησης

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Από πλευράς διάρθρωσης, το ποσοστό **ανεργίας των γυναικών** (13,0%), αν και έχει μειωθεί σημαντικά, εξακολουθεί να είναι υπερδιπλάσιο από εκείνο των ανδρών (5,1%). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών (17,6%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις γυναίκες φτάνει στο 25,0% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τους (Πίνακας 3.7).

Ως προς το **επίπεδο εκπαίδευσης** (βλ. Πίνα-

κα 3.8), το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σημειώνεται στους απόφοιτους ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (11,2%), καθώς και σε όσους έχουν τελειώσει τη δευτεροβάθμια (9,4%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται στα άκρα, δηλαδή στους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (6,4%), καθώς και σε εκείνους που έχουν απολυτήριο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (6,2%) ή έχουν τελειώσει μερικές τάξεις του Δημοτικού (4,1%).

Σε επίπεδο **περιφέρειας** τέλος, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στη Δυτική Μακεδονία (14,0% από 18,5% το γ' τρίμηνο του 2005), στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (10,2% από 11,9%) και στην Ήπειρο (9,9% από 12,0%), ενώ στον αντίποδα βρίσκονται η Κρήτη (4,7% από 5,5%) και το Νότιο Αιγαίο (5,3% από 6,4% το αντίστοιχο προ έτους τρίμηνο).

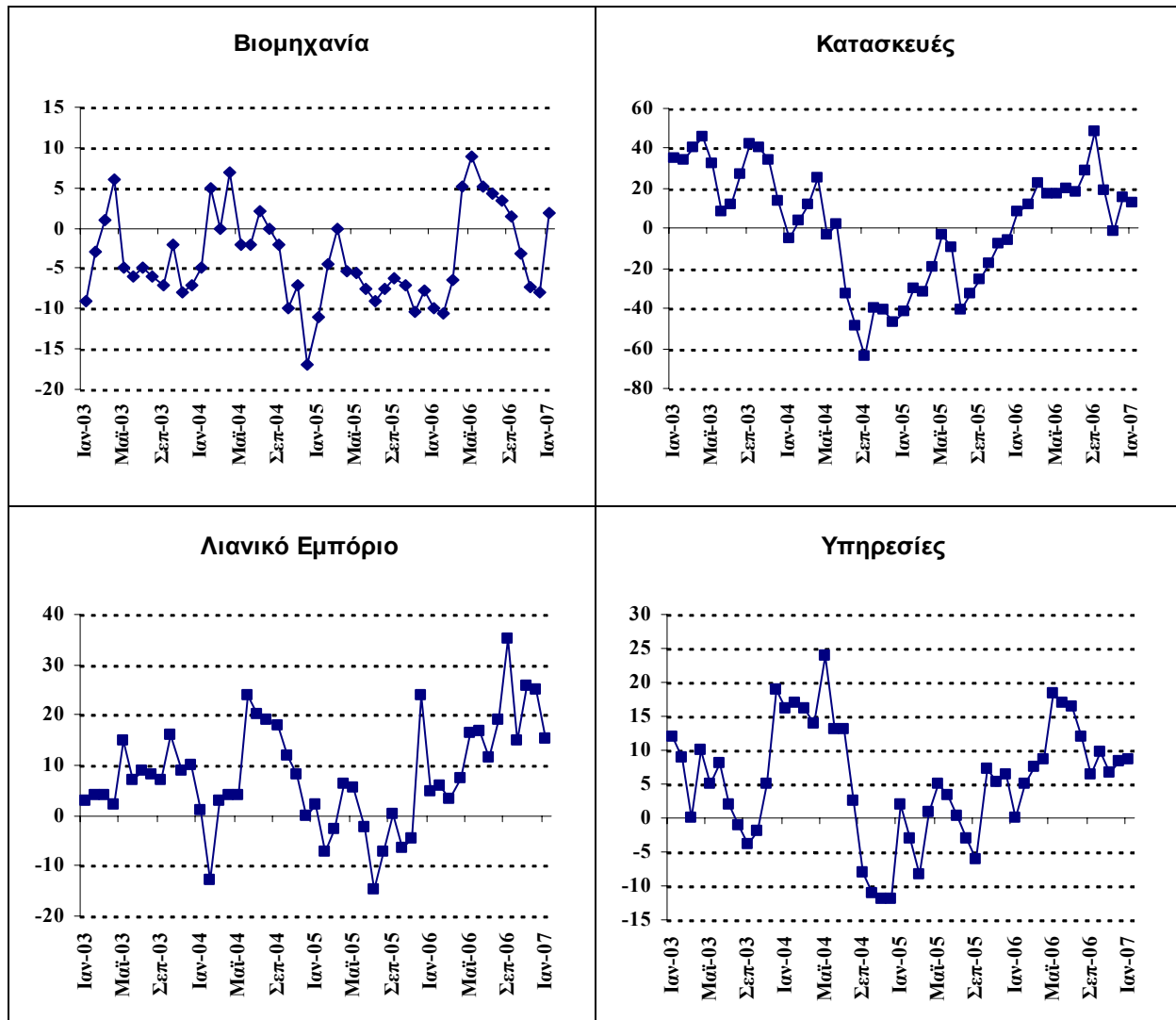
Αξιοσημείωτο επίσης είναι το ποσοστό **ανεργίας των ατόμων με ξένη υπηκοότητα**,

το οποίο είναι χαμηλότερο του μέσου εθνικού (6,7%), ενώ παράλληλα το ποσοστό απασχόλησής τους ανέρχεται στο 72,2% του πληθυσμού τους.

Σε ό,τι αφορά το μικρο-επίπεδο, από τα τελευταία αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE (Ιανουάριος 2007) για τις προβλέψεις των επιχειρήσεων για την απασχόληση τους επόμενους μήνες προκύπτουν τα ακόλουθα (βλ. Διάγραμμα 3.8):

Διάγραμμα 3.8

Προβλέψεις για την απασχόληση (Διαφορά θετικών – αρνητικών απαντήσεων)

Πηγή: IOBE

Στη **Βιομηχανία**, οι βραχυπρόθεσμες προβλέψεις των επιχειρήσεων για την πορεία της απασχόλησης γίνονται θετικές τον Ιανουάριο του 2007: το ποσοστό των επιχειρήσεων που προσδοκά αύξηση υπερβαίνει το αντίστοιχο αυτών που προβλέπει μείωση.

Στις **Κατασκευές**, ένα αρκετά υψηλό ποσοστό επιχειρήσεων προβλέπει αύξηση της απασχόλησης τους προσεχείς μήνες. Ωστόσο, σε σύγκριση με το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους ο δείκτης υποχωρεί οριακά, λόγω αύξησης του ποσοστού των επιχειρήσεων που προβλέπει μείωση.

Η πλειονότητα των επιχειρήσεων **Λιανικού Εμπορίου** αναμένει σταθερότητα της απασχόλησης τους προσεχείς μήνες, ενώ σε σύγκριση με τα τέλη του 2005 οι προβλέψεις, αν και θετικές, είναι μετριοπαθέστερες.

Στις **Υπηρεσίες** δεν αναμένονται αξιόλογες μεταβολές. Η απασχόληση προβλέπεται μεν ότι θα κινηθεί ελαφρά ανοδικά, χωρίς όμως να σημειώνεται σημαντική αύξηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που εκτιμούν αύξηση των προσλήψεων τους βραχυπρόθεσμα.

3.4 Τιμές Καταναλωτή

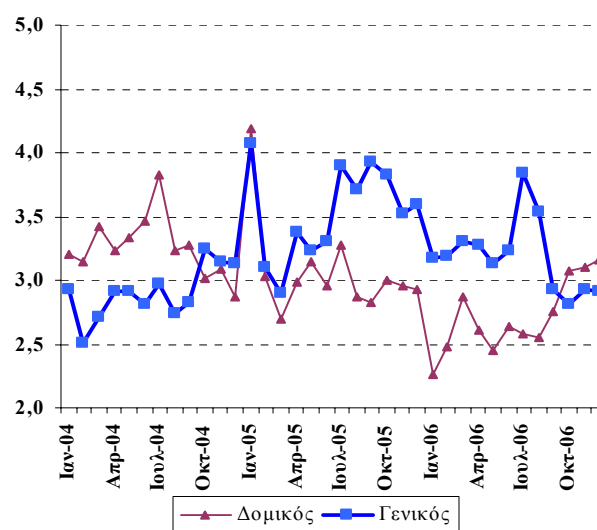
Εξελίξεις κατά το 2006

Κατά το 2006 καταγράφηκε μικρή επιβράδυνση του πληθωρισμού, με τον Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ) να κινείται στο 3,2% έναντι 3,5% το 2005. Η επιβράδυνση αυτή μπορεί να θεωρηθεί

σημαντική για μια οικονομία με ανάπτυξη άνω του 4%, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι τους τέσσερις τελευταίους μήνες του έτους ο ΓΔΤΚ παγιώθηκε – έστω οριακά – σε επίπεδο κάτω του 3%. Επιπλέον ο δομικός πληθωρισμός (χωρίς πετρέλαιο και νωπά οπωροκηπευτικά) έχει επιβραδυνθεί πάνω από μισή ποσοστιαία μονάδα (στο 2,5%) σε σχέση με το 2005, ενώ έχει αμβλυνθεί η πίεση από τον παράγοντα των καυσίμων.

Διάγραμμα 3.9

Εξέλιξη δομικού πληθωρισμού
(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Σε επίπεδο επιμέρους αγαθών, οι υπηρεσίες συνέβαλαν εντονότερα στην επιβράδυνση, όπως προκύπτει και από την πορεία των ειδικών δεικτών. Καταγράφεται μικρότερη άνοδος των τιμών το 2006 σε *Στέγαση* (6,6% έναντι 8,9% το 2005) και *Μεταφορές* (2,5 έναντι 4,5%), που υπερκαλύπτει την άνοδο τιμών – λόγω οπωροκηπευτικών – στη *Διατροφή* (3,8% έναντι 0,6). *Στέγαση και Αλκοολούχα ποτά και καπνός* (5,7% έναντι 2,1% το 2005) πάντως εμφανίζουν τις μεγαλύτερες ποσοστιαίες αυξήσεις για το 2006, με την αύξηση των τιμών

ενοικίων, δημοτικών τελών και του κόστους συντήρησης να αντισταθμίζονται από τη μείωση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης σε σχέση με το 2005. Από την άλλη πλευρά, μετά από μία τουλάχιστον τριετία διαδοχικών μειώσεων τιμών, οι *Επικοινωνίες* το 2006 εμφανίζουν οριακά θετικό πρόσημο της τάξης του 0,2%, λόγω της φορολογικής αύξησης του παγίου τέλους και παρά τη μείωση των τιμών πρόσβασης στο Διαδίκτυο.

Οι αιτίες για την επιβράδυνση του 2006 εντοπίζονται στην πιο ήπια αύξηση των τιμών του πετρελαίου (περίπου στα 65\$ το βαρέλι Brent, έναντι 54\$ το 2005 αλλά και κάτω από 40\$ το 2004), σε συνδυασμό με την ανατίμηση του ευρώ κατά το τελευταίο τετράμηνο έναντι του δολαρίου, που λειτούργησαν θετικά στην αποκλιμάκωση των πιέσεων από το διεθνές περιβάλλον. Θετικά φαίνεται να έχουν λειτουργήσει και οι αυξημένες εισαγωγές σε διάφορα καταναλωτικά αγαθά από χώρες χαμηλού κόστους, που συγκρατούν τις αντίστοιχες πιέσεις. Επιπλέον το 2006 εξαλείφεται η επίπτωση της αύξησης της έμμεσης φορολογίας του 2005. Πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι σε ετήσια βάση η ισοτιμία ευρώ-δολαρίου δεν έχει μεταβληθεί ιδιαίτερα σε σχέση με το 2005, αφού η μέση ισοτιμία από 1,245 € αυξήθηκε σε 1,256 €. Από την άλλη πλευρά η αδυναμία σημαντικότερης υποχώρησης του επιπέδου πληθωρισμού και της σταθερής απόκλισης από τον ευρωπαϊκό μέσο σχετίζεται και με την ταχύτερη άνοδο του κόστους εργασίας, σε σχέση με την Ευρωζώνη, χωρίς αντίστοιχη άνοδο της παραγωγικότητας, λόγω και των αυξήσεων των μισθών πάνω από τον πληθωρισμό. Γενικά πάντως η ισχυρή εγχώρια ζήτηση σε μια οικονομία με υψηλό ρυθμό

ανάπτυξης, δεν επιτρέπει την εντονότερη αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων, διατηρώντας υψηλά το λεγόμενο παραγωγικό κενό της οικονομίας.

Οι πιέσεις από την πλευρά της προσφοράς παρέμειναν έντονες κατά τη διάρκεια του έτους όπως προκύπτει από τον δείκτη τιμών παραγωγού (εγχώρια αγορά), χωρίς όμως μεταβάλλονται σημαντικά σε σχέση με το 2005. Έτσι ο σχετικός δείκτης, που θεωρείται πρόδρομος δείκτης για τις τιμές, αυξάνεται με 7,3% το 2006 έναντι 7,5% το 2005, κάτι που - ως ένα βαθμό - επέτρεψε και αναμένεται να συνεχίσει να επιτρέπει τη μικρή επιβράδυνση του πληθωρισμού. Τα ενεργειακά αγαθά χωρίς ηλεκτρική ενέργεια και διανομή νερού παρουσιάζουν και πάλι ισχυρή άνοδο (16,7% έναντι 18,5% το 2005), όπως άλλωστε και η παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου (18,1% έναντι 20% το 2005) ωστόσο τα αναλώσιμα καταναλωτικά αγαθά - που αποτελούν πάνω από τον 1/3 του δείκτη - αυξάνονται με 6,9% έναντι 4,3% το 2005 και πιέζουν ανοδικά τον ΓΔΤΚ.

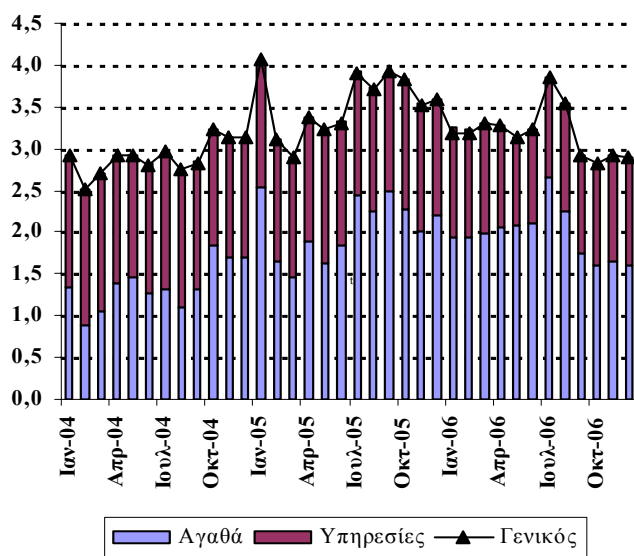
Σε ότι αφορά επιμέρους δείκτες που έχουν ενδιαφέρον, μπορούν να σημειωθούν τα εξής:

- Ο δείκτης τιμών αγαθών κινείται με μέσο ρυθμό 3,31%, έχοντας οριακά μόνο επιβραδυνθεί σε σχέση με το 2005 (3,44%), ενώ αντίθετα ο δείκτης τιμών υπηρεσιών επιβραδύνεται στο 2,9% έναντι 3,7% το 2005. Ο πυρήνας του πληθωρισμού (χωρίς δηλαδή τα εξωγενώς ευμετάβλητα καύσιμα και νωπά οπωροκηπευτικά) κινείται με ρυθμό 2,66%, σε επιβράδυνση σε σχέση με το 2005 (3,1%). Ο ειδικός δεί-

κτης καυσίμων παρουσίασε αύξηση 11% έναντι 18% το 2005, με αυξήσεις κάτω από 0,5% κατά το τελευταίο δίμηνο του έτους, ενώ τον Οκτώβριο εμφάνισε μείωση -2,3%, για πρώτη φορά μετά τον Μάρτιο του 2004. Διατηρείται πάντως σε ετήσια βάση η συμβολή του στον πληθωρισμό στην περιοχή της μίας ποσοστιαίας μονάδας. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και στον ειδικό δείκτη ενέργειας (άνοδος 9,% έναντι 14,5% το 2005), ενώ οι αυξήσεις στα νωπά οπωροκηπευτικά κατά το β' εξάμηνο του έτους οδήγησαν σε άνοδο τον σχετικό δείκτη κατά 3,9% (έναντι μείωσης της τάξης του -7,5% το 2005).

Διάγραμμα 3.10

Εξέλιξη πληθωρισμού
(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

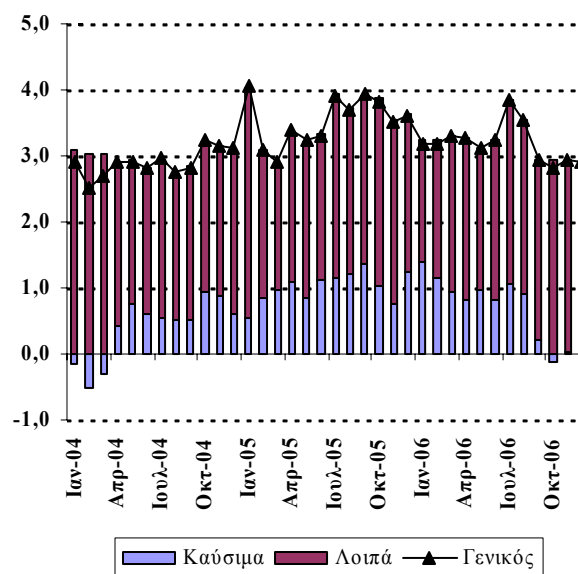
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

- Ο Εναρμονισμένος Δείκτης Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) κινήθηκε το 2006 στην περιοχή του 3,3% έναντι 3,5% το 2005. Οι αντίστοιχοι ρυθμοί σε Ευρωζώνη ΕΕ-15 και ΕΕ-25 κινούνται και το 2006 (όπως το 2005) στην περιοχή του 2,2%, σταθερά πάνω από το «όριο επι-

φυλακής» του 2%. Η Ελλάδα διατηρεί έτσι τον 2ο υψηλότερο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη (πίσω από την Ισπανία με 3,7%) και τον 7ο στην ΕΕ-25.

Διάγραμμα 3.11

Συμβολή των Καυσίμων στη διαμόρφωση του πληθωρισμού
(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

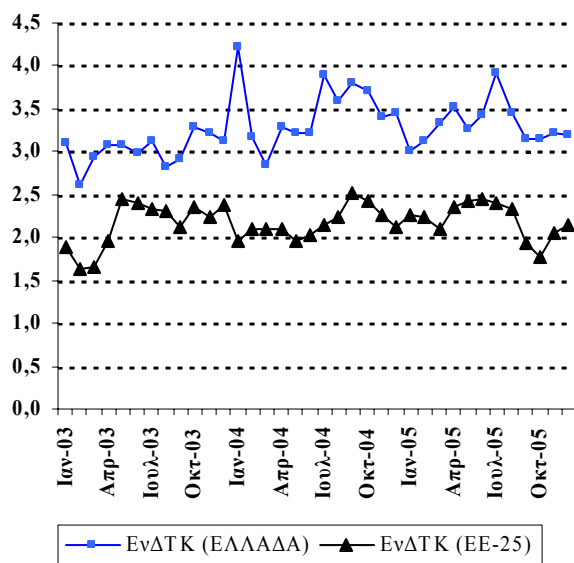

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

- Θα πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι το επίπεδο τιμών της Ελλάδας όπως μετράται με το σχετικό διαρθρωτικό δείκτη (comparative price levels) που χρησιμοποιεί η Ε. Επιτροπή, βρίσκεται στη 2η χαμηλότερη θέση στην ΕΕ-15. Ο δείκτης εκφράζει το πόσο «ακριβή / φθηνή είναι η ζωή» σε μια χώρα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο, ενσωματώνοντας την έννοια της αγοραστικής δύναμης. Από τα 15 «παλαιά» μέλη της Ε.Ε., Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία έχουν χαμηλότερο επίπεδο τιμών σε σύγκριση με τον μέσο όρο των 25 μελών, με την Ελλάδα να είναι τουλάχιστον 12% φθηνότερη σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (περίπου στο 88% του μέσου όρου).

Διάγραμμα 3.12

Εξέλιξη Εναρμονισμένων Δεικτών Τιμών Καταναλωτή Ελλάδας και ΕΕ-25
(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΕΣΥΕ

Προβλέψεις για το 2007

Για το α' εξάμηνο του 2007, οι προβλέψεις δείχνουν επιβράδυνση, ενδεχομένως και κάτω από την περιοχή του 3% (2,8-2,9%). Ήδη ο πληθωρισμός του Ιανουαρίου ήταν στο 2,7% λόγω της αποκλιμάκωσης των τιμών των καυσίμων. Η συνεχιζόμενη υποχώρηση – σταθερότητα των τιμών του πετρελαίου είναι θετική και ερμηνεύει ως ένα βαθμό την επιβράδυνση, ωστόσο η ισχύς των υπόλοιπων παραγόντων που πιέζουν τον πληθωρισμό δεν θα μεταβληθεί σημαντικά. Η συνολική άλλωστε μεγέθυνση της οικονομίας παραμένει σε επίπεδα που πλησιάζουν το 4%. Παρά τις πιο σφικτές νομισματικές συνθήκες που διαμορφώνονται διεθνώς, η εγχώρια ζήτηση θα παραμείνει ισχυρή, με κινητήριο μοχλό την υψηλή ιδιωτική κατανάλωση. Το ΥΠΟΙΟ εκτιμά διατήρησή της στα επίπεδα του 3,7%, ενώ οι εκτιμώμενες θετικές εξε-

λίξεις στην απασχόληση και η άνοδος των πραγματικών μισθών δημιουργούν πιέσεις στην πλευρά της ζήτησης. Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, παρόλο που δεν είναι δυνατόν να επαναλάβουν τη μεγάλη ανάκαμψη της τάξης του 9,1% το 2006 (έναντι μείωσης κατά 1,4% το 2005), αναμένεται να διατηρήσουν ανοδικό ρυθμό πάνω από 7,5% στην επόμενη τριετία.

Από την άλλη πλευρά, οι παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ακόμα ευνοϊκότερη πορεία τον πληθωρισμό, σχετίζονται με τον κύκλο ανόδου των επιτοκίων που έχει υιοθετήσει η ΕΚΤ και η οποία εξυπηρετεί στην κατεύθυνση της συγκράτησης των πληθωριστικών πιέσεων. Το βασικό επιτόκιο δανεισμού του ευρώ, μετά από επτά σχεδόν διαδοχικές αυξήσεις κυμαίνεται πλέον στο 3,5% και αναμένεται να αυξηθεί και πάλι τον Μάρτιο του 2007. Επίσης οι μακροχρονιότερες προβλέψεις για τις τιμές του πετρελαίου – παράγοντας που ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας επηρεάζει έντονα τον δείκτη - συγκλίνουν σε μία ήπια εικόνα, υποστηρίζοντας την τάση συγκράτησης των τιμών.

Ταυτόχρονα, το ευρώ εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί ακόμα περισσότερο σε σχέση με το δολάριο, αμβλύνοντας τις έντονες εξωγενείς επιδράσεις στον πληθωρισμό, παρόλο που αυτού του τύπου ο (εισαγόμενος) πληθωρισμός δεν αποτελεί κρίσιμο παράγοντα στην πορεία του ΓΔΤΚ, λόγω βραδύτερης ανόδου τιμών και αυξημένων εισαγωγών προϊόντων από χώρες χαμηλότερου κόστους. Επίσης οι συμφωνημένες αυξήσεις μισθών μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων για το 2007 θα είναι της τάξης του 5,4% (έναντι 6,2% το 2006), κάτι που μπορεί να περιορίσει την άνοδο του μοναδιαίου κόστους εργασίας στο σύνολο της οικονομίας σε επίπεδο 2,6% έναντι 3,5%

(φθινοπωρινές προβλέψεις της Ε. Επιτροπής). Συνεχίζει όμως να υπερτερεί σημαντικά από την αντίστοιχη άνοδο του κόστους εργασίας (1,2%) στην Ευρωζώνη και κινείται ελαφρώς ταχύτερα από την παραγωγικότητα (2,3%).

Θετικές ενδείξεις για την άμβλυνση των πιέσεων από την πλευρά της προσφοράς, προκύπτουν και από τις βραχυπρόθεσμες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη των τιμών τους στο προσεχές διάστημα, όπως καταγράφονται στις μηνιαίες έρευνες οικονομικής συγκυρίας του IOBE. Οι εκτιμήσεις αυτές εμφανίζονται πιο ήπιες σε σχέση με τον προηγούμενο διάστημα και βρίσκονται στα περσινά επίπεδα. Ειδικά οι Υπηρεσίες δείχνουν να είναι ο τομέας που μπορεί μέσω μεγαλύτερης σταθερότητας τιμών, να αμβλύνει τις συνολικές πιέσεις στον πληθωρισμό. Υπενθυμίζεται ότι οι τάσεις που αποτυπώνονται στα επόμενα γραφήματα προκύπτουν από τη μηνιαία πρόβλεψη των επιχειρήσεων για τη διαμόρφωση των τιμών τους στο αμέσως επόμενο διάστημα. Όπως συμβαίνει πάντα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων ανά τομέα δηλώνει ότι δεν θα υπάρξει μεταβολή των τιμών, ωστόσο η τάση διαμορφώνεται κάθε φορά από το εύρος της διαφοράς αυτών που προβλέπουν αύξηση σε σχέση με αυτούς που βλέπουν μείωση. Αναλυτικότερα:

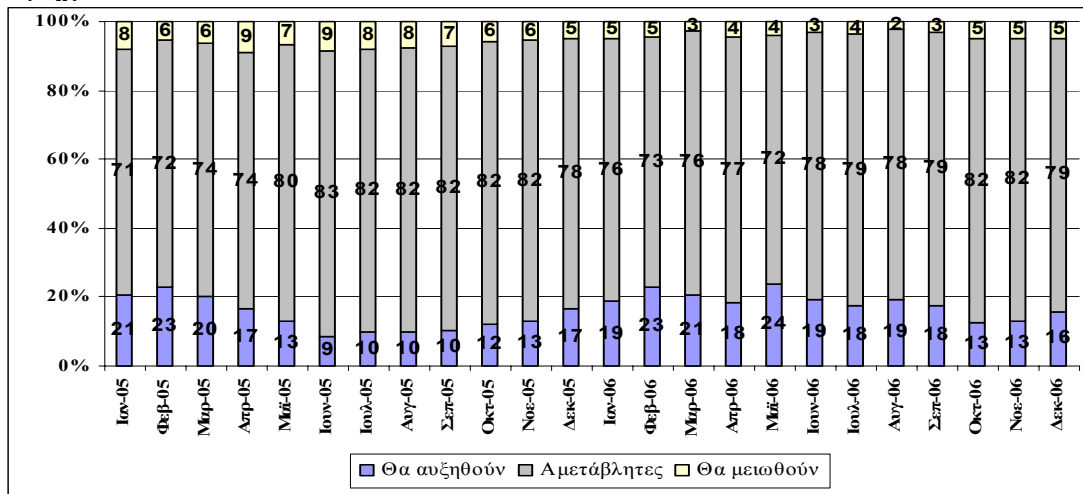
- Στη **Βιομηχανία**, το ποσοστό αυτών που προβλέπουν βραχυπρόθεσμα άνοδο τιμών έχει υποχωρήσει το τελευταίο τρίμηνο του έτους στο 14%, ενώ περίπου το 5% δηλώνει οι τιμές θα μειωθούν. Κατά συνέπεια το σχετικό - θετικό όπως πάντα - ισοζύγιο βρίσκεται στο (+9) κατά το τελευταίο τρίμηνο, στο χαμηλότερο δηλαδή επίπεδο έτους. Ε-

πιπλέον, δεν διαφοροποιείται σημαντικά σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο (ισοζύγιο δ' τριμήνου 2005 στο +9). Επομένως, η τάση αύξησης των τιμών στη βιομηχανία, έχει αποδυναμωθεί σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, ενώ δεν απέχει από την αντίστοιχη περσινή εικόνα, κάτι που προοιωνίζεται σταθερότητα στην πίεση τιμών, τουλάχιστον από αυτόν τον τομέα της οικονομίας.

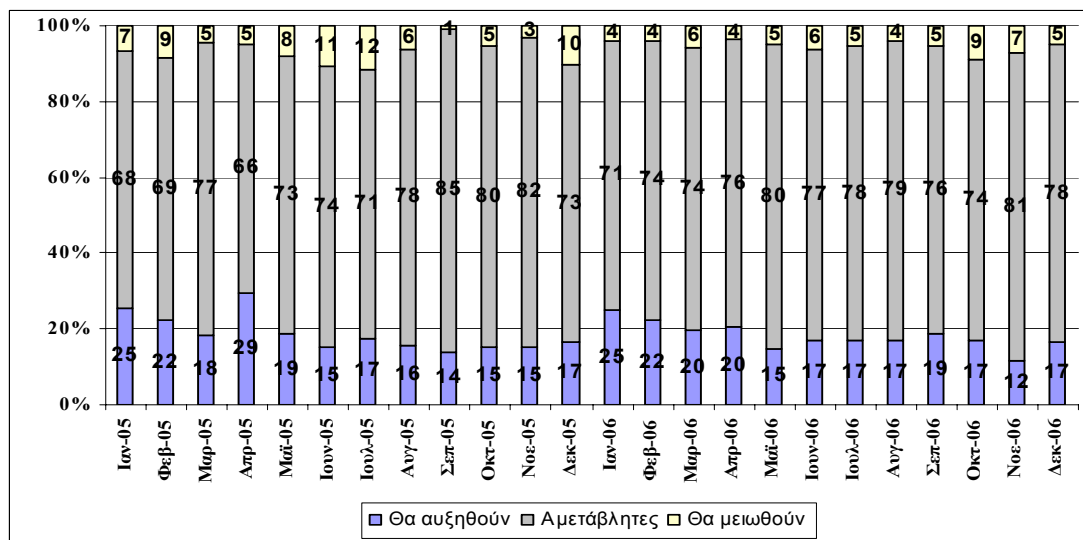
- Αντίστοιχη όμως είναι η εικόνα και στο **Λιανικό Εμπόριο**, με τις προβλέψεις επίσης να αποδυναμώνονται σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, αλλά να βρίσκονται περίπου στα περσινά επίπεδα. Πρέπει να σημειωθεί πάντως η υποχώρηση του ποσοστού αυτών που προβλέπουν μείωση τιμών, ενώ βρίσκεται σταθερά στην περιοχή του 17% το ποσοστό αυτών που προβλέπουν άνοδο τιμών. Το αντίστοιχο ισοζύγιο πάντως βρίσκεται στα επίπεδα της βιομηχανίας.
- Οι **Υπηρεσίες** αντίθετα εμφανίζουν μία καλύτερη εικόνα, καθώς το ποσοστό αυτών που προβλέπουν αυξήσεις τιμών περιορίζεται συνεχώς τους τελευταίους μήνες. Τον Δεκέμβριο του 2006 μάλιστα, φτάνει στο χαμηλότερο επίπεδο (10%) μετά από περίοδο ενός χρόνου (Οκτώβριο 2005). Ο τομέας εμφανίζει έτσι το καλύτερο ισοζύγιο κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους σε σχέση με τους άλλους τομείς (+6), με την εικόνα να είναι σημαντικά βελτιωμένη και σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Οι πληθωριστικές πιέσεις επομένως στο αμέσως επόμενο διάστημα από τον τομέα των υπηρεσιών αναμένεται να είναι ηπιότερες σε σχέση με βιομηχανία και λιανικό εμπόριο.

Διάγραμμα: 3.13

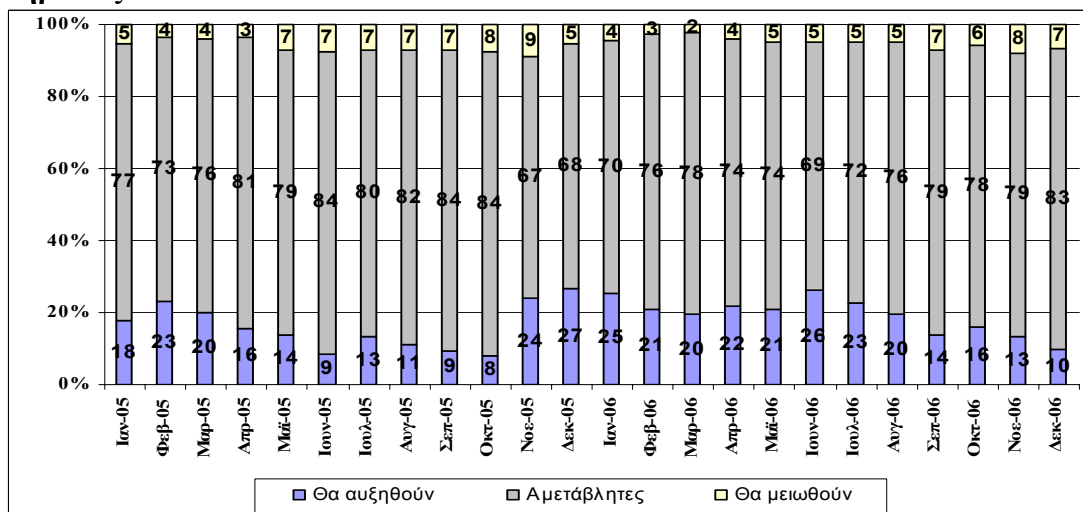
Προβλέψεις για τις τιμές προϊόντων και υπηρεσιών (% επί του συνόλου των έγκυρων απαντήσεων)
Βιομηχανία

Λιανικό Εμπόριο

Υπηρεσίες

Πηγή: IOBE. Η ακριβής διατύπωση της ερώτησης είναι: Το προσεχές τρίμηνο, οι τιμές πωλήσεων των προϊόντων / υπηρεσιών σας προβλέπεται ότι θα αυξηθούν / μειωθούν / μείνουν αμετάβλητες σε σύγκριση με σήμερα.

3.5 Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου – Νοεμβρίου 2006 το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε κατά 8,7 δισεκ. ευρώ σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2005 και διαμορφώθηκε σε 20,8 δισεκ. ευρώ. Η κύρια συνιστώσα αυτής της εξέλιξης ήταν η αύξηση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου, ενώ δευτερεύουσα επίδραση είχε η αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου των εισοδημάτων. Την ίδια περίοδο τα πλεονάσματα των ισοζυγίων υπηρεσιών και τρεχουσών μεταβιβάσεων δεν παρουσίασαν αξιόλογες μεταβολές.

Πιο αναλυτικά, η διεύρυνση του συνολικού ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (συμπεριλαμβανομένων των καυσίμων και των πλοίων) κατά 7,4 δισεκ. ευρώ οφείλεται στις αυξήσεις των καθαρών πληρωμών για αγορές πλοίων κατά 2,7 δισεκ. ευρώ, στην αύξηση του εμπορικού ελλείμματος εκτός καυσίμων και πλοίων κατά 2,3 δισεκ. ευρώ και στην αύξηση των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων κατά 2,3 δισεκ. ευρώ. Η αύξηση των εισπράξεων από εξαγωγές αγαθών εκτός καυσίμων και πλοίων, αν και ήταν σημαντική (κατά 11,7%), ήταν μικρότερη της αύξησης των αντίστοιχων πληρωμών για εισαγωγές (12,2%). Το πλεόνασμα του ισοζυγίου των υπηρεσιών εμφάνισε οριακή μόνο άνοδο διότι η αύξηση των καθαρών εισπράξεων από ταξιδιωτικές υπηρεσίες κατά 649 εκατ. ευρώ σχεδόν αντισταθμίστηκε (α) από τη μείωση των καθαρών εισπράξεων από μεταφορικές υπηρεσίες κατά 175 εκατ. ευρώ και (β) από την αύξηση

των καθαρών πληρωμών για «λοιπές» υπηρεσίες κατά 447 εκατ. ευρώ. Το έλλειμμα του ισοζυγίου των εισοδημάτων αυξήθηκε κατά 1,4 δισεκ. ευρώ, κυρίως λόγω των αυξημένων πληρωμών για τόκους, μερίσματα και κέρδη, ενώ τέλος, η αύξηση των καθαρών τρεχουσών μεταβιβάσεων προς τους λοιπούς (εκτός γενικής κυβέρνησης) τομείς αντισταθμίστηκε από τη μείωση των καθαρών τρεχουσών μεταβιβάσεων προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης (κυρίως από τη ΕΕ) και οδήγησε έτσι σε οριακή μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών μεταβιβάσεων

Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων

Η άνοδος των καθαρών κεφαλαιακών μεταβιβάσεων από την ΕΕ προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης κατά 883 εκατ. ευρώ το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2006 (σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2005) οδήγησε σε αύξηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου κεφαλαιακών μεταβιβάσεων κατά 900 εκατ. ευρώ, στο ύψος των 2,6 δισεκ. ευρώ.

Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών

Το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2006 οι άμεσες επενδύσεις εμφάνισαν καθαρή εισροή ύψους 1,2 δισεκ. ευρώ (έναντι καθαρής εκροής 727 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2005): οι άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα ανήλθαν σε 4 δισεκ. ευρώ, ενώ η καθαρή εκροή κεφαλαίων των κατοίκων της Ελλάδας για άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό ανήλθε σε 2,8 δισεκ. ευρώ. Την ίδια περίοδο οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου σημειώνουν καθαρή εισροή

Πίνακας 3.9: Προσωρινό Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών (εκατ. ευρώ)

		Ιανουάριος - Νοέμβριος			Νοέμβριος		
		2004	2005	2006	2004	2005	2006
I	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ	-8.874,7	-12.104,4	-20.825,1	-1.961,2	-2.161,6	-2.640,0
I.A	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-23.046,8	-24.705,6	-32.061,0	-2.312,3	-2.384,4	-3.002,4
I.A.1	ΙΣΟΖΥΓΙΟ καυσίμων	-4.171,4	-5.652,5	-7.982,1	-424,7	-564,4	-719,0
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα	-18.875,4	-19.053,1	-24.078,9	-1.887,6	-1.820,0	-2.283,4
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ πλοίων	358,3	-281,6	-2.968,9	-84,3	-119,1	-350,2
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα και πλοία	-19.233,7	-18.771,5	-21.110,0	-1.803,3	-1.700,9	-1.933,2
I.A.1	Εξαγωγές αγαθών	11.416,3	12.872,1	14.910,0	1.180,2	1.333,2	1.347,2
	Καύσιμα	1.401,1	2.095,1	2.778,5	167,5	241,1	158,4
	Πλοία (εισπράξεις)	1.072,1	1.311,8	1.558,3	153,0	65,8	124,3
	Λοιπά αγαθά	8.943,1	9.465,2	10.573,2	859,7	1.026,3	1.064,5
I.A.2	Εισαγωγές αγαθών	34.463,1	37.577,6	46.971,0	3.492,6	3.717,7	4.349,6
	Καύσιμα	5.572,5	7.747,6	10.760,6	592,2	805,5	877,4
	Πλοία (πληρωμές)	713,8	1.593,4	4.527,2	237,3	184,9	474,5
	Λοιπά αγαθά	28.176,8	28.236,6	31.683,2	2.663,1	2.727,3	2.997,7
I.B	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	14.811,5	14.894,4	14.921,7	593,7	514,8	647,8
I.B.1	Εισπράξεις	25.015,7	25.595,8	26.749,1	1.578,9	1.552,0	1.796,6
	Ταξιδιωτικό	10.119,0	10.605,5	11.185,5	248,0	253,0	261,2
	Μεταφορές	12.094,7	12.591,8	13.194,2	1.150,2	1.069,8	1.282,3
	Λοιπές υπηρεσίες	2.802,0	2.398,5	2.369,5	180,7	229,2	253,1
I.B.2	Πληρωμές	10.204,3	10.701,4	11.827,4	985,3	1.037,1	1.148,8
	Ταξιδιωτικό	2.078,5	2.205,7	2.136,8	210,0	205,0	204,5
	Μεταφορές	5.230,7	5.600,7	6.377,6	505,8	530,8	601,0
	Λοιπές υπηρεσίες	2.895,1	2.895,1	3.313,0	269,4	301,3	343,3
I.Γ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ	-3.967,2	-5.046,4	-6.430,7	-280,4	-444,2	-494,9
I.Γ.1	Εισπράξεις	2.569,5	2.981,1	3.252,0	237,0	289,4	390,2
	Αμοιβές,μισθοί	253,3	257,6	287,3	20,6	25,0	28,2
	Τόκοι,μερίσματα,κέρδη	2.316,3	2.723,5	2.964,6	216,4	264,5	361,9
I.Γ.2	Πληρωμές	6.536,7	8.027,5	9.682,6	517,4	733,7	885,1
	Αμοιβές,μισθοί	172,1	192,4	253,7	17,7	18,2	19,5
	Τόκοι,μερίσματα,κέρδη	6.364,6	7.835,1	9.429,0	499,7	715,4	865,5
I.Δ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ	3.327,8	2.753,1	2.744,8	37,8	152,3	209,5
I.Δ.1	Εισπράξεις	5.754,9	6.276,6	5.922,6	305,1	461,0	441,6
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως μεταβιβάσεις απο ΕΕ)	3.662,3	4.238,8	3.730,3	137,3	266,8	274,3
	Λοιποί τομείς (μεταναστευτικά εμβάσματα, κλπ)	2.092,6	2.037,8	2.192,3	167,9	194,2	167,3
I.Δ.2	Πληρωμές	2.427,1	3.523,5	3.177,8	267,4	308,7	232,1
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως πληρωμές προς ΕΕ)	1.969,1	2.724,8	2.294,0	223,2	252,4	154,6
	Λοιποί τομείς	458,0	798,6	883,9	44,1	56,3	77,5
II	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ	2.111,6	1.686,7	2.586,9	387,4	298,8	451,8
II.1	Εισπράξεις	2.327,1	1.938,0	2.833,6	405,3	321,1	472,9
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως μεταβιβάσεις απο ΕΕ)	2.188,0	1.767,3	2.659,7	387,8	307,5	456,9
	Λοιποί τομείς	139,1	170,8	173,9	17,5	13,6	16,0
II.2	Πληρωμές	215,5	251,4	246,6	17,9	22,3	21,0
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως πληρωμές προς ΕΕ)	68,5	19,3	29,2	1,0	2,0	1,3
	Λοιποί τομείς	147,0	232,1	217,4	16,9	20,3	19,7
III	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ	-6.763,1	-10.417,8	-18.238,2	-1.573,8	-1.862,7	-2.188,1
IV	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ	6459,9	10613,9	18215,6	1026,4	1635,3	2510,9
IV.A	ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*	805,9	-726,7	1225,7	-27,5	-56,3	457,7
	Κατοίκων στο εξωτερικό	-761,9	-1075,1	-2785,1	-48,2	-47,3	201,4
	Μη κατοίκων στην Ελλάδα	1567,8	348,4	4010,8	20,7	-9,1	256,3
IV.B	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ*	10484,1	7535,0	5463,9	-1205,9	355,5	2322,4
	Απαιτήσεις	-10223,3	-17283,0	-9037,2	-2049,4	-1254,9	-1204,2
	Υποχρεώσεις	20707,4	24818,0	14501,1	843,4	1610,4	3526,6
IV.Γ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*	-6735,2	3789,6	11900,0	1985,8	1264,2	-64,3
	Απαιτήσεις	-11356,3	-13108,5	-8508,5	-1046,6	-1506,3	-2402,7
	Υποχρεώσεις	4621,1	16898,1	20408,4	3032,5	2770,5	2338,4
	(Δάνεια Γενικής Κυβέρνησης)	-804,7	-117,0	-210,1	-67,7	-33,3	-14,3
IV.Δ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ **	1905,0	16,0	-374,0	274,0	72,0	-205,0
V	ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	303,3	-196,1	22,6	547,4	227,4	-322,7
ΥΦΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ (τέλος περι-όδου)***					2700,0	1978,0	2319,0

* (+) καθαρή εισροή (-) καθαρή εκροή * * (+) μείωση (-) αύξηση* * * Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, περιλαμβάνουν μόνο το νομισματικό χρυσό, τη "συναλλαγματική θέση" στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα "ειδικά τραπεζικά δικαιώματα" και τις απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σε ξένο νόμισμα έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ. Αντίθετα, δεν περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ, τις απαιτήσεις σε συνάλλαγμα και σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών της ζώνης του ευρώ, και τη συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος στο κεφάλαιο και στα συναλλαγματικά διαθέσιμα της ΕΚΤ

ύψους 5,5 δισ. ευρώ, αφού οι ελληνικές επενδύσεις στο εξωτερικό (σε ομόλογα, έντοκα γραμμάτια και μετοχές) και οι εξοφλήσεις βραχυπρόθεσμων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου υπερκαλύφθηκαν από τις τοποθετήσεις ξένων χρημάτων σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου (ύψους 11,5 δισεκ. ευρώ) και σε μετοχές ελληνικών επιχειρήσεων (ύψους 5,1 δισεκ. ευρώ). Στις «λοιπές» επενδύσεις, η καθαρή εισροή κεφαλαίων (ύψους 11,9 δισεκ. ευρώ), αντανάκλα κυρίως το γεγονός ότι οι τοποθετήσεις ξένων σε καταθέσεις και γeros στην Ελλάδα, ήταν υπερδιπλάσια της εκροής κεφαλαίων για αντίστοιχες τοποθετήσεις κατοίκων της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Στις σημαντικότερες εξελίξεις των τελευταίων μηνών σε ό,τι αφορά τις ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων της χώρας, ξεχωρίζει η εξαγορά της Τουρκικής Finans

bank από την Εθνική Τράπεζα (εκροή ύψους 2,1 δισεκ. ευρώ) και οι μερικές εξαγορές της Agroindustrijska komercijalna bank (Σερβία) και της Mindbank (Ρουμανία) από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (εκροές ύψους 93,5 και 36 εκατ. ευρώ αντίστοιχα). Στις άμεσες ξένες επενδύσεις προς την Ελλάδα, σημειώθηκε τον Αύγουστο του 2006 σημαντική εισροή ύψους 2 δισεκ. ευρώ με την εξαγορά της Εμπορικής από την Credit Agricole (αύξηση της συμμετοχής της τελευταίας στο μετοχικό κεφάλαιο της πρώτης από το 8,2% στο 72,0%) και εισροή 203 εκατ. ευρώ για την κάλυψη της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Unilever Hellas από την μητρική Ολλανδική εταιρία.

Τέλος, το Νοέμβριο του 2006 τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας διαμορφώθηκαν σε 2,3 δισεκ. ευρώ.⁶

⁶ Από την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωζώνη και μετά τα συναλλαγματικά διαθέσιμα, σύμφωνα με τον ορισμό της ΕΚΤ, περιλαμβάνουν μόνο το νομισματικό χρυσό, τη 'συναλλαγματική θέση' στο ΔΝΤ, τα 'ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα' και τις απαιτήσεις της ΤτΕ σε ξένο νόμισμα έναντι κατοίκων χωρών εκτός Ευρωζώνης. Αντίθετα δεν περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών εκτός Ευρωζώνης, τις απαιτήσεις σε συναλλάγμα και σε ευρώ έναντι κατοίκων της Ευρωζώνης και τη συμμετοχή της ΤτΕ στο κεφάλαιο και στα συναλλαγματικά διαθέσιμα της ΕΚΤ.

4. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2006

Τον Ιανουάριο, στο πλαίσιο του Πρώτου Παγκόσμιου Φόρουμ για την Επιχειρηματικότητα, παρουσιάστηκε η Παγκόσμια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα για το 2006 του Global Entrepreneurship Monitor (GEM)⁷. Το GEM αποτελεί το μοναδικό πρόγραμμα που παρέχει συγκριτική αξιολόγηση (benchmarking) του επιπέδου της επιχειρηματικότητας σε διάφορες χώρες του πλανήτη, με εναρμονισμένες μεταβλητές μέτρησης. Το 2006 μάλιστα στο πρόγραμμα συμμετείχαν 42 χώρες, οι περισσότερες από κάθε άλλη φορά, καλύπτοντας έναν πληθυσμό πάνω από 4 δισεκ. άτομα παγκοσμίως. Το IOBE, ο εθνικός εκπρόσωπος της Ελλάδας στο ερευνητικό consortium του GEM από το 2003, είναι υπεύθυνο τόσο για την επεξεργασία των εθνικών δεδομένων που περιλαμβάνονται στην κοινή βάση δεδομένων, όσο και για την έκδοση ετήσιας εθνικής έκθεσης για την επιχειρηματικότητα. Ήδη έχουν εκδοθεί τρεις εκθέσεις μέχρι σήμερα και προετοιμάζεται η επόμενη.

Σύμφωνα με τα συνολικά αποτελέσματα, όπως προκύπτουν από την επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων, στην Ελλάδα κατά το 2006 ένα **7,9% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών βρισκόταν στα αρχικά στάδια έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης)**. Πρόκειται για

τον δεύτερο κατά σειρά χρόνο που καταγράφεται αυξητική πορεία της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων, αφού το 2005 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 6,5% (5,8% το 2004). Υπενθυμίζεται ότι σε αυτήν την ομάδα επιχειρηματιών εντάσσονται: α) τα άτομα που είχαν ξεκινήσει κάποιες προκαταρτικές ενέργειες στην κατεύθυνση έναρξης κάποιας επιχείρησης (επίδοξοι επιχειρηματίες), και β) όσοι/όσες είχαν πράγματι ξεκινήσει μια επιχείρηση και είχαν πληρώσει μισθούς για τουλάχιστον τρεις μήνες, αλλά λιγότερο από 42 μήνες (νέοι επιχειρηματίες).

Μάλιστα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το 2006, περίπου ένας στους πέντε επιχειρηματίες αρχικών σταδίων (έναντι ενός στους τέσσερις το 2005) ανήκει στη δεύτερη κατηγορία, δηλαδή σε αυτούς που πράγματι προχώρησαν στην έναρξη του εγχειρήματός τους. Έτσι ένα 2,3% του πληθυσμού 18-64 ετών το 2006 ήταν ιδιοκτήτης (ή συμμετείχε στην ιδιοκτησία) μιας νέας επιχείρησης (κάτω από 3,5 χρόνια ζωής). Αυτό σημαίνει ότι αρκετά από τα - αυξημένα σε αριθμό - άτομα που είχαν χαρακτηριστεί ως επίδοξοι επιχειρηματίες στην περσινή έρευνα πράγματι «πέρασαν» στη φάση της υλοποίησης του εγχειρήματός τους. Έτσι η υπόθεση που είχε γίνει τότε για αναμενόμενη αυξημένη εισροή στην επόμενη κατηγορία «επιχειρηματικότητας» (νέες επιχειρήσεις 3-42 μηνών λειτουργίας), επιβεβαιώνεται στη φετινή έρευνα.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, με αυτήν την επίδοση, η Ελλάδα κατατάσσεται περίπου

⁷ Υπενθυμίζεται ότι το GEM είναι ένα ερευνητικό πρόγραμμα που διεξάγεται σε ένα ευρύ πλήθος χωρών παγκοσμίως, μελετώντας την επιχειρηματικότητα σε διαχρονική βάση και συγκριτικά για τις εξεταζόμενες χώρες.

στη μέση της σχετικής κλίμακας (στην 19^η θέση σε 42 χώρες), ωστόσο είναι η 4^η ευρωπαϊκή (σε 21 χώρες αντιστοίχως), κερδίζοντας κάποιες θέσεις σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Αν και στις προηγούμενες έρευνες του GEM, η σχέση του επιπέδου επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων και της οικονομικής ανάπτυξης ήταν μάλλον αμφίσημη (υψηλή επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων σε χώρες με διάφορα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης), στη φετινή έρευνα προκύπτει μια σαφέστερη διάκριση, τουλάχιστον στα άκρα της κατάταξης. Έτσι το 2006, αναπτυσσόμενες χώρες (Περου Κολομβία, Φιλιππίνες) καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις της κατάταξης, εμφανίζοντας υψηλή επιχειρηματικότητα παγκοσμίως, ενώ αναπτυγμένες χώρες (Βέλγιο, Ιαπωνία, Σουηδία) βρίσκονται στο κάτω άκρο με χαμηλή επιχειρηματικότητα. Γενικά πάντως οι 7 πρώτες χώρες με την υψηλότερη επιχειρηματικότητα, έχουν κατά κεφαλήν ετήσιο ΑΕΠ κάτω από 10000\$, ενώ η Αυστραλία (9^η θέση) είναι η πρώτη αναπτυγμένη χώρα που εμφανίζεται στη σχετική κατάταξη.

Η θετική εξέλιξη ως προς την επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων συμβαδίζει όμως με μιαν αντιστροφή της τάσης σταθερής μείωσης της **επιχειρηματικότητας ανάγκης** που χαρακτήριζε την προηγούμενη τριετία. Υπενθυμίζεται ότι γίνεται εννοιολογική διάκριση στα κίνητρα που ωθούν στη ανάληψη επιχειρηματικής δράσης. Στο πλαίσιο αυτό έχει οριστεί ως επιχειρηματικότητα ανάγκης η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω έλλειψης καλύτερων επιλογών για εργασία (εμπεριέχει και την μη ικανοποίηση από την παρούσα εργασία) και όχι λόγω προσπάθειας εκμετάλλευσης κάποιας επιχειρημα-

τικής ευκαιρίας που γίνεται αντιληπτή στο οικονομικό περιβάλλον. Το ποσοστό αυτού του είδους επιχειρηματικότητας ανέβηκε στο 20,7% το 2006 (ενώ ήταν 14,2% το 2005), επίδοση με την οποία η Ελλάδα κατατάσσεται σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις παγκοσμίως και την 3η χαμηλότερη στην Ευρώπη. Επομένως η άνοδος της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων που καταγράφεται το 2006 είναι αποτέλεσμα - σε έναν βαθμό - της σημαντικής ανόδου των επιχειρηματιών ανάγκης. Τις υψηλότερες επιδόσεις στην επιχειρηματικότητα ευκαιρίας (σε ποσοστά άνω του 90% της συνολικής επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων) παρουσιάζουν η Δανία, Νορβηγία, Μαλαισία και Ολλανδία, ενώ κοντά σε αυτές κατατάσσεται και η Αυστραλία.

Σε ότι αφορά γενικά την **καθιερωμένη επιχειρηματικότητα**, τα άτομα δηλαδή ηλικίας 18-64 ετών που συμμετέχουν στην ιδιοκτησία μιας επιχείρησης που λειτουργεί πάνω από 42 μήνες, αυτή παραμένει υψηλή (λόγω και της αυτοαπασχόλησης) και διατηρεί την Ελλάδα στην 1^η θέση στην Ευρώπη. Συνολικά, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κατηγορίες επιχειρηματιών, περίπου ένα 16% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών δηλώνει ότι τη στιγμή της έρευνας ήταν ο ιδιοκτήτης (ή συνιδιοκτήτης) μιας επιχείρησης της οποίας τη διοίκηση συμμετέχει, ή ήταν αυτοαπασχολούμενο, ή πουλούσε αγαθά / υπηρεσίες σε τρίτους (μέσος ευρωπαϊκός όρος στο 10%).

Από τα υπόλοιπα στοιχεία της φετινής έρευνας μπορούν να σημειωθούν:

- Ένα 14,2% του πληθυσμού 18-64 ετών δηλώνει ότι **έχει σκοπό να ξεκινήσει**

μια επιχείρηση (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης) τα επόμενα τρία χρόνια (15,4% το 2005). Πρόκειται για επίδοση που υπερτερεί του ευρωπαϊκού μέσου (στο 11% περίπου) και προοιωνίζεται τουλάχιστον τη διατήρηση μιας σταθερής εισροής στην εκδήλωση νέας επιχειρηματικότητας τα επόμενα χρόνια.

- Ένα 2,7% του πληθυσμού 18-64 ετών δηλώνει ότι **έχει διακόψει τη λειτουργία ή έκλεισε μια επιχείρηση που κατείχε και συμμετείχε στη διοίκηση**, ή έχει σταματήσει οποιαδήποτε μορφή αυτοαπασχόλησης ή πώλησης αγαθών ή υπηρεσιών σε τρίτους, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης χρονιάς. Αν και περιορίζεται οριακά έναντι του 2005 (2,9%), εξακολουθεί να υπερτερεί από το μέσο ευρωπαϊκό, ωστόσο συνδέεται με την υψηλότερη επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων: αυξημένος αριθμός επίδοξων ή νέων εγχειρημάτων σε σχέση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες δημιουργεί και περισσότερες αποτυχίες στην αγορά. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι οικονομικοί λόγοι ήταν η αιτία για το «κλείσιμο» μόνο ενός στα τρία εγχειρήματα. Ένα 30% ακόμα δήλωσε προσωπικούς λόγους, ενώ σχεδόν ένας στους τέσσερις δήλωσε ότι βρήκε άλλη απασχόληση. Χωρίς να μπορεί να επιβεβαιωθεί σαφώς, εκτιμάται ότι πρόκειται για μετάβαση σε μισθωτή απασχόληση.
- Ένα 22% του πληθυσμού **πιστεύει ότι υπάρχουν επιχειρηματικές ευκαιρίες** στην περιοχή όπου ζει και οι οποίες θα μπορούσαν να τύχουν επιχειρηματικής

αξιοποίησης. Το ποσοστό αυτό παρουσιάζει αύξηση σε σχέση με το 2005 (16%), υστερεί όμως κατά πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (36%), κάτι το οποίο δείχνει ότι η «επιχειρηματική χωρητικότητα» στην Ελλάδα εξακολουθεί να είναι πιο περιορισμένη σε σχέση με άλλες χώρες.

- Την ίδια στιγμή οι Έλληνες εξακολουθούν να δηλώνουν - σε ποσοστό 58% το υψηλότερο παγκοσμίως - ότι **ο φόβος της αποτυχίας θα τους απέτρεπε από το να ξεκινήσουν μια επιχειρηματική δραστηριότητα** (ευρωπαϊκός μέσος όρος στο 38%). Αυτό είναι έτσι σταθερά ο ισχυρότερος ανασταλτικός παράγοντας στην εκδήλωση νέας επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.

Ως προς τα χαρακτηριστικά των επίδοξων και νέων εγχειρημάτων που εντοπίστηκαν στην έρευνα του 2006 μπορεί να σημειωθεί ότι:

- Σχεδόν δύο στα τρία νέα εγχειρήματα (64%), όπως άλλωστε συμβαίνει σε όλες τις προηγούμενες μετρήσεις, εκδηλώνονται σε **δραστηριότητες, τελικός πελάτης των οποίων είναι ο καταναλωτής ως φυσικό πρόσωπο** (38% ο μέσος ευρωπαϊκός όρος). Μάλιστα στη φετινή έρευνα εισάγεται μια νέα συγκριτική μεταβλητή μέτρησης που αφορά στο ποσοστό των νέων εγχειρημάτων που σχετίζονται με δραστηριότητα σε κλάδους υψηλής ή μεσαίας τεχνολογίας (κατά ΟΟΣΑ). Μόλις το 7,6% αυτών μπορούν να καταταχθούν σε αυτούς τους εντονότερα τεχνολογικούς κλάδους, επίδοση που υστερεί σε σχέση με τον ευρωπαϊκό

μέσο (8,3%) και φέρνει την Ελλάδα στη 12η θέση στην Ευρώπη (21 χώρες). Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν για άλλη μια φορά την «ρηχότητα» της νέας επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, το γεγονός δηλαδή ότι δεν εκδηλώνεται σε ολόκληρη την «αλυσίδα αξίας» μέχρι το τελικό καταναλωτικό προϊόν, αλλά μόνο στον έσχατο κρίκο αυτής της αλυσίδας. Οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν χαρακτηριστικό χωρών με χαμηλό / μεσαίο επίπεδο ανάπτυξης, αν και στις χώρες με υψηλό επίπεδο ανάπτυξης παραμένει η κύρια κατηγορία δραστηριοτήτων (με μικρότερη όμως ένταση). Αντίθετα τα νέα εγχειρήματα που σχετίζονται με υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, περιορίζονται στο 13% των συνολικών (αν και σε άνοδο σε σχέση με το 2005) έναντι 24% στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

- Το 35% των επιχειρηματιών που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της δραστηριότητάς τους κατά το 2006, δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν εντελώς **νέες τεχνολογίες / διαδικασίες** για την παραγωγή / διάθεση των προϊόντων / υπηρεσιών τους, με την έννοια ότι δεν ήταν διαθέσιμες πριν από ένα χρόνο από τη στιγμή της έρευνας. Η επίδοση αυτή είναι η 2η υψηλότερη σε όλες τις εξεταζόμενες χώρες του GEM, κάτι που υποδηλώνει ότι η τεχνολογική αναβάθμιση αποτελεί βασικό συστατικό των νέων εγχειρημάτων που ξεκινούν στην Ελλάδα, τα οποία έτσι συμβάλλουν στην τεχνολογική αναβάθμιση συνολικά της ελληνικής οικονομίας.
- Ωστόσο από την άλλη πλευρά ο **βαθμός καινοτομικότητας** της νέας επι-

χειρηματικότητας στην Ελλάδα υπό την έννοια της ύπαρξης προϋποθέσεων για λανσάρισμα στην αγορά πραγματικά μοναδικών νέων προϊόντων ή δημιουργίας νέων αγορών (π.χ νησίδες αγοράς), είναι εξαιρετικά περιορισμένος. Εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλός σε σχέση με τις άλλες χώρες, ζήτημα που συνδέεται με την χαμηλή ποιότητα των νέων εγχειρημάτων που επανειλημμένα τονίζεται σε όλες τις εκθέσεις του IOBE. Έτσι, μόλις το 11% των νέων επιχειρηματιών θεωρεί ότι τα προϊόντα / υπηρεσίες που (θα) προσφέρουν είναι εντελώς νέα για όλους τους πελάτες στους οποίους (θα) απευθύνονται, οριακά κάτω από τον αντίστοιχο μέσο όρο των ευρωπαϊκών χωρών (12,5%). Ταυτόχρονα μόλις το 2,8% αυτών δηλώνει ότι εισέρχεται σε μία πραγματικά νέα αγορά όπου δεν υπάρχει κανένας άλλος ανταγωνιστής. Σε νέα μάλιστα συνδυαστική μεταβλητή που εισάγεται το 2006 στην ανάλυση και αφορά στο ποσοστό των νέων εγχειρημάτων που παράγουν ένα προϊόν που δείχνει νέο σε όλους ή μερικούς από τους δυνητικούς πελάτες και ταυτόχρονα λανσάρεται σε μια αγορά με λίγους ή και κανέναν ανταγωνιστή, προκύπτει μια επίδοση της τάξης του 5,7% των νέων εγχειρημάτων, που είναι η 4η χαμηλότερη στις χώρες του GEM.

Συνεπώς επιβεβαιώνεται και πάλι η ανάγκη για ποιοτικότερη επιχειρηματικότητα και νέα εγχειρήματα που εστιάζουν στη γνώση και είναι καινοτομικά (knowledge entrepreneurship). Δεδομένου του υψηλού αριθμού των ατόμων που συμμετέχουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να

Πίνακας 4.1

Συμμετοχή στην επιχειρηματική δραστηριότητα (% ατόμων ηλικίας 18-64 ετών) ανά χώρα 2006

	Επίδοξοι επιχειρηματίες	Νέοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα αρχικών σταδίων*	Καθιερωμένοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα
Αργεντινή	6,4%	4,1%	10,2%	7,0%	16,4%
Αυστραλία	7,3%	5,7%	12,0%	9,1%	20,6%
Βέλγιο	1,8%	1,1%	2,7%	2,1%	4,8%
Βραζιλία	3,5%	8,6%	11,7%	12,1%	23,4%
Καναδάς	4,1%	3,2%	7,1%	5,1%	12,0%
Χιλή	5,7%	3,9%	9,2%	6,8%	15,4%
Κίνα	4,9%	12,0%	15,7%	12,1%	27,2%
Κολομβία	10,9%	12,6%	22,5%	10,4%	31,9%
Κροατία	6,4%	2,5%	8,6%	4,1%	12,5%
Τσεχία	6,4%	2,0%	7,9%	5,4%	12,2%
Δανία	2,9%	2,8%	5,3%	5,3%	10,3%
Φινλανδία	2,9%	2,4%	5,0%	8,2%	13,0%
Γαλλία	3,8%	0,7%	4,4%	1,3%	5,7%
Γερμανία	2,9%	1,7%	4,2%	3,0%	6,8%
Ελλάδα	5,7%	2,3%	7,9%	8,2%	16,1%
Ουγγαρία	3,2%	3,0%	6,0%	6,7%	12,6%
Ισλανδία	8,1%	3,8%	11,3%	7,4%	18,2%
Ινδία	5,4%	5,3%	10,4%	5,6%	15,6%
Ινδονησία	9,6%	11,5%	19,3%	17,6%	35,2%
Ιρλανδία	4,5%	2,9%	7,4%	7,8%	14,5%
Ιταλία	2,2%	1,4%	3,5%	3,0%	6,2%
Τζαμάικα	11,6%	9,2%	20,3%	10,3%	30,1%
Ιαπωνία	1,6%	1,4%	2,9%	4,8%	7,5%
Λετονία	4,0%	2,7%	6,6%	5,7%	12,1%
Μαλαισία	4,9%	6,2%	11,1%	7,3%	18,4%
Μεξικό	4,1%	1,2%	5,3%	2,3%	7,4%
Ολλανδία	3,6%	1,9%	5,4%	6,6%	11,9%
Νορβηγία	5,3%	4,3%	9,1%	6,0%	14,4%
Περου	30,0%	15,1%	40,2%	12,4%	49,6%
Φιλιππίνες	5,0%	15,6%	20,4%	19,7%	39,2%
Ρωσία	3,5%	1,7%	4,9%	1,2%	5,6%
Σιγκαπούρη	2,7%	2,5%	4,9%	3,4%	7,9%
Σλοβενία	2,9%	1,8%	4,6%	4,4%	9,0%
Ν. Αφρική	3,6%	1,7%	5,3%	1,7%	6,9%
Ισπανία	3,0%	4,4%	7,3%	5,5%	12,5%
Σουηδία	2,2%	1,4%	3,5%	5,0%	8,4%
Ταϊλάνδη	4,1%	11,5%	15,2%	17,4%	31,7%
Τουρκία	2,2%	4,0%	6,1%	11,5%	17,0%
Ην. Αραβ. Εμιρ.	1,7%	2,2%	3,7%	1,4%	5,0%
Ην. Βασίλειο	3,2%	2,8%	5,8%	5,4%	10,9%
ΗΠΑ	7,5%	3,3%	10,0%	5,4%	14,7%
Ουρουγουάη	8,4%	4,6%	12,6%	6,9%	19,1%
Μέσος όρος	5,3%	4,6%	9,5%	7,0%	15,9%

* Στην περίπτωση που το άτομο εμπλέκεται σε δύο εγχειρήματα και λογίζεται τόσο ως επίδοξος όσο και νέος επιχειρηματίας, στο άθροισμα προσμετράται μόνο μία φορά, γι' αυτό και παρατηρούνται αποκλίσεις.

παγιωθεί μια νοοτροπία εξοικείωσης στην προοπτική του επιχειρείν. Προσφέροντας τις γνώσεις για τη λειτουργία της αγοράς και τις απαραίτητες δεξιότητες για το ενδεχόμενο άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι νέοι μπορούν να προετοιμαστούν καλύτερα ώστε να αυξηθεί η πιθανότητα για τη δημιουργία εγχειρημάτων που ενσωματώνουν τη γνώση. Έτσι μπορούν να πολλαπλασιαστούν τα εγχειρήματα υψηλότερης ποιότητας με μεγαλύτερες

δυνατότητες σε όρους ανταγωνιστικότητας, απασχόλησης και συνολικής αναβάθμισης της ελληνικής οικονομικής δραστηριότητας.

Επισημαίνεται ότι η ελληνική ετήσια έκθεση με εκτενή ανάλυση των ελληνικών δεδομένων σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες αναμένεται να εκδοθεί από την ερευνητική ομάδα του IOBE αργότερα μέσα στο 2007.

5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Το παράρτημα που ακολουθεί, χωρίζεται σε δύο μέρη, έτσι ώστε στην παρούσα έκθεση του IOBE να ενσωματωθεί το μοντέλο που ακολουθείται πλέον στο πλαίσιο παρακολούθησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας:

A) Το α' μέρος του παραρτήματος περιλαμβάνει τις επιδόσεις των χωρών – μελών της Ε.Ε. των 25 στους 14 διαρθρωτικούς δείκτες που συνθέτουν τη συνοπτική λίστα (short list) δεικτών που χρησιμοποιούνται πλέον από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την παρακολούθηση της υλοποίησης των στόχων της Λισσαβόνας από κάθε χώρα-μέλος και την πορεία των διαρθρωτικών αλλαγών των αντίστοιχων οικονομιών. Η σύνθεση της συνοπτικής λίστας θα παραμείνει σταθερή μέχρι το 2007

B) Το β' μέρος περιλαμβάνει μία επιλογή από τους υπόλοιπους δείκτες που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2000 σε μια προσπάθεια να τροφοδοτηθούν οι εθνικές κυβερνήσεις με ένα σύνολο από σαφείς διακριτούς και εύκολα μετρήσιμους δείκτες που αποτυπώνουν το βαθμό διαρθρωτικής προσαρμογής κάθε χώρας-μέλους. Οι δείκτες αυτοί αποτελούν έτσι (μαζί προφανώς με τους 14 παραπάνω δείκτες), την ευρεία λίστα (long list) των δεικτών που η Eurostat παρακολουθεί και εναρμονίζει σε συστηματική βάση για την Ε.Ε των 25

*Βασικός στόχος του συνόλου των διαρθρωτικών δεικτών είναι να καταγραφεί η πρόοδος, που έχει σημειωθεί σε πέντε κρίσιμους τομείς πολιτικής, οι οποίοι αφορούν στην **απασχόληση**, στην **καινοτομία και έρευνα**, στις **αλλαγές στη διάρθρωση της οικονομίας**, στην **κοινωνική συνοχή** και στο **περιβάλλον**. Παράλληλα παρακολουθούνται επιπλέον κάποιοι **βασικοί οικονομικοί δείκτες**, που αποδίδουν το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, εντός του οποίου λαμβάνουν χώρα οι διαρθρωτικές αλλαγές που εφαρμόζονται σε κάθε χώρα - μέλος.*

Κάθε ένας από τους δείκτες που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αποδίδεται γραφικά για το σύνολο των 25 χωρών (όπου υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), ενώ σε πινακοποιημένη μορφή δίνεται η επίδοση της Ελλάδας σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. των 25, της Ε.Ε. των 15 και της Ευρωζώνης (τελευταία αναθεώρηση Eurostat, Φεβρουάριος 2007).

ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

EU25	Ευρωπαϊκή Ένωση
EA12	Ευρωζώνη
BE	Βέλγιο
CZ	Τσεχία
DK	Δανία
DE	Γερμανία
EE	Εσθονία
EL	Ελλάδα
ES	Ισπανία
FR	Γαλλία
IE	Ιρλανδία
IT	Ιταλία
CY	Κύπρος
LV	Λετονία
LT	Λιθουανία
LU	Λουξεμβούργο
HU	Ουγγαρία
MT	Μάλτα
NL	Ολλανδία
AT	Αυστρία
PL	Πολωνία
PT	Πορτογαλία
SI	Σλοβενία
SK	Σλοβακία
FI	Φινλανδία
SE	Σουηδία
UK	Μ. Βρετανία

ΜΕΡΟΣ Α

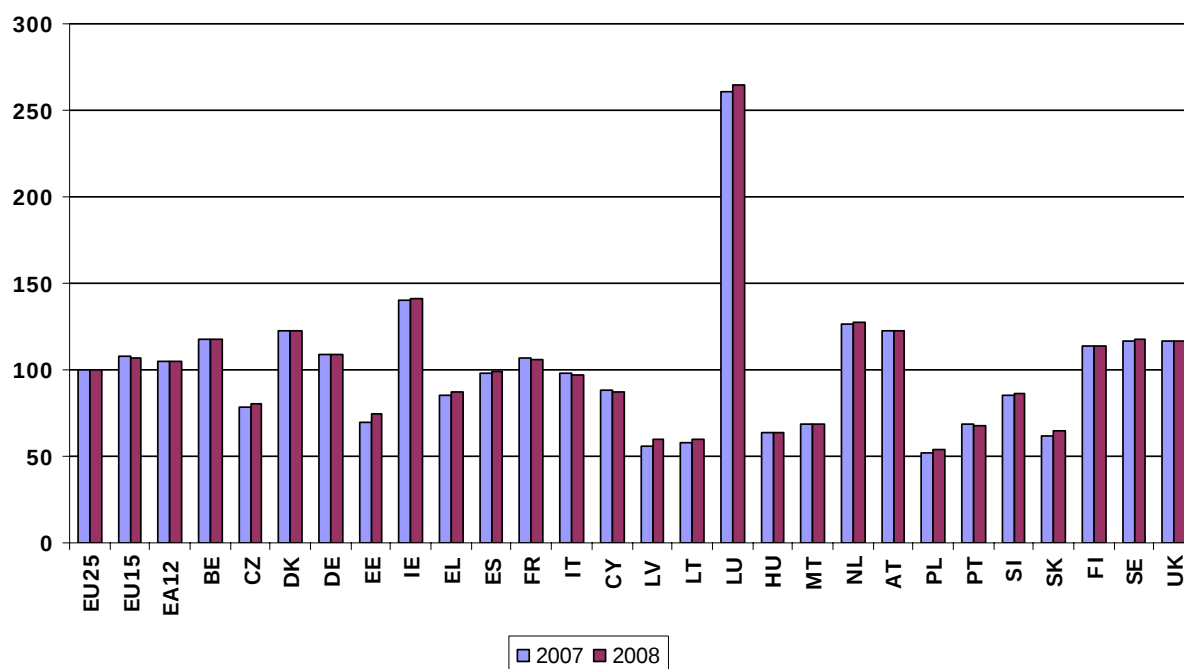
(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΦΘΡΩΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ)

I-A. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

I-1α. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ

(μονάδες αγοραστικής δύναμης, PPS, E.E-25=100)

Οι μονάδες αγοραστικής δύναμης (Purchasing Power Standards, PPS) είναι δείκτες της μέσης αναλογίας των τιμών μεταξύ διαφορετικών χωρών. Η χρήση τους κάνει εφικτή την σύγκρισή του όγκου του κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των χωρών.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU25	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0 f	100,0 f	100,0 f
EU15	109,9	109,7	109,6	109,3	108,9	108,6	108,2	108,0 f	107,4 f	107,2 f
EA12	109,1	108,8	108,5	107,7	107,2	106,4	106,0	105,7 f	105,0 f	104,8 f
Ελλάδα	70,7	72,7	73,2	77,2	80,2	81,4	84,1	84,9 f	85,7 f	86,8 f

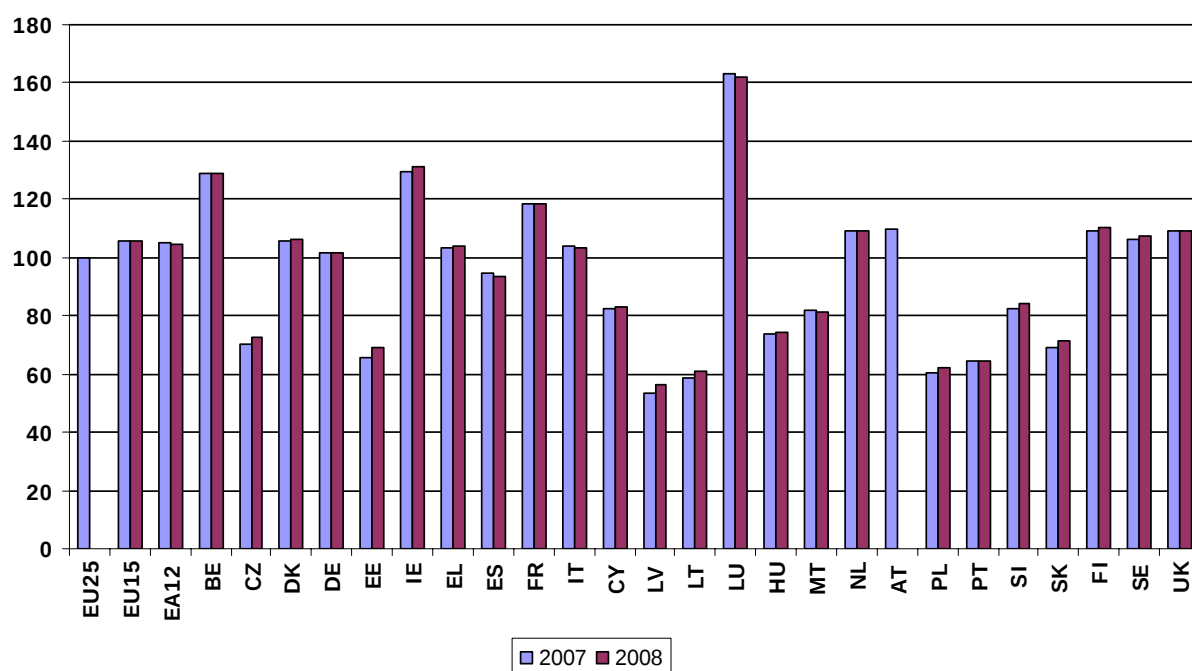
f: πρόβλεψη

Πηγή: Eurostat

I-2α. Παραγωγικότητα Εργασίας ανά απασχολούμενο άτομο

(ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, (ΕΕ-25=100) PPS,/ αριθμό εργαζομένων)

Ο αριθμός των εργαζομένων περιλαμβάνει τους απασχολούμενους και τους αυτό-απασχολούμενους. Περιλαμβάνονται οι μισθωτοί, οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι στρατιωτικοί και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Οι εποχικά απασχολούμενοι και αυτοί που απουσιάζουν από την εργασία τους λόγω ασθένειας, διακοπών, απεργίας και παρακολούθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατά τη διάρκεια της έρευνας περιλαμβάνονται στους απασχολούμενους. Ο καθορισμός αυτός είναι σύμφωνος με το Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (International Labor Organization, ILO)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU25	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0 f	100,0 f	:
EU15	108,5	108,0	107,6	107,1	106,8	106,5	106,4	106,4 f	105,9 f	105,7 f
EA12	109,8	108,9	108,2	107,3	106,9	106,2	106,1	105,9 f	105,2 f	104,8 f
Ελλάδα	87,1 e	90,8 e	92,1 e	97,2 e	99,8 e	98,4 e	101,4 e	102,4 f	103,1 f	104,1 f

e: εκτίμηση

f: πρόβλεψη

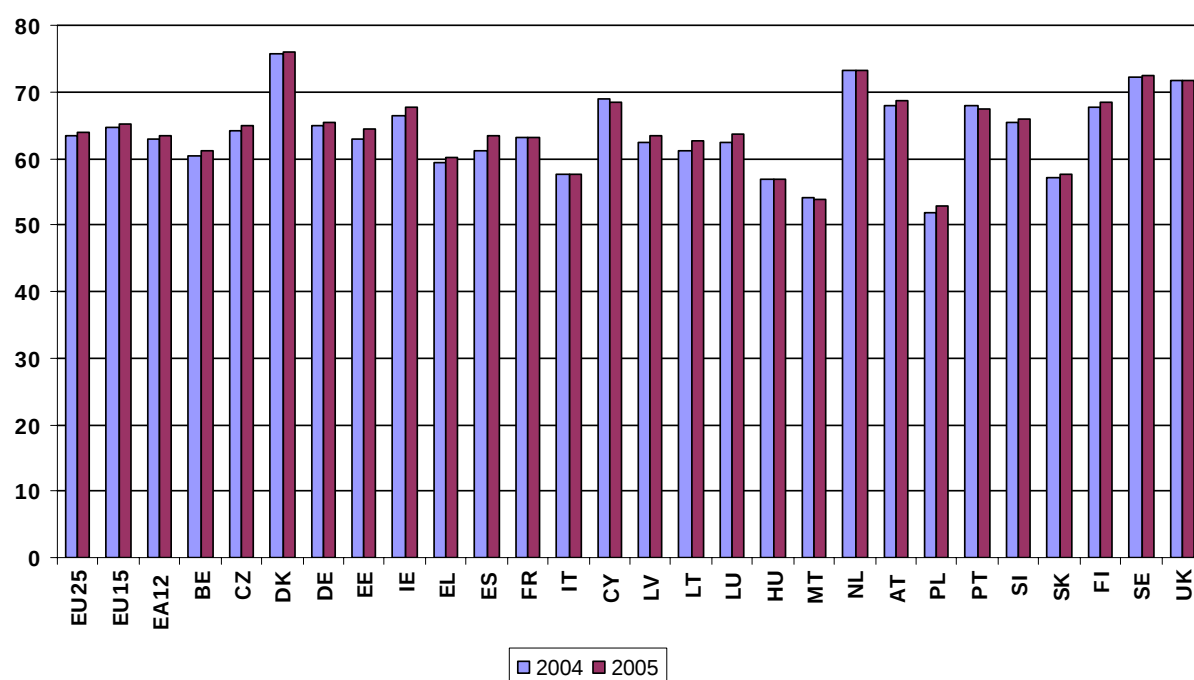
Πηγή: Eurostat

II-A. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

II-1α. Ποσοστό Απασχόλησης

(% απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 15-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού)

Τα εργατικό δυναμικό αποτελείται από άτομα τα οποία κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας εργάζονταν κάνοντας οποιαδήποτε εργασία επί πληρωμή για τουλάχιστον μια ώρα ή έχουν εργασία αλλά απουσίαζαν από αυτή κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Η έρευνα αναφέρεται σε άτομα άνω των 15 ετών. Άτομα τα οποία κατοικούν σε συλλογικές κατοικίες (εστίες, θεραπευτήρια, εκκλησιαστικά ιδρύματα, εργατικές εστίες, ξενώνες κ.τ.λ) καθώς και άτομα που εκπληρώνουν υποχρεωτική στρατιωτική θητεία δεν περιλαμβάνονται στην έρευνα.

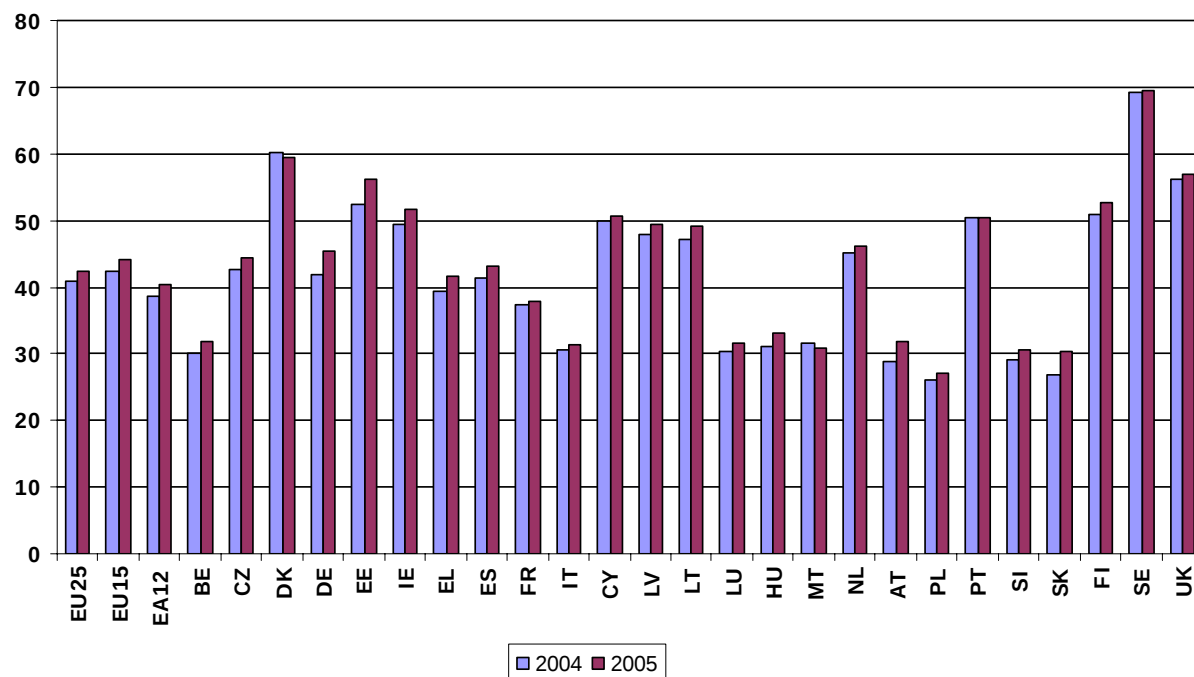

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	60,6	61,2	61,9	62,4	62,8	62,8	62,9	63,3	63,8
EU15	60,7	61,4	62,5	63,4	64,0	64,2	64,3	64,7	65,2
EA12	58,4	59,2	60,4	61,5	62,2	62,4	62,6	63,0	63,5
Ελλάδα	55,1	56,0	55,9	56,5	56,3	57,5	58,7	59,4	60,1
<i>Άντρες</i>									
EU25	70,2	70,6	71,0	71,2	71,3	71,0	70,8	70,9	71,3
EU15	70,6	71,2	72,1	72,8	73,1	72,8	72,7	72,7	72,9
EA12	69,3	69,9	70,8	71,6	72,0	71,7	71,6	71,6	71,8
Ελλάδα	72,1	71,7	71,1	71,5	71,4	72,2	73,4	73,7	74,2
<i>Γυναίκες</i>									
EU25	51,1	51,8	52,9	53,6	54,3	54,7	55,0	55,7	56,3
EU15	50,8	51,6	53,0	54,1	55,0	55,6	56,0	56,8	57,4
EA12	47,7	48,6	50,1	51,4	52,4	53,1	53,6	54,5	55,2
Ελλάδα	39,3	40,5	41,0	41,7	41,5	42,9	44,3	45,2	46,1

Πηγή: Eurostat

Π-2α. Ποσοστό απασχόλησης μεγαλύτερων ηλικιακά ατόμων

(% απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 55-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού)

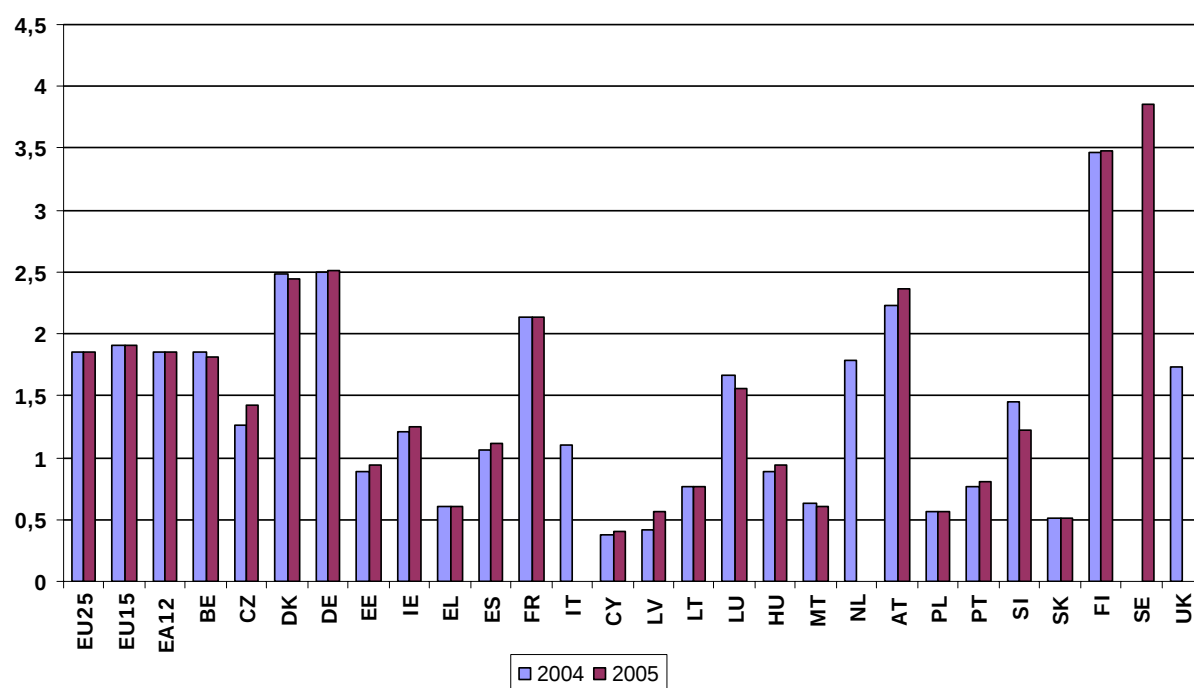

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	35,7	35,8	36,2	36,6	37,5	38,7	40,2	41,0	42,5
EU15	36,4	36,6	37,1	37,8	38,8	40,2	41,7	42,5	44,1
EA12	33,5	33,5	33,9	34,4	35,2	36,5	37,9	38,6	40,4
Ελλάδα	41,0	39,0	39,3	39,0	38,2	39,2	41,3	39,4	41,6
<i>Άντρες</i>									
EU25	46,6	46,6	46,7	46,9	47,7	48,8	50,3	50,7	51,8
EU15	47,2	47,3	47,5	48,0	48,9	50,1	51,6	52,2	53,1
EA12	44,6	44,5	44,5	44,9	45,6	46,7	48,2	48,6	49,7
Ελλάδα	59,1	56,0	55,7	55,2	55,3	55,9	58,7	56,4	58,8
<i>Γυναίκες</i>									
EU25	25,5	25,5	26,3	26,9	27,8	29,2	30,7	31,7	33,7
EU15	26,1	26,3	27,1	28,0	29,1	30,7	32,2	33,2	35,4
EA12	23,0	23,0	23,7	24,3	25,2	26,6	28,0	29,0	31,5
Ελλάδα	24,6	23,5	24,4	24,3	22,9	24,0	25,5	24,0	25,8

Πηγή: Eurostat

III-A. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΈΡΕΥΝΑ

III-1α. Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη σε Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) (% του ΑΕΠ)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	1,8 s	1,8 s	1,8 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s
EU15	1,8 s	1,8 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	2,0 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s
EA12	1,7 s	1,8 s	1,8 s	1,8 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s	1,9 s
Ελλάδα	:	0,5	:	0,7	:	0,6	:	0,6	0,6 p	0,6 p

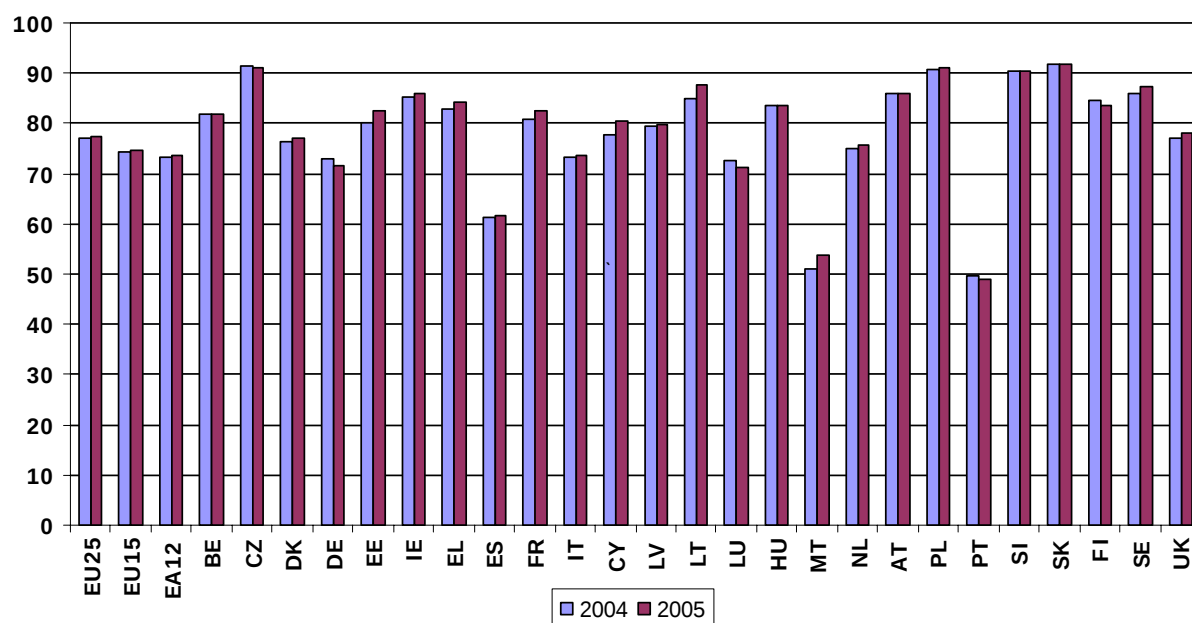
s: Εκτίμηση Eurostat

p: προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Eurostat

III-2α. Επίπεδο μόρφωσης ατόμων ηλικίας 20-24 ετών

(% πληθυσμού 20-24 ετών που έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον την δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	:	74,8 e	76,6	76,5	76,7	76,9	77,1	77,5
EU15	68,1	69,6	:	72,4	73,7	73,6	73,7	73,9	74,2	74,6
EA12	:	:	:	71,5	72,9	72,6	72,7	72,6	73,3	73,5
Ελλάδα	75,3	76,8	76,4	78,6	79,2	80,2	81,1	81,7	83,0	84,1
<i>Αντρες</i>										
EU25	:	:	:	72,2 e	73,7	73,7	74,0	74,2	74,2	74,7
EU15	66,0	67,2	:	69,6	70,6	70,5	70,9	71,1	71,0	71,5
EA12	:	:	:	68,3	69,5	69,2	69,4	69,3	69,6	70,0
Ελλάδα	70,7	72,2	70,6	74,3	73,6	75,3	76,1	76,6	79,2	79,7
<i>Γυναίκες</i>										
EU25	:	:	:	77,3 e	79,5	79,3	79,4	79,5	80,1	80,3
EU15	70,2	71,9	:	75,0	76,7	76,6	76,6	76,7	77,4	77,7
EA12	:	:	:	74,5	76,3	75,9	76,0	75,9	77,0	77,1
Ελλάδα	79,2	80,7	82,1	82,8	84,6	84,8	86,0	86,8	86,8	88,5

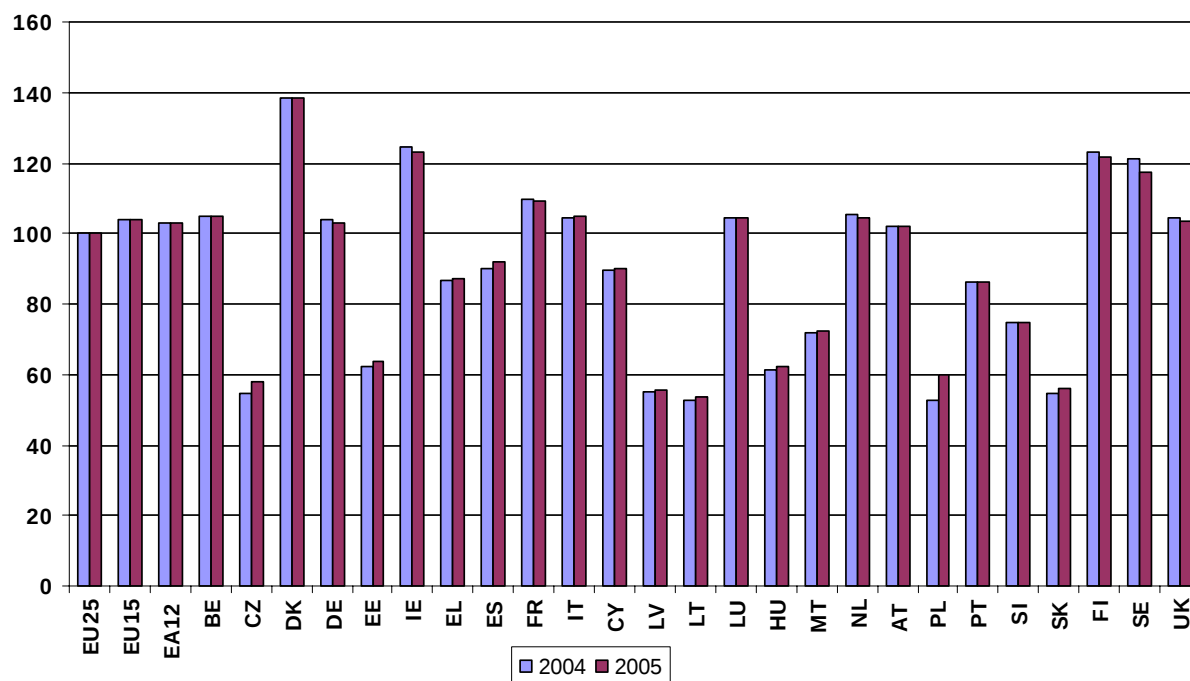
e: εκτίμηση

Πηγή: Eurostat

IV-A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

IV-1α. Συγκριτικά επίπεδα τιμών

(ιδιωτική τελική κατανάλωση, συμπεριλαμβάνονται οι έμμεσοι φόροι E,E-25=100)

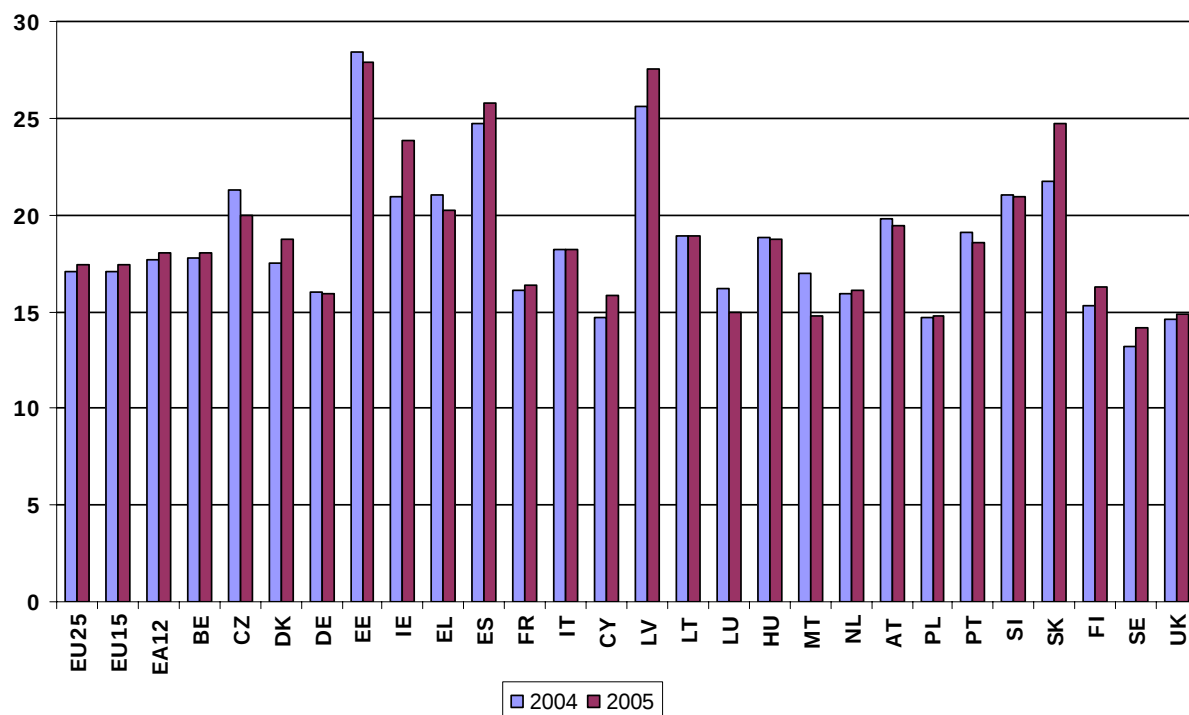
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
EU15	104,4	104,4	104,2	104,3	104,0	103,6	103,8	104,0	104,1	103,8
EA12	106,2	103,1	102,2	101,6	99,9	100,3	101,1	103,0	103,0	102,9
Ελλάδα	86,7	88,0	84,9	87,0	84,0	84,5	82,2	85,4	86,7	87,0

ρ: προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Eurostat

IV-2α. Επιχειρηματικές Επενδύσεις

(ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ιδιωτικών επιχειρήσεων ως % του ΑΕΠ)

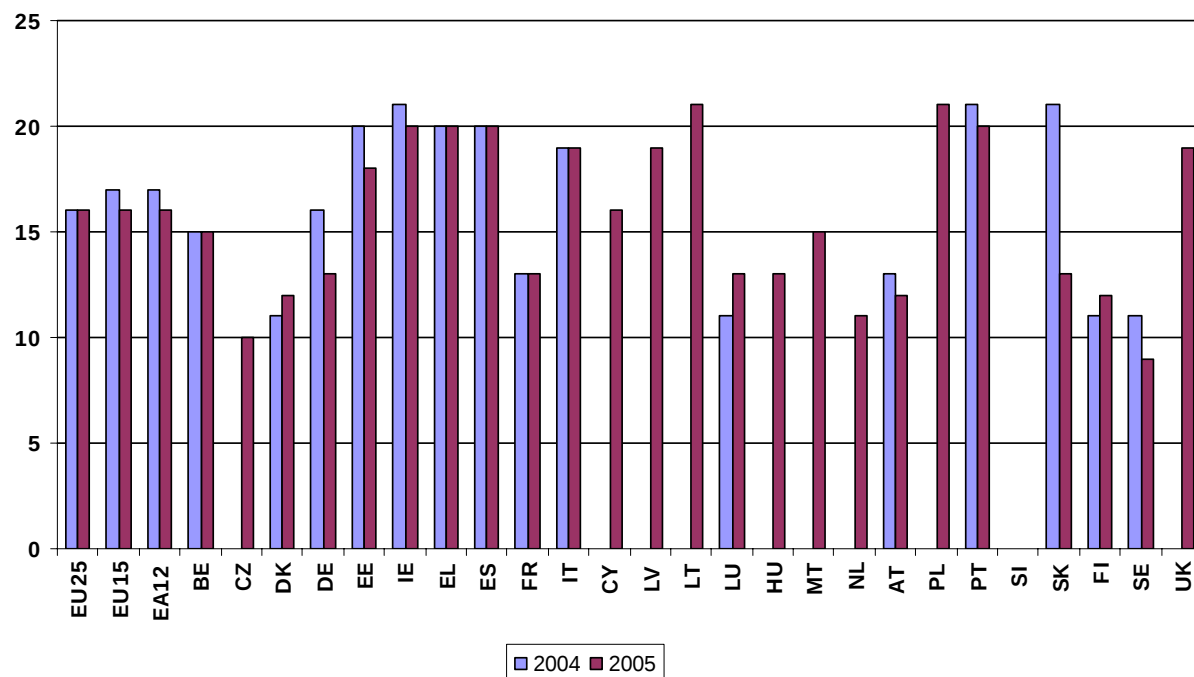
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	:	18,1	18,3	17,8	17,2	16,9	17,1	17,4
EU15	16,9	17,0	17,6	17,9	18,2	17,7	17,2	16,8	17,1	17,4
EA12	17,4	17,5	18,0	18,5	18,9	18,4	17,8	17,5	17,7	18,0
Ελλάδα	16,3	16,4	17,6	19,2	19,1	19,6	19,9	21,2	21,0	20,2

Πηγή: Eurostat

V-A. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

V-1α. Ποσοστό πληθυσμού στο όριο της φτώχειας

(% ατόμων με διαθέσιμο εισόδημα κάτω του 60% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος)

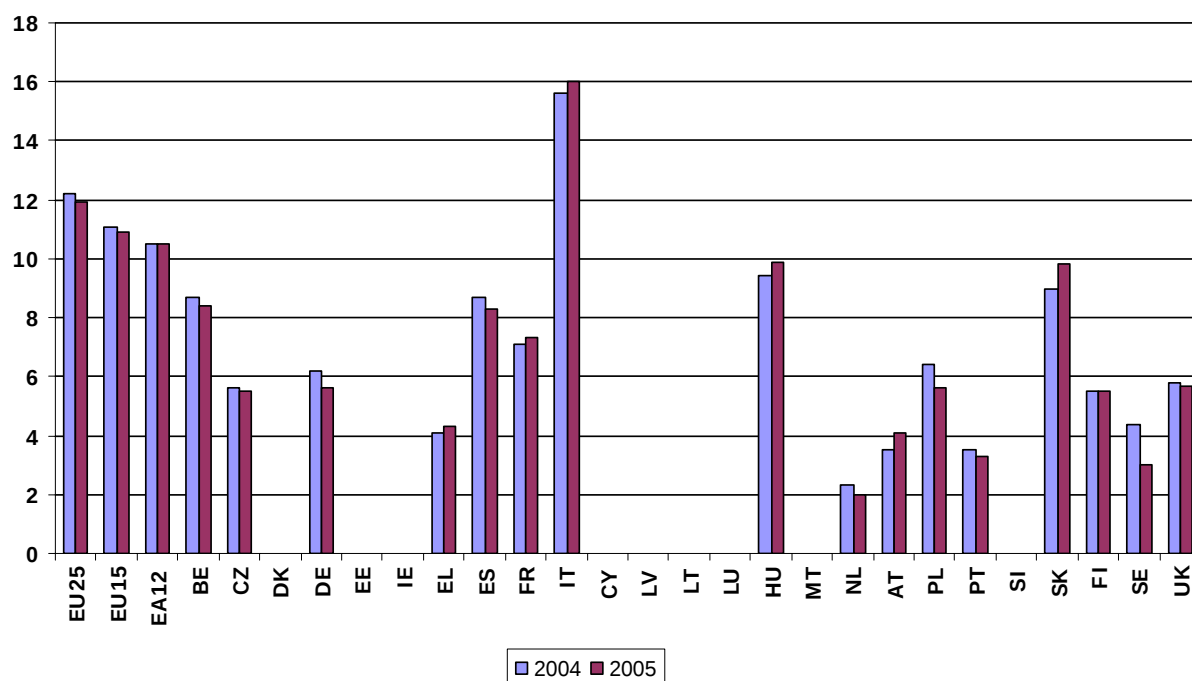

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	15,0 s	16,0 s	16,0 s	16,0 s	:	15,0 s	16,0 s	16,0 s
EU15	16,0 s	15,0 s	16,0 s	15,0 s	15,0 s	:	15,0 s	17,0 s	16,0 s
EA12	16,0 s	15,0 s	15,0 s	15,0 s	15,0 s	:	15,0 s	17,0 s	16,0 s
Ελλάδα	21,0	21,0	21,0	20,0	20,0	:	21,0	20,0	20,0
<i>Άντρες</i>									
EU25	:	14,0 s	15,0 s	15,0 s	15,0 s	:	14,0 s	15,0 s	15,0 s
EU15	15,0 s	14,0 s	15,0 s	15,0 s	:	:	14,0 s	15,0 s	15,0 s
EA12	15,0 s	14,0 s	14,0 s	14,0 s	:	:	14,0 s	15,0 s	14,0 s
Ελλάδα	21,0	20,0	20,0	19,0	19,0	:	20,0	19,0	18,0
<i>Γυναίκες</i>									
EU25	:	16,0 s	17,0 s	17,0 s	17,0 s	:	16,0 s	17,0 s	17,0 s
EU15	17,0 s	16,0 s	17,0 s	16,0 s	:	:	17,0 s	18,0 s	17,0 s
EA12	17,0 s	16,0 s	16,0 s	16,0 s	:	:	16,0 s	18,0 s	17,0 s
Ελλάδα	22,0	22,0	21,0	20,0	22,0	:	21,0	21,0	21,0

s: Εκτίμηση Eurostat

Πηγή: Eurostat

V-2α Διασπορά ποσοστών συνολικής απασχόλησης ανά περιφέρεια
(Συντελεστής διασποράς ποσοστών απασχόλησης μεταξύ περιφερειών της κάθε χώρας, NUTS 2)

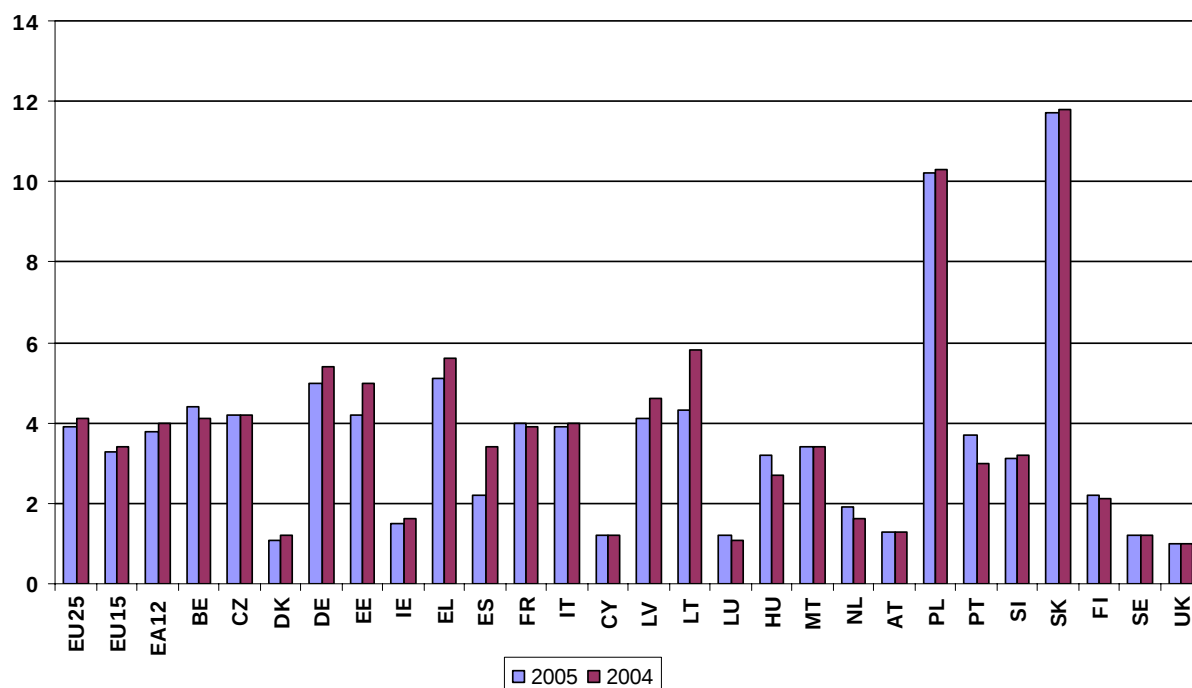
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΕΥ25	13,3	13,4	13,5	13,3	12,9	12,2	11,9
ΕΥ15	13,9	13,4	13,1	12,5	11,9	11,1	10,9
ΕΑ12	13,3	12,9	12,7	12,1	11,5	10,5	10,5
Ελλάδα	5,2	5,1	4,3	3,8	3,2	4,1	4,3
<i>Άντρες</i>							
ΕΥ25	9,3	9,9	10,4	10,5	10,4	10,2	9,7
ΕΥ15	8,8	8,6	8,6	8,3	8,1	8,1	7,9
ΕΑ12	8,3	8,2	8,3	8,0	7,9	7,8	7,8
Ελλάδα	3,4	3,3	2,6	2,0	2,1	2,5	2,9
<i>Γυναίκες</i>							
ΕΥ25	21,0	20,5	20,1	19,6	18,8	17,3	16,9
ΕΥ15	22,7	21,8	21,0	20,1	19,1	17,3	16,9
ΕΑ12	22,4	21,6	20,9	20,0	19,1	17,0	16,8
Ελλάδα	8,9	9,0	8,6	8,2	6,5	8,3	8,4

Πηγή: Eurostat

Υ-3α Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας

(% των ανέργων άνω των 12 μηνών στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού)

Ως άνεργους θεωρούμε τα άτομα τουλάχιστον 15 ετών τα οποία δεν μένουν σε συλλογικές κατοικίες και δεν θα εργαστούν ή θα ξεκινήσουν να εργάζονται τις επόμενες δυο εβδομάδες καθώς ψάχνουν για εργασία. Η διάρκεια ανεργίας ορίζεται ως το χρονικό διάστημα: που ψάχνουν για εργασία (μεγαλύτερο των 12 μηνών)

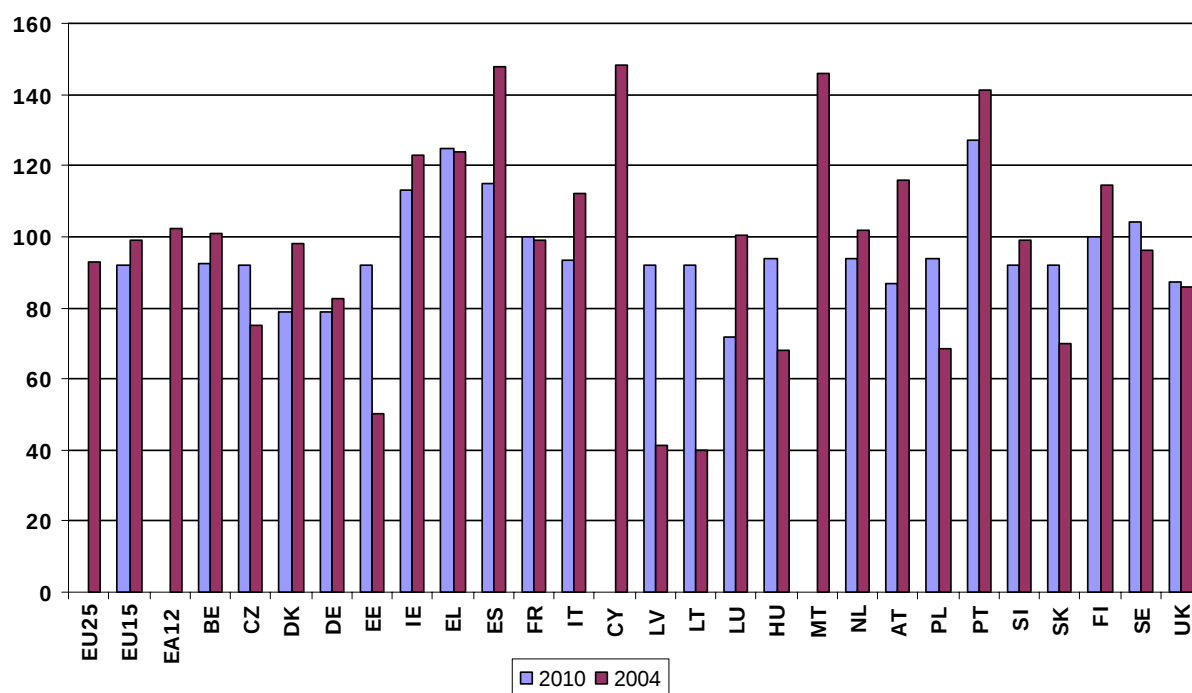

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	4,4	4,1	3,9	3,8	3,9	4,1	4,1	3,9
EU15	4,9	4,8	4,4	3,9	3,4	3,1	3,1	3,3	3,4	3,3
EA12	5,4	5,4	5,0	4,5	3,9	3,6	3,6	3,9	4,0	3,8
Ελλάδα	5,2	5,3	5,8	6,5	6,2	5,5	5,3	5,3	5,6	5,1
<i>Άντρες</i>										
EU25	:	:	3,6	3,4	3,3	3,2	3,3	3,6	3,6	3,5
EU15	4,1	4,0	3,6	3,2	2,8	2,6	2,6	2,9	3,0	2,9
EA12	4,1	4,2	3,8	3,4	3,0	2,8	2,9	3,2	3,4	3,3
Ελλάδα	2,7	2,8	3,1	3,8	3,6	3,3	3,1	3,0	3,0	2,6
<i>Γυναίκες</i>										
EU25	:	:	5,5	5,1	4,8	4,6	4,6	4,7	4,7	4,5
EU15	6,0	5,9	5,5	4,8	4,3	3,8	3,8	3,9	4,0	3,7
EA12	7,2	7,1	6,6	5,9	5,2	4,6	4,6	4,8	4,9	4,6
Ελλάδα	9,3	9,2	10,0	10,7	10,2	9,1	8,6	8,9	9,4	8,9

Πηγή: Eurostat

VI-A. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

VI-1α. Εκπομπές αερίων που σχετίζονται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου (ποσοστιαία μεταβολή από το έτος βάσης ως προς τους στόχους του Κιότο, σε ισοδύναμα CO₂)

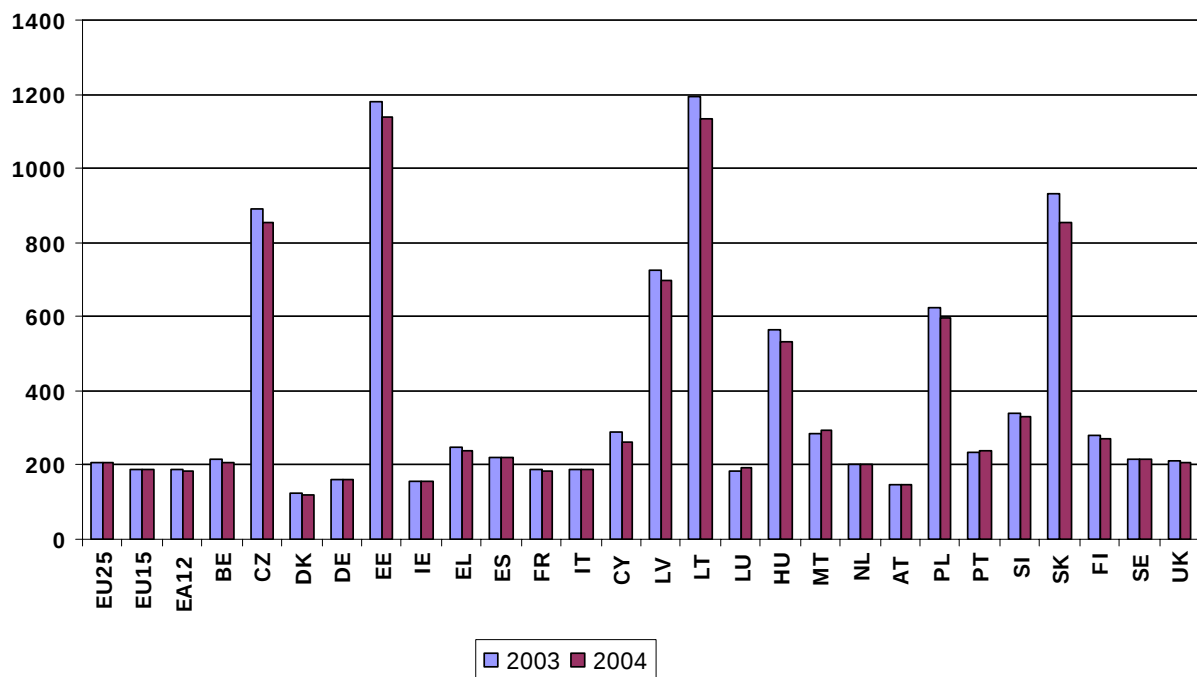
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2010
EU25	94,2	92,8	92,3	90,8	90,7	91,7	90,9	92,4	92,7	:
EU15	99,2	97,8	98,1	96,5	96,8	97,8	97,4	98,8	99,1	92,0
EA12	99,4 s	98,7 s	99,4 s	98,7 s	99,2 s	100,2 s	100,2 s	101,7 s	102,2 e	:
Ελλάδα	105,1	109,6	114,2	114,1	118,6	120,0	119,8	123,6	123,9	125,0

s: Εκτίμηση Eurostat

Πηγή: Eurostat

VI-2α. Ενεργειακή ένταση της οικονομίας

(ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας ως προς ΑΕΠ (σταθερές τιμές 1995), kilogram ισοδύναμου πετρελαίου (kgoe) ανά 1000 €)

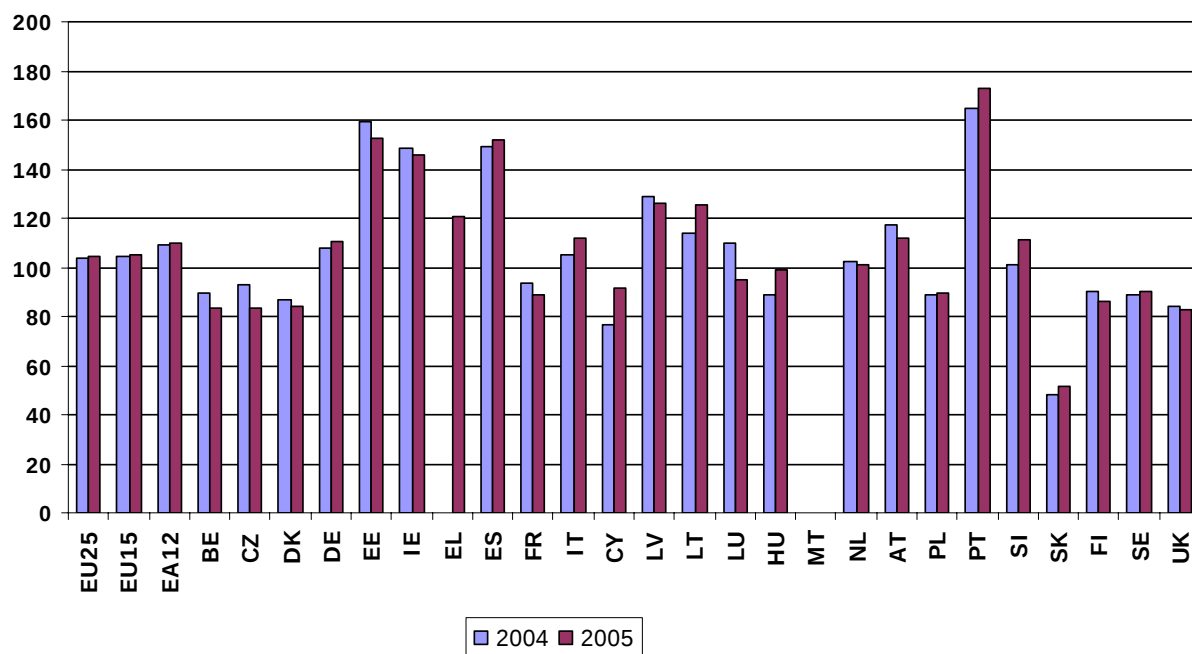

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
EU25	230,4	235,0	227,6	224,2	214,9	208,8	209,7	206,5	207,6	204,9
EU15	205,4	209,4	202,7	201,0	195,7	190,5	191,4	188,4	189,5	187,5
EA12	199,0	202,7	198,3	196,6	192,0	188,6	190,0	184,9	186,3	184,7
Ελλάδα	268,5	276,1	268,3	272,7	262,5	263,6	260,6	258,0	247,8	240,4

Πηγή: Eurostat

VI-3α. Όγκος μεταφερόμενων εμπορευμάτων

(ως προς τον ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές 1995, σε τόνους ανά χλμ, Δείκτης 1995=100)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	99,2 s	101,0 s	101,4 s	100,5 s	100,1 s	98,9 s	99,7 s	98,9 s	103,8 s	104,7 s
EU15	99,9 s	101,1 s	102,3 s	102,1 s	101,9 s	101,0 s	101,4 s	99,7 s	104,5 s	104,8 s
EA12	99,9 s	101,3 s	103,4 s	104,0 s	104,3 s	104,0 s	104,7 s	102,9 s	109,1 s	109,8 s
Ελλάδα	117,3	128,6	141,0	141,7	:	:	:	108,0	:	120,8

s: Εκτιμήσεις Eurostat

Πηγή: Eurostat

ΜΕΡΟΣ Β

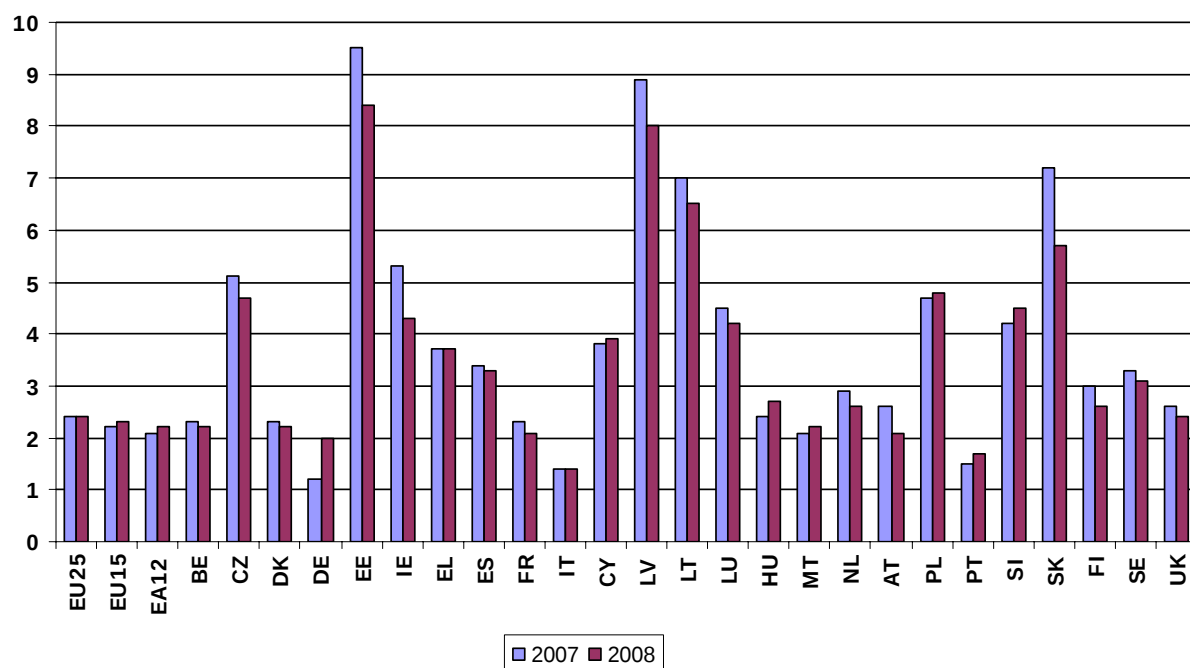
(ΑΛΛΟΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ)

I-B. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

I-1β. Ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ σε σταθερές τιμές 1995

(% μεταβολής σε σχέση με το προηγούμενο έτος)

Η μέτρηση της μεταβολής του όγκου ΑΕΠ γίνεται μέσω του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές. Η επίπτωση από τις μεταβολές του επιπέδου των τιμών (πληθωρισμός) απαλείφονται.

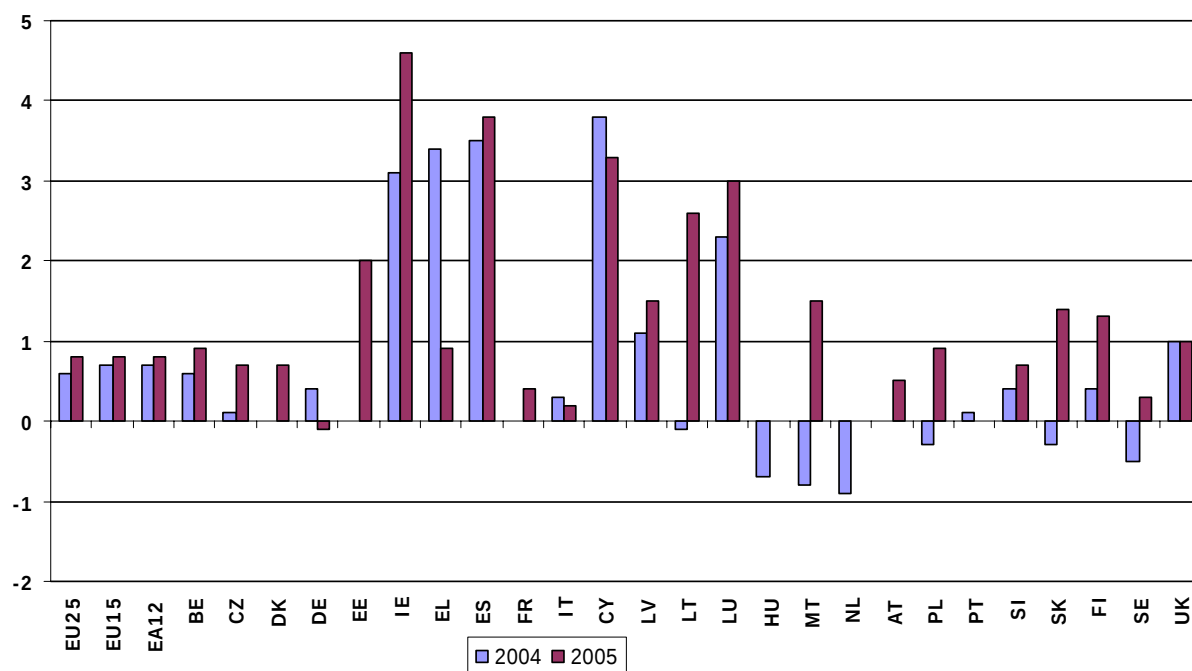

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU25	3,9	2,0	1,2	1,3	2,4	1,7	2,8 f	2,4 f	2,4 f
EU15	3,9	1,9	1,1	1,1	2,3	1,5	2,6 f	2,2 f	2,3 f
EA12	3,9	1,9	0,9	0,8	2,0	1,4	2,6 f	2,1 f	2,2 f
Ελλάδα	4,5	5,1	3,8	4,8	4,7	3,7	3,8 f	3,7 f	3,7 f

f: πρόβλεψη,

Πηγή: Eurostat

I-2β. Μεταβολή της απασχόλησης (ετήσια μεταβολή της συνολικής απασχόλησης)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	0,7	1,1	1,6	1,3	1,6	1,3	0,5	0,4	0,6	0,8
EU15	0,6	1,0	1,7	1,9	2,2	1,4	0,7	0,5	0,7	0,8
EA12	0,6	0,9	1,9	2,0	2,4	1,5	0,7	0,4	0,7	0,8
Ελλάδα	-0,4 e	-0,5 e	2,9 e	0,3 e	0,5 e	0,3 e	0,2 e	1,5 e	3,4 e	0,9 e
<i>Αντρες</i>										
EU25	:	:	1,1	0,7	1,0	0,9	0,0	0,1	0,2	0,6
EU15	0,1	0,7	1,2	1,3	1,5	1,0	0,1	0,1	0,1	0,4
EA12	0,1	0,6	1,2	1,3	1,9	1,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Ελλάδα	-1,0 e	-1,2 e	3,6 e	-0,4 e	0,1 e	0,4 e	-0,4 e	1,0 e	2,8 e	0,6 e
<i>Γυναίκες</i>										
EU25	:	:	2,3	2,0	2,4	1,9	1,2	0,8	1,2	1,1
EU15	1,3	1,3	2,4	2,6	3,1	2,0	1,5	0,9	1,5	1,2
EA12	1,3	1,4	2,8	2,9	3,1	2,3	1,6	1,1	1,6	1,3
Ελλάδα	0,6 e	0,7 e	1,8 e	1,5 e	1,2 e	0,1 e	1,2 e	2,4 e	4,4 e	1,4 e

e: εκτίμηση

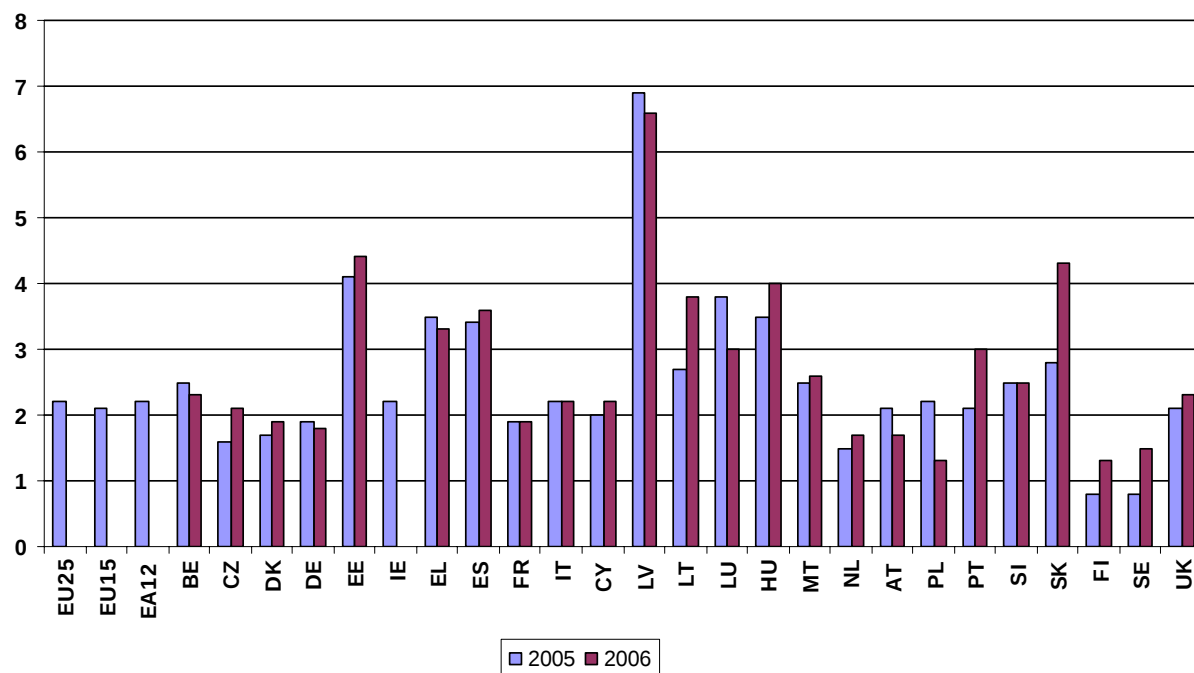
Πηγή: Eurostat

I-3β. Πληθωρισμός

(ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Εν.Δ.Τ.Κ)

Οι εναρμονισμένοι Δείκτες Τιμών Καταναλωτή καταρτίστηκαν με στόχο την διεθνή σύγκριση των μεταβολών στις τιμές των καταναλωτών (πληθωρισμού).

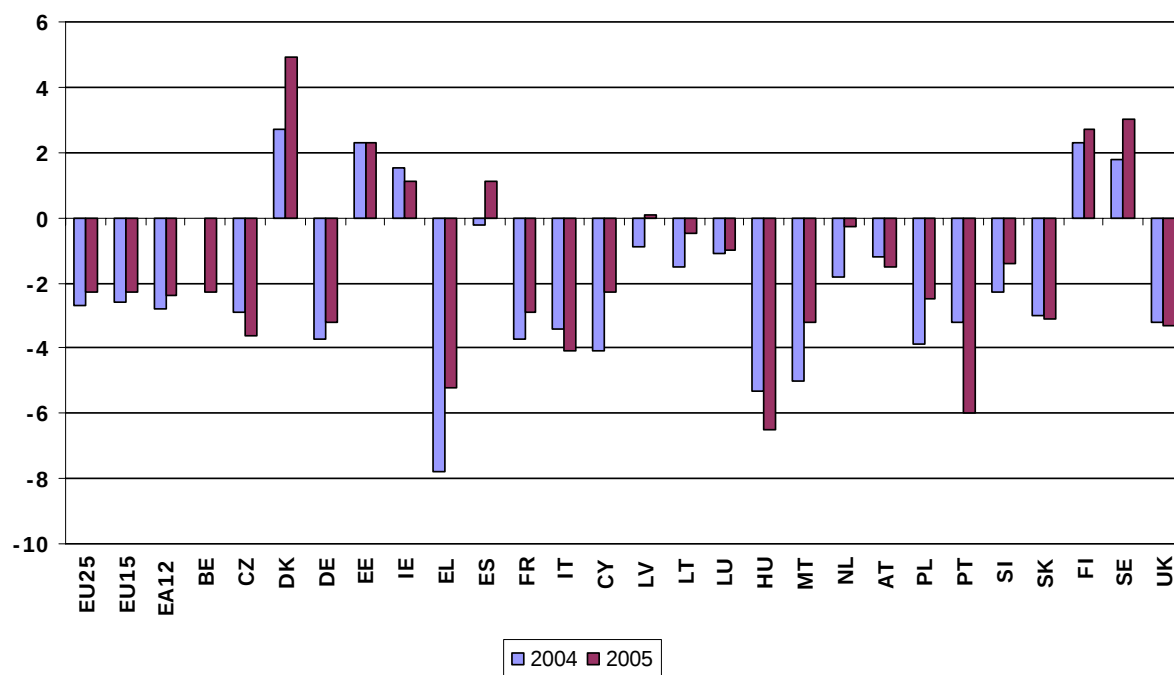
Οι Εν.Δ.Τ.Κ χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με σκοπό την παρακολούθηση του πληθωρισμού στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) καθώς και την εκτίμηση του πληθωρισμού σύγκλισης.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU25	2,1	1,6	2,4	2,5	2,1	1,9	2,1	2,2	:
EU15	1,3	1,2	1,9	2,2	2,1	2,0	2,0	2,1	:
EA12	1,2	1,1	2,1	2,4	2,3	2,1	2,1	2,2	:
Ελλάδα	4,5	2,1	2,9	3,7	3,9	3,4	3,0	3,5	3,3

Πηγή: Eurostat

I-4β. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (ως % του ΑΕΠ)

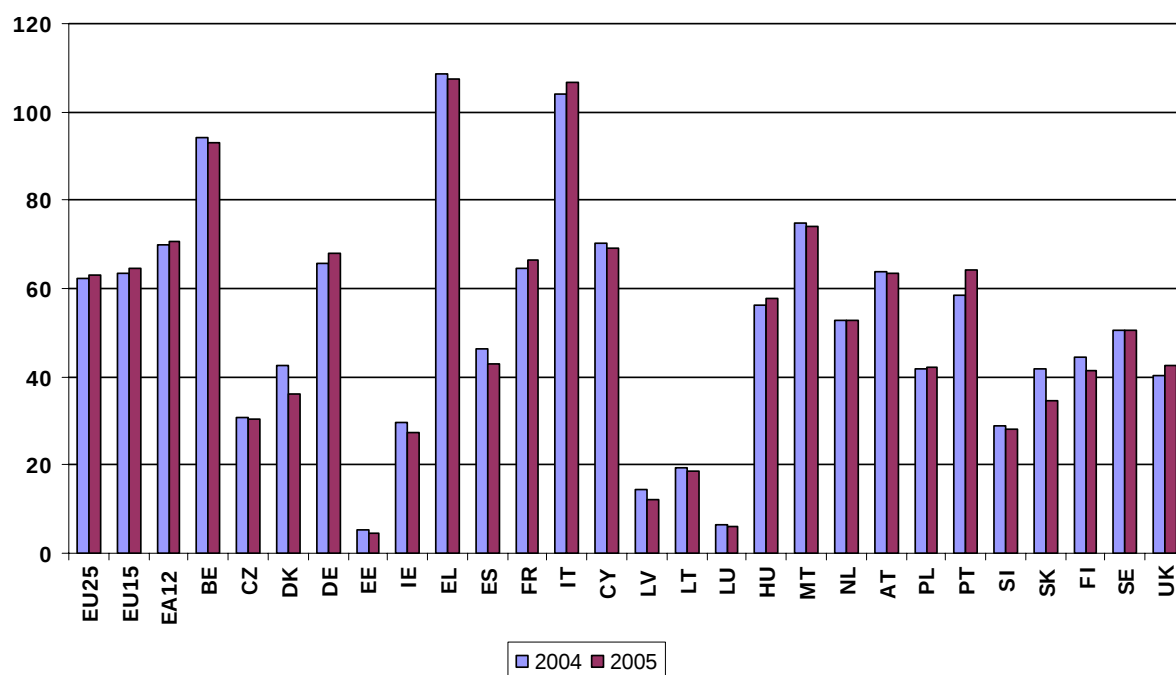

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	:	0,4	-1,3	-2,3	-3,0	-2,7	-2,3
EU15	-2,5	-1,7	-0,8	0,5	-1,1	-2,2	-2,9	-2,6	-2,3
EA12	-2,6	-2,2	-1,3	0,0	-1,8	-2,5	-3,1	-2,8	-2,4
Ελλάδα	-6,0	-4,2	-3,3	-4,0	-4,9	-5,2	-6,1	-7,8	-5,2

Πηγή: Eurostat

I-5β. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (ως % του ΑΕΠ)

Το χρέος Γενικής Κυβέρνησης καθορίζεται ως το απόθεμα του ακαθάριστου χρέους στο τέλος του έτους σε ονομαστικές τιμές.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	67,5	66,7	62,9	62,0	60,4	62,0	62,4	63,2
EU15	71,0	68,9	67,9	64,1	63,1	61,5	63,0	63,3	64,5
EA12	74,9	74,2	72,7	70,4	69,3	68,2	69,3	69,8	70,8
Ελλάδα	108,2	105,8	105,2	114,0	114,4	110,7	107,8	108,5	107,5

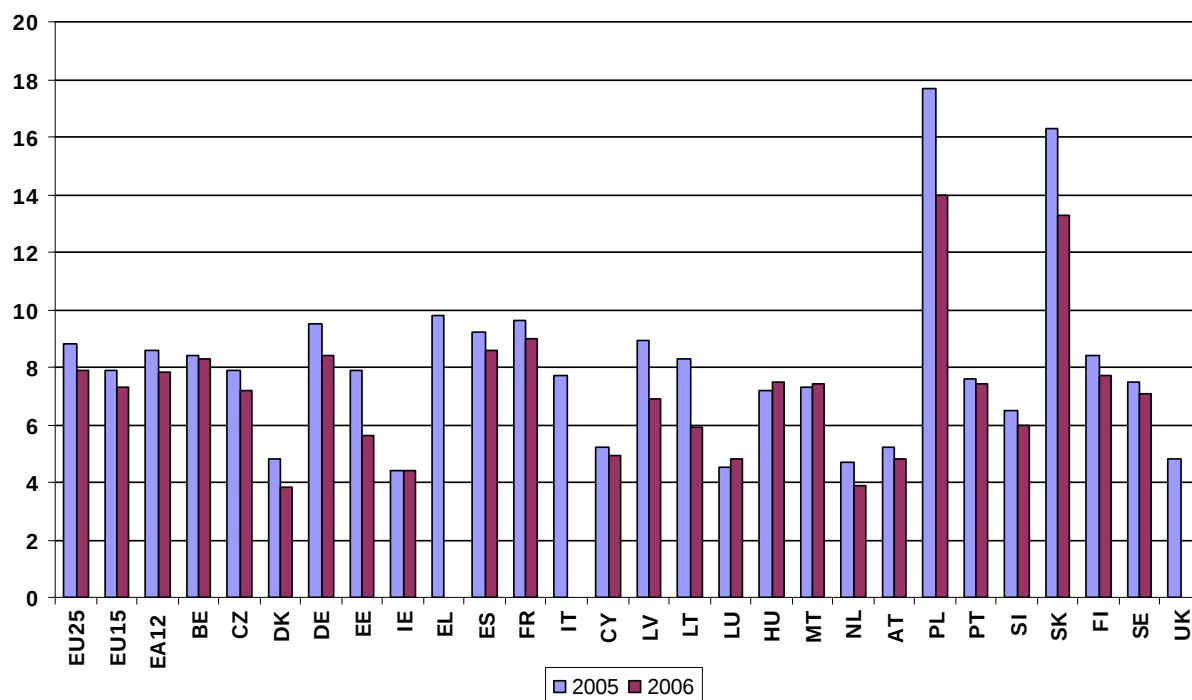
Πηγή: Eurostat

II-B. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

II-1β. Ποσοστό Ανεργίας

(άνεργοι ως μερίδιο του εργατικού δυναμικού), εποχικά εξομαλυνμένα στοιχεία

Ως άνεργους θεωρούμε τα άτομα τουλάχιστον 15 ετών τα οποία δεν μένουν σε συλλογικές κατοικίες και δεν θα εργαστούν ή θα ξεκινήσουν να εργάζονται τις επόμενες δυο εβδομάδες καθώς ψάχνουν για εργασία.

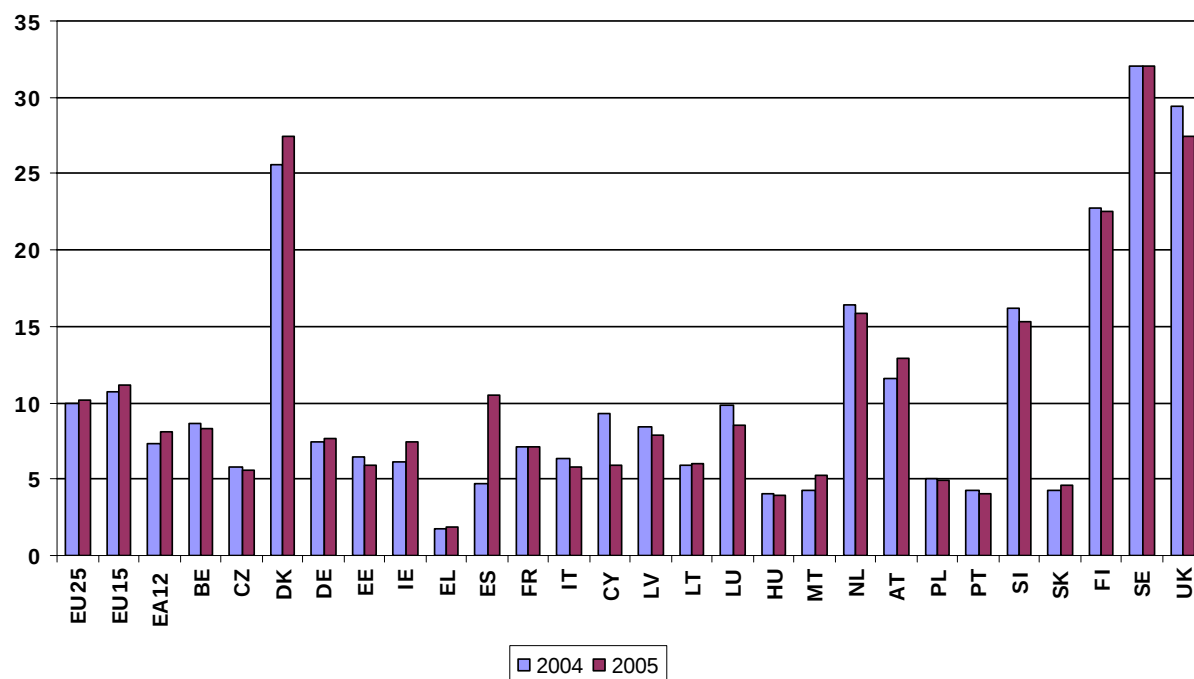
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU25	:	9,3	9,1	8,6	8,4	8,7	9,0	9,1	8,8	7,9
EU15	9,8	9,3	8,5	7,6	7,2	7,6	8,0	8,1	7,9	7,3
EA12	10,5	10,0	9,1	8,2	7,8	8,2	8,7	8,8	8,6	7,8
Ελλάδα	9,8	10,8	12,0	11,2	10,7	10,3	9,7	10,5	9,8	:
<i>Άντρες</i>										
EU25	:	8,0	7,7	7,4	7,3	7,8	8,1	8,1	7,9	7,0
EU15	8,4	7,8	7,1	6,4	6,1	6,6	7,0	7,1	7,0	6,5
EA12	8,6	8,0	7,3	6,5	6,3	6,8	7,3	7,5	7,4	6,7
Ελλάδα	6,4	7,0	7,9	7,4	7,1	6,8	6,2	6,6	6,1	:
<i>Γυναίκες</i>										
EU25	:	11,2	10,8	10,2	9,8	10,0	10,2	10,2	9,8	8,9
EU15	11,8	11,2	10,3	9,3	8,7	8,9	9,2	9,3	9,0	8,4
EA12	13,3	12,7	11,6	10,4	9,8	10,0	10,4	10,5	10,1	9,2
Ελλάδα	15,2	16,7	18,1	17,1	16,1	15,6	15,0	16,2	15,3	:

Πηγή: Eurostat

Π-2β. Δια βίου εκπαίδευση

(% πληθυσμού 25-64 ετών που συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης)

Η αναφερόμενη περίοδος είναι οι τελευταίες τέσσερις εβδομάδες διεξαγωγής της έρευνας (εξαιρούνται η Γαλλία, η Ολλανδία και η Πορτογαλία για τις οποίες τα στοιχεία αναφέρονται σε εκπαίδευση ή μόρφωση που λαμβάνεται την στιγμή που γίνεται η έρευνα). Στη μόρφωση περιλαμβάνεται η βασική, ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση καθώς επίσης η εκπαίδευση μέσα από την εργασία, σεμινάρια, εξ' αποστάσεως, άνευ διδασκάλου εκπαίδευση κ.τ.λ. Επίσης περιλαμβάνονται ειδικά τμήματα π.χ ξένων γλωσσών, καλών τεχνών όπως επίσης και για διοίκηση επιχειρήσεων, επεξεργασία στοιχείων κ.α. Μέχρι το 1998 ως εκπαίδευση θεωρούνταν η γενική και επαγγελματική εκπαίδευση η οποία σχετίζεται με την τρέχουσα ή μελλοντική εργασία του ερωτηθέντα.

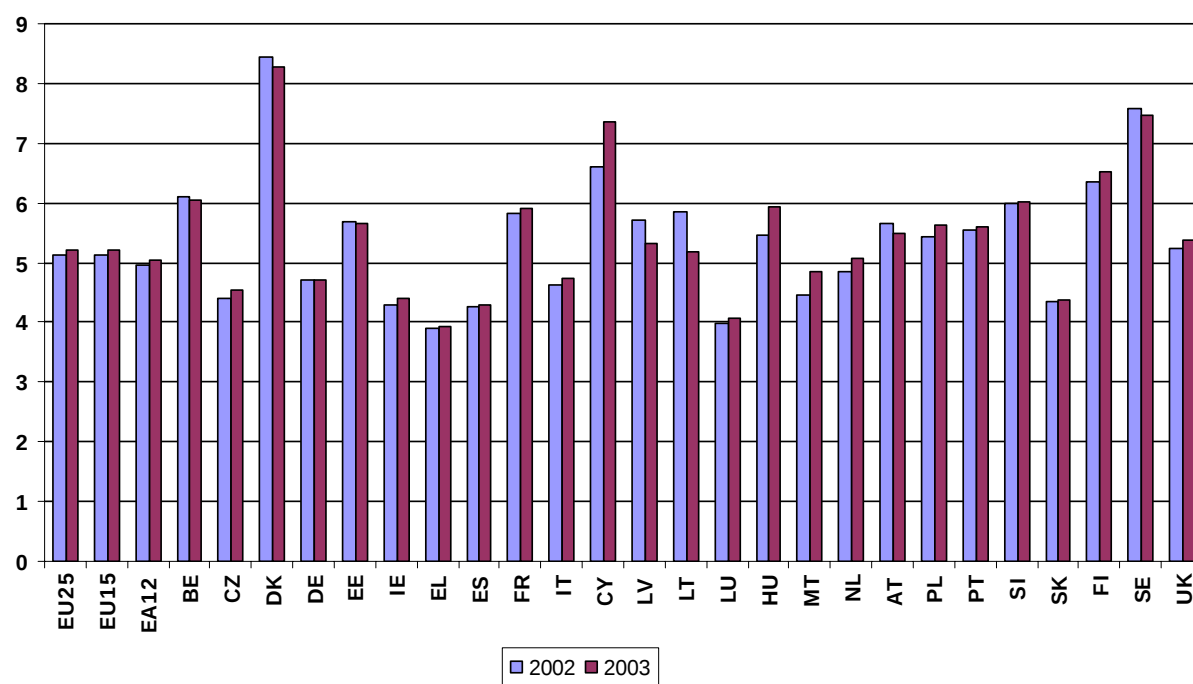
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	:	7,5 e	7,5 e	7,6	9,0	9,9	10,2
EU15	:	:	8,2	8,0 e	8,0 e	8,1	9,8	10,7	11,2
EA12	5,0	:	5,5	5,2 e	5,2 e	5,3	6,5	7,3	8,1
Ελλάδα	0,9	1,0	1,3	1,0	1,2	1,1	2,6	1,8	1,9
<i>Άντρες</i>									
EU25	:	:	:	7,1 e	6,9 e	6,9	8,3	9,1	9,4
EU15	:	:	7,8	7,6 e	7,5 e	7,5	9,1	10,0	10,4
EA12	5,2	:	5,6	5,3 e	5,2 e	5,2	6,3	7,2	7,9
Ελλάδα	1,1	1,0	1,2	1,0	1,2	1,1	2,6	1,8	1,9
<i>Γυναίκες</i>									
EU25	:	:	:	8,0 e	8,0 e	8,2	9,7	10,6	11,0
EU15	:	:	8,5	8,5 e	8,5 e	8,8	10,5	11,5	12,1
EA12	4,8	:	5,3	5,2 e	5,2 e	5,4	6,6	7,5	8,4
Ελλάδα	0,8	1,0	1,3	1,0	1,1	1,1	2,7	1,8	1,8

e: εκτίμηση

Πηγή: Eurostat

III-B. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΈΡΕΥΝΑ

III-1β. Δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση (% του ΑΕΠ)

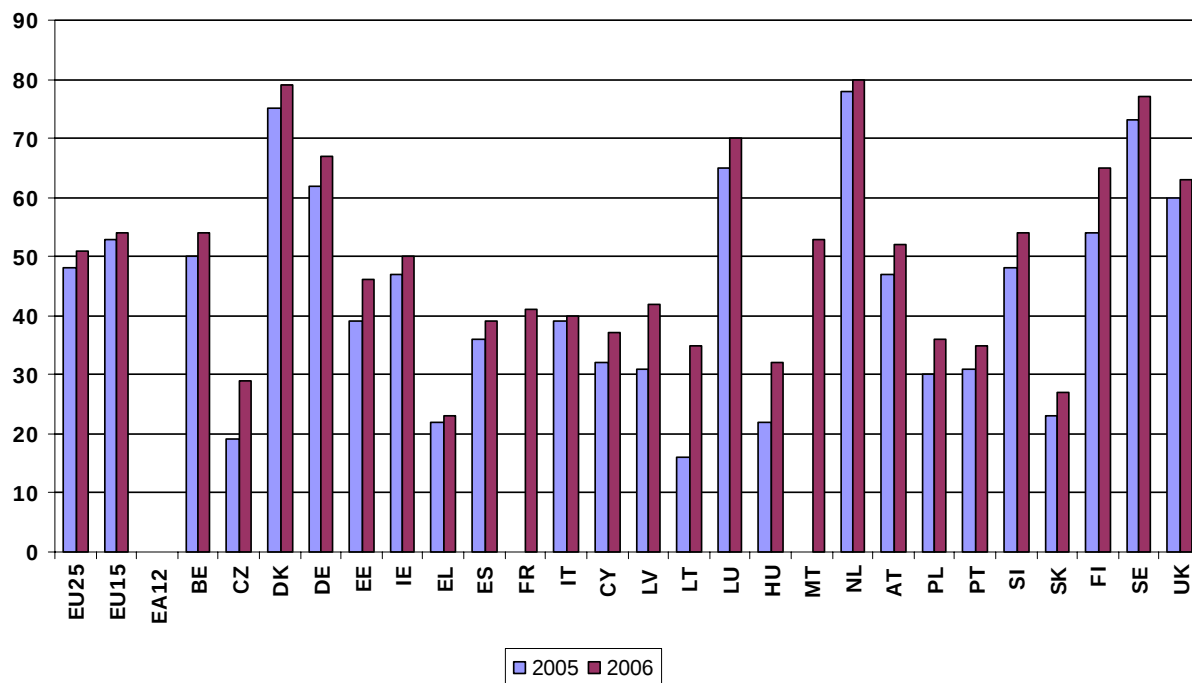
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
EU25	:	:	4,8 s	:	4,8 s	4,7 s	5,0 s	5,1 s	5,2
EU15	:	:	4,9 s	:	4,8 s	4,7 s	5,0 s	5,1 s	5,2
EA12	:	:	4,8 s	:	4,7 s	4,6 s	4,9 s	5,0 s	5,0
Ελλάδα	2,9	3,1	3,5	3,5	3,6	3,7	3,9	3,9	3,9

s: εκτίμηση Eurostat

Πηγή: Eurostat

III-2β. Πρόσβασης στο Διαδίκτυο (Νοικοκυριά)

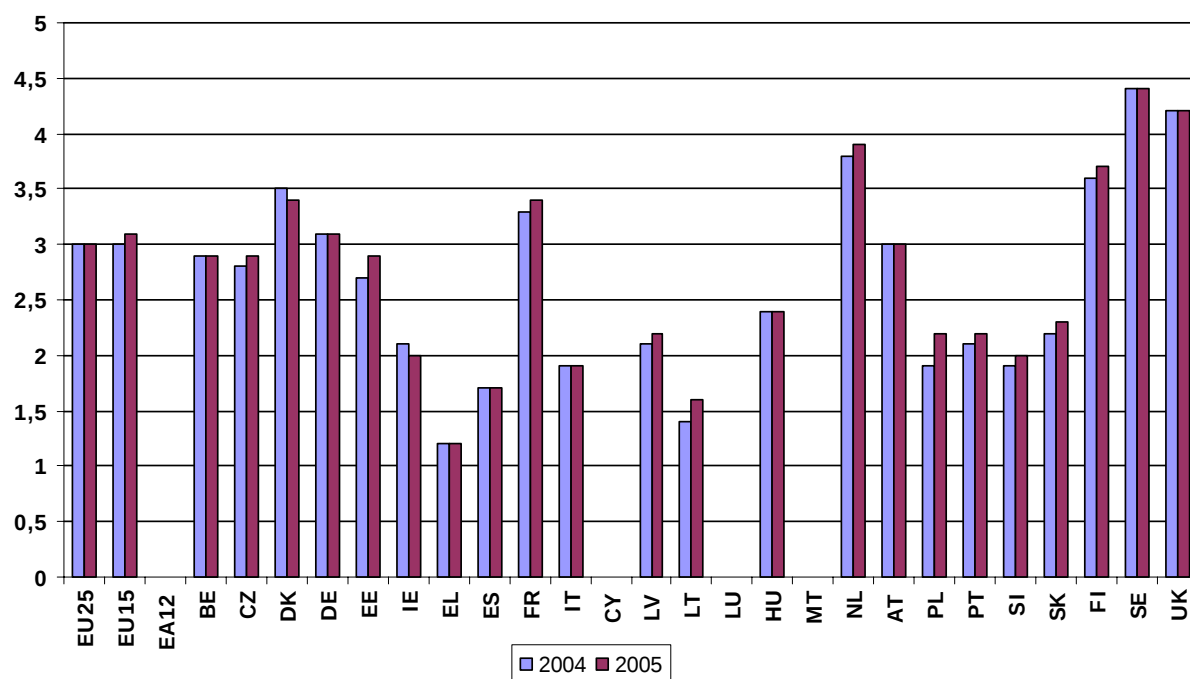
(% των νοικοκυριών που έχουν την δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο)

	2002	2003	2004	2005	2006
EU25	:	:	42,0	48,0	51,0
EU15	39,0	43,0	45,0	53,0	54,0
EA12	:	:	:	:	:
Ελλάδα	12,0	16,0	17,0	22,0	23,0

Πηγή: Eurostat

III-3β. Δαπάνες για τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (IT) (% του ΑΕΠ)

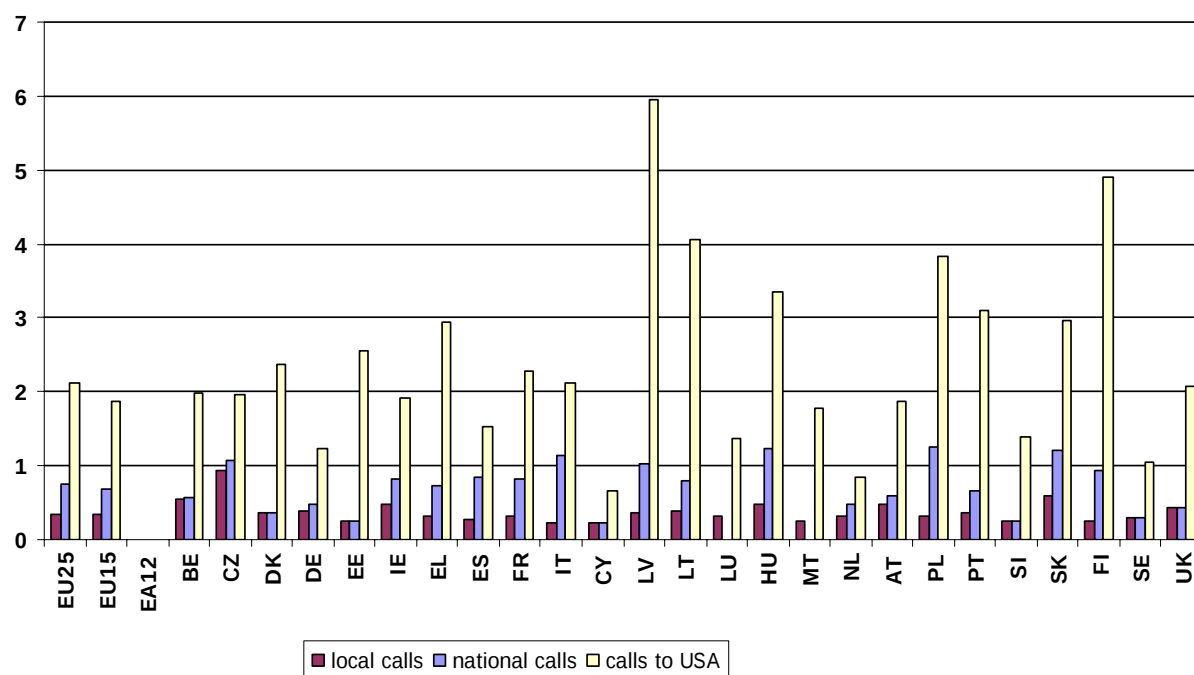
	2002	2003	2004	2005
EU25	:	3,0	3,0	3,0
EU15	3,2	3,1	3,0	3,1
EA12	:	:	:	:
Ελλάδα	1,4	1,3	1,2	1,2

Πηγή: Eurostat

IV-B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

IV-1β. Τιμές τηλεπικοινωνιών, 2005

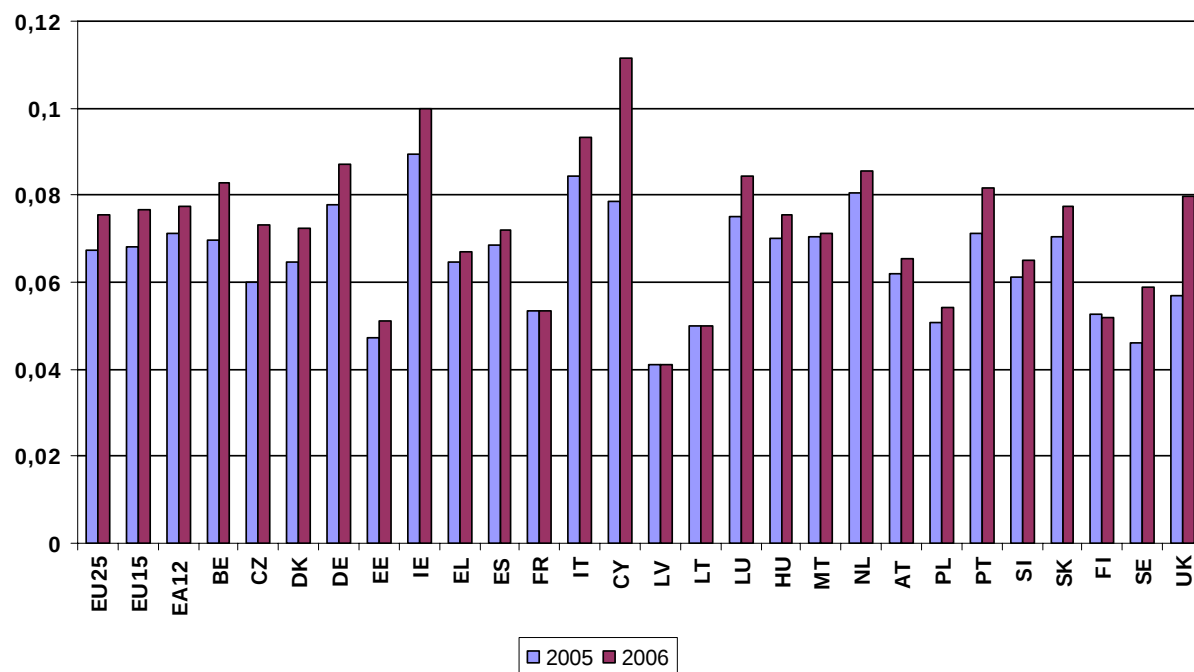
(ευρώ/10 λεπτά συνομιλίας)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
<i>Local calls</i>									
EU25	:	:	:	:	:	0,39	0,39	0,38	0,35
EU15	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,39	0,39	0,37	0,35
EA12	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ελλάδα	0,16	0,18	0,21	0,31	0,36	0,31	0,31	0,31	0,31
<i>National calls</i>									
EU25	:	:	:	1,33	1,17	1,08	1,06	0,92	0,76
EU15	2,36	2,14	1,67	1,33	1,14	1,03	1,01	0,87	0,69
EA12	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ελλάδα	3,74	3,15	2,78	1,40	0,98	0,77	0,77	0,73	0,74
<i>Calls to USA</i>									
EU25	:	:	:	:	:	3,12	3,01	2,14	2,13
EU15	6,58	4,51	3,50	3,11	2,65	2,24	2,15	1,87	1,88
EA12	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ελλάδα	6,93	5,82	5,82	3,26	2,91	2,95	2,95	2,91	2,93

Πηγή: Eurostat

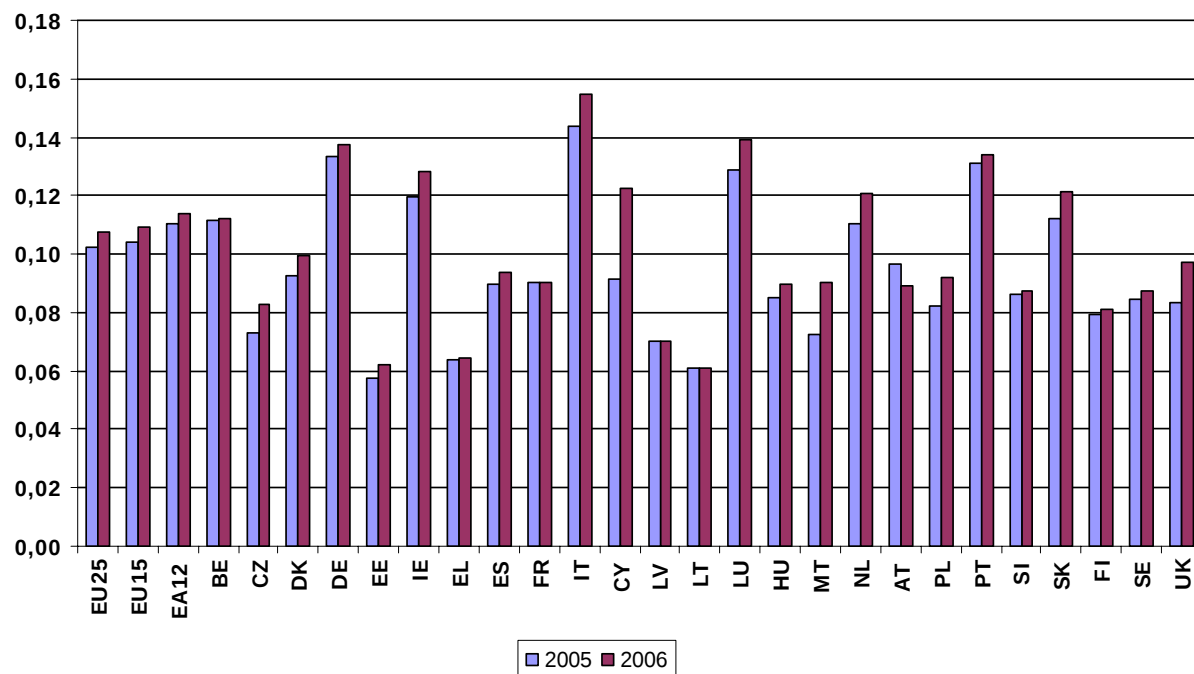
IV-2β. Τιμές ηλεκτρικού ρεύματος (Βιομηχανική χρήση) (σε ευρώ ανά kWh)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU25	:	:	:	:	:	:	:	0,06	0,07	0,08
EU15	0,1	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,07	0,08
EA12	:	:	:	:	:	:	:	0,07	0,07	0,08
Ελλάδα	0,1	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,07

Πηγή: Eurostat

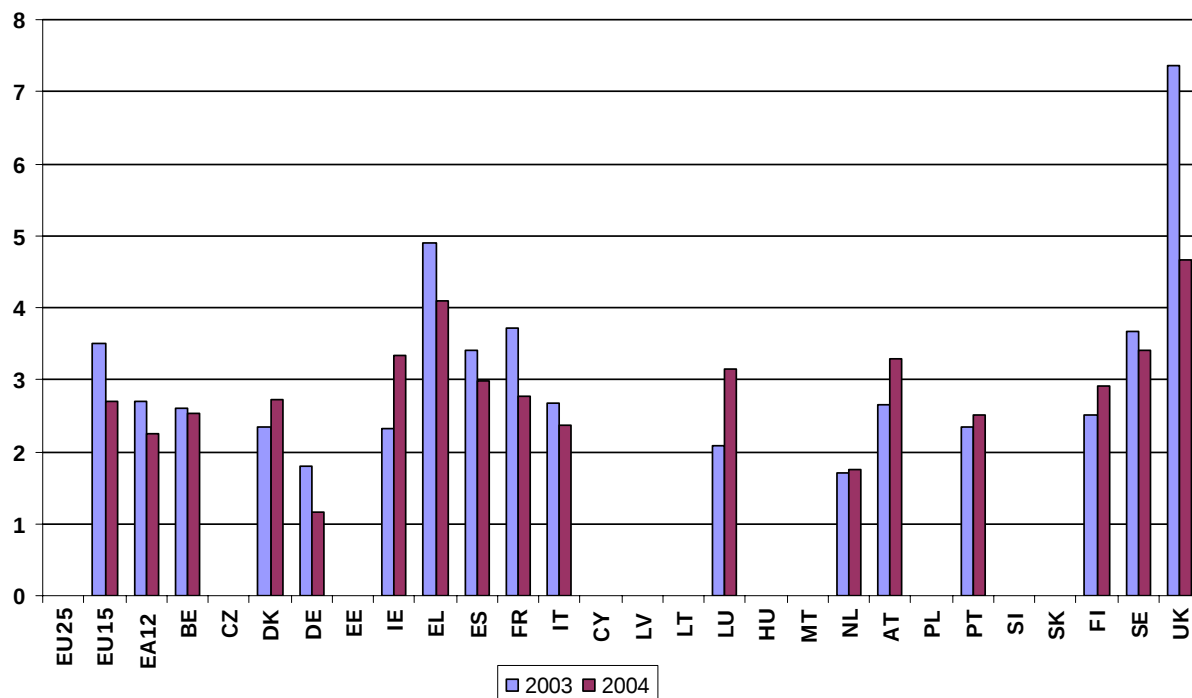
IV-3β. Τιμές ηλεκτρικού ρεύματος (Νοικοκυριά) (σε ευρώ ανά kWh)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU25	:	:	:	:	:	:	:	0,10	0,10	0,11
EU15	0,11	0,11	0,11	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,11
EA12	:	:	:	:	:	:	:	0,11	0,11	0,11
Ελλάδα	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06

Πηγή: Eurostat

IV-4β. Αξία κρατικών προμηθειών, για τις οποίες έχει γίνει δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε
(% του ΑΕΠ)

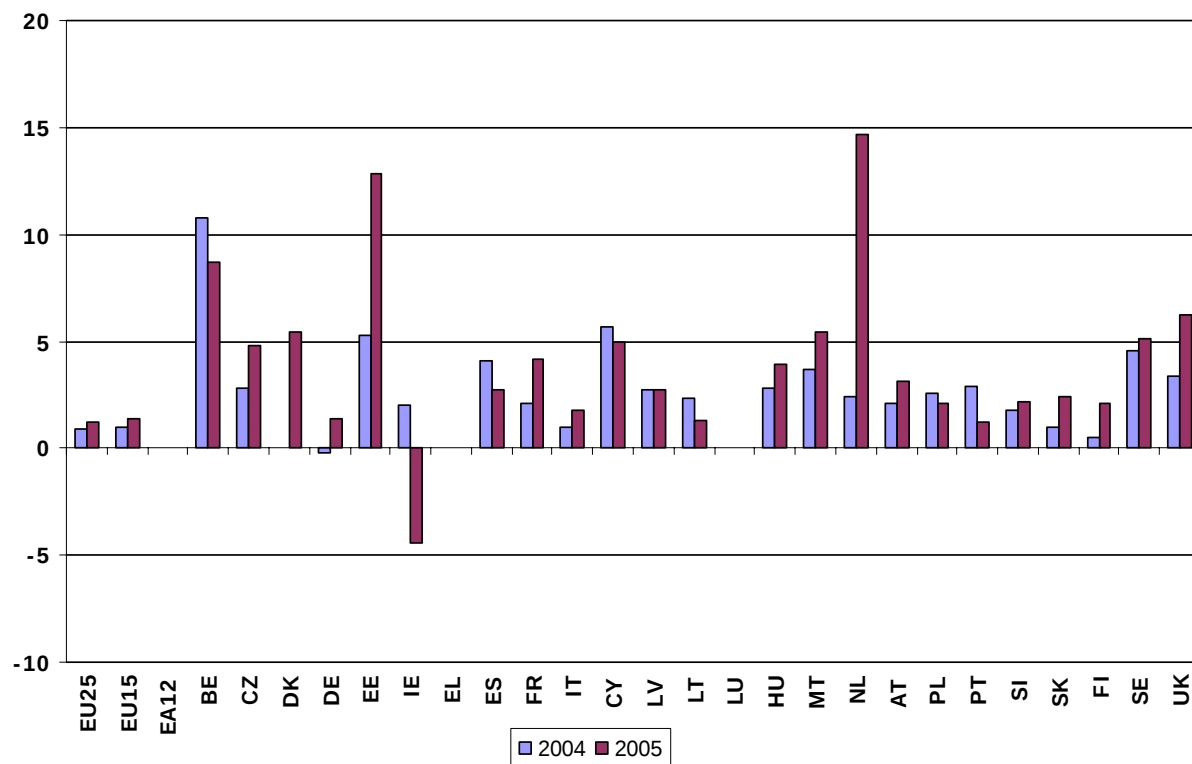

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
EU25	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	1,4	1,5	1,7	1,8	1,8	2,4	2,4	2,6	3,5	2,7
EA12	1,1	1,2	1,4	1,5	1,5	2,0	2,0	2,3	2,7	2,2
Ελλάδα	4,7	4,9	5,5	5,9	5,1	4,2	4,5	5,7	4,9	4,1

Πηγή: Eurostat

IV-5β. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

(μέση αξία εισροών και εκροών άμεσων ξένων επενδύσεων ως προς το ΑΕΠ επί 100)

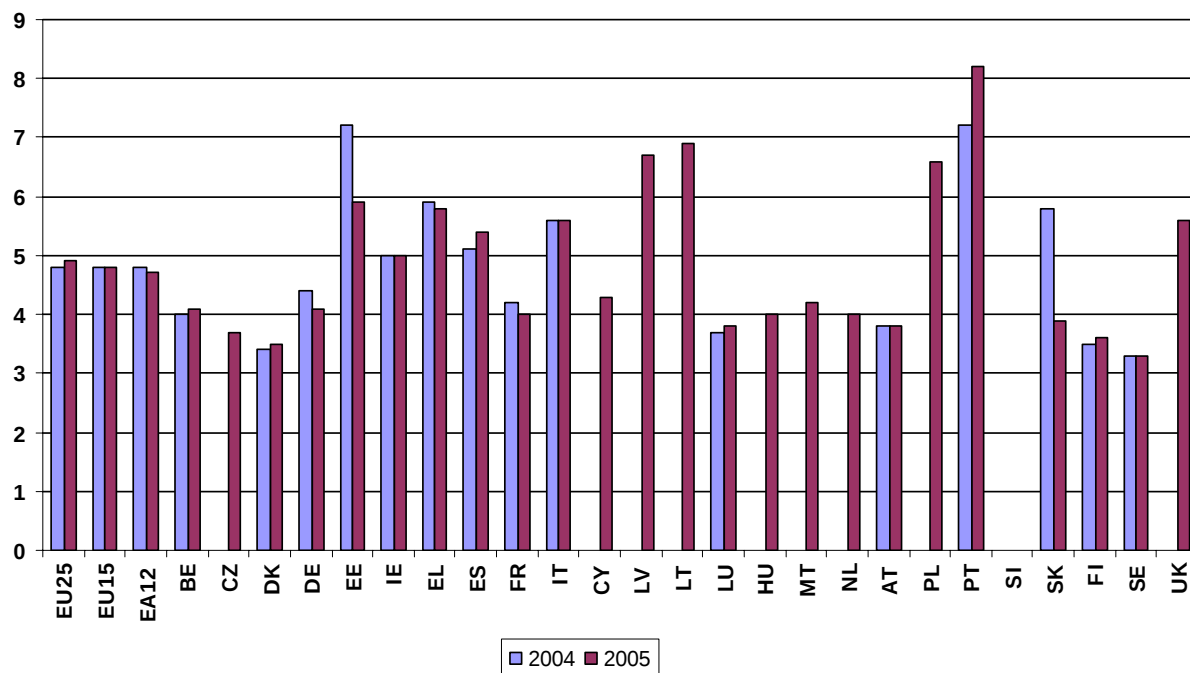
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	:	:	:	2,4	1,3	1,3	0,9	1,2
EU15	0,7	1,1	2,0	2,8	3,6	2,6	1,4	1,4	1,0	1,4
EA12	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ελλάδα	:	:	:	:	1,4	0,9	:	:	:	:

Πηγή: Eurostat

V-B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

V-1β. Κατανομή εισοδήματος

(Δείκτης του συνολικού εισοδήματος του 20% του πληθυσμού που αμείβεται με υψηλά εισοδήματα ως προς το 20% του πληθυσμού που αμείβεται με χαμηλά εισοδήματα)

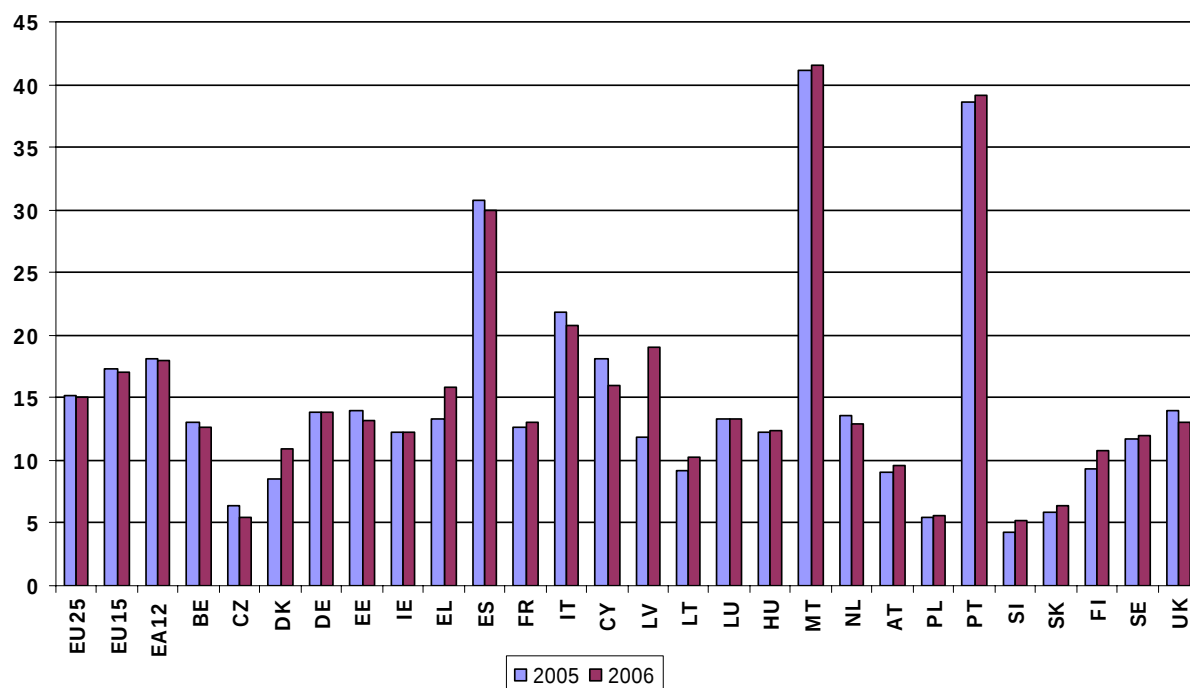
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU25	:	:	4,6 s	4,6 s	4,5 s	4,5 s	:	4,6 s	4,8 s	4,9 s
EU15	4,8 s	4,7 s	4,6 s	4,6 s	4,5 s	4,5 s	:	4,6 s	4,8 s	4,8 s
EA12	4,8 s	4,7 s	4,5 s	4,5 s	4,4 s	4,4 s	:	4,5 s	4,8 s	4,7 s
Ελλάδα	6,3	6,6	6,5	6,2	5,8	5,7	:	6,4	5,9	5,8

s: εκτίμηση Eurostat

Πηγή: Eurostat

V-2β. Άτομα με επίπεδο μόρφωσης μέχρι και γυμνάσιο (δευτεροβάθμια) χωρίς περαιτέρω εκπαίδευσή ή κατάρτιση

(ως % πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλή δευτεροβάθμια και δεν είναι σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU25	:	:	:	17,3 e	17,0 e	16,6	16,2	15,6	15,2	15,1
EU15	20,6 e	:	20,5 e	19,5 e	19,0 e	18,7	18,3	17,7	17,3	17,0
EA12	:	:	21,2 e	20,1 e	19,6 e	19,2	18,9	18,5	18,1	18,0
Ελλάδα	19,9	20,7	18,6	18,2	17,3	16,7	15,5	14,9	13,3	15,9
<i>Αντρες</i>										
EU25	:	:	:	19,5 e	19,2 e	18,9	18,1	18,0	17,3	17,4
EU15	22,7 e	:	22,6 e	21,8 e	21,4 e	21,1	20,5	20,4	19,6	19,5
EA12	:	:	23,6 e	22,8 e	22,3 e	21,9	21,5	21,5	20,7	20,6
Ελλάδα	23,7	25,5	22,1	22,9	21,3	20,7	19,9	18,3	17,5	20,7
<i>Γυναίκες</i>										
EU25	:	:	:	15,2 e	14,8 e	14,4	14,2	13,1	13,1	12,8
EU15	18,7 e	:	18,5 e	17,2 e	16,6 e	16,2	16,1	15,0	14,9	14,5
EA12	:	:	18,8 e	17,5 e	16,9 e	16,5	16,3	15,4	15,5	15,3
Ελλάδα	16,7	16,1	15,4	13,6	13,4	12,6	11,0	11,6	9,2	11,0

e: εκτίμηση

Πηγή: Eurostat